

BONUM PUBLICUM

06

„KIVÁLTSÁGNAK TARTOM,
HOGY ITT DOLGOZHATOK”
Interjú Kovács Gábor dandár-
tábornokkal, az NKE oktatási
rektorhelyettesével

13

FÓKUSZBAN AZ ÁLDOZAT
Konferencia az áldozattá válás
megelőzéséről és az áldozatok
védelméről

34

A SÁRKÁNY KÖZBELÉP
Az NKE NETK Kínai Közigazga-
tás-, Gazdaság- és Társadalom-
kutató Központ igazgatójával
beszélgettünk

Gondolatok egy kodifikáció margójára

Megjelent Kis Norbert tanulmánykötete

Milyen feltételekkel vonható ki a büntetőhatalom az igazságszolgáltatásból? • Hol tart a magyar jogalkotás és a jogi kultúra a közigazgatási büntetőhatalom kezelésében? • Milyen garanciák mellett büntethet a közigazgatás? • Hol vannak a hatékonyság és a jogállami garanciák közötti ütközőpontok a közigazgatási jogérvényesítésben?

A kiadvány megrendelhető a Dialóg Campus Kiadótól:

„A bűnözés visszaszorításában az egyik legfontosabb feladat az áldozattá válás megelőzése és a védtelen, kiszolgáltatott helyzetben lévő társadalmi csoportok védelme. Ez egy soha véget nem érő küzdelem” – fejtette ki Prof. Dr. Blaskó Béla ny. r. vezérőrnagy a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Bűnügyi Tudományok Ludovika Kiemelt Kutatóműhely konferenciáján.

„Kiváltságnak tartom, hogy itt dolgozhatok” – Interjú Kovács Gábor dandártábornokkal, az NKE oktatási rektorhelyettesével

Konferencia a magyar–francia kapcsolatokról

Áldozatazonosító szolgálatot hoznának létre

Kutatással a turizmusbiztonságért

TARTALOM 2018. MÁJUS

02	MOZAIK	22	A 40 ÉVES KÖZIGAZGATÁSI FELSZŐKÖTTATÁS MODELLE KÜLFÖLD SZÁMÁRA IS	44	A METEOROLÓGIA NAGYBAN HOZZÁJÁRULHAT A REPÜLÉSBIZTONSÁGHOZ
06	„KIVÁLTSÁGNAK TARTOM, HOGY ITT DOLGOZHATOK”	25	ÚJ KUTATÓMŰHELY ALAKULT AZ NKE-N AZ ÁLLAMI ELJÁRÁSOK RACIONALIZÁLÁSÁRA	47	LÉGI OLTÁS ÚJ MÓDSZERREL
10	KONFERENCIA A MAGYAR-FRANCIA KAPCSOLATOKRÓL	28	ÁLDOZATAZONOSÍTÓ SZOLGÁLATOT HOZNÁNAK LÉTRE	49	„A LEGSZEBB ÉS AZ EMBERHEZ LEGMÉLTÓBB HIVATÁSNAK TARTOM, AMIKOR AZ EMBER A SZELLEMMEL FOGLALKOZHAT” - INTERJÚ TAKÁCS ALBERTTEL
13	FÓKUSZBAN AZ ÁLDOZAT - AZ ÁLDOZATTÁ VÁLÁS MEGELŐZÉSE ÉS AZ ÁLDOZATOK VÉDELME	31	HATÉKONY HADERŐ A JÓ ÁLLAM SZOLGÁLATÁBAN	52	EGY INTERNATIONAL CHAIR ÉLMÉNYEI AZ NKE-N
15	HATÉKONY INTEGRÁLT VÉDELEM	34	A SÁRKÁNY KÖZBELEP - LEHETŐSÉGEK ÉS KIHÍVÁSOK A MAGYAR-KÍNAI POLITIKAI ÉS GAZDASÁGI KAPCSOLATOK TERÜLETÉN	55	ZRÍNYI MIKLÓS SZELLEMISSÉGE MA IS ÉL
17	MOLDOVA A LUDOVIKÁN	38	KLÍMAVÁLTOZÁS ÉS KÖZSZOLGÁLAT	57	A BOKROS JELENTÉSEK
19	RÁKOSI NYOMÁBAN	40	KUTATÁSSAL A TURIZMUSBIZTONSÁGÉRT	60	AJÁNLÓ

Akikre büszkék lehetünk

„Meggyőződésem, hogy nemcsak a hallgató lehet büszke az iskolájára, hanem az iskola is büszke lehet a hallgatójára” – mondta Fodor József nyugállományú alezredes a kiválóan végzett tisztek emléktáblájának avatóünnepségén. A táblákat Dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke és Dr. Felházi Sándor nyugállományú ezredes, a Kossuth Lajos Hadtudományi Kar volt dékánja avatta fel.

Az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar felavatott márványtábláin kilenc évfolyam 112 kiválóan végzett tisztjének neve szerepel, közülük 31-en határőrök. Dr. Benkő Tibor vezérezredes felidézte, hogy 1967-ben az egyesített tiszti iskola megszűnésével három önálló katonai főiskolát hoztak létre: a Kossuth Lajos, a Zalka Máté és a Kilián György Repülő-tiszti Műszaki Főiskolákat. A Honvéd Vezérkar

főnöke beszédében kiemelte a hagyományok ápolásának jelentőségét. Elmondta, hogy az 1968-ban létrehozott hagyományt tovább kell vinnie a Ludovika Zászlóaljnak akkor is, amikor a Ludovika Egyetemi Campusra kerül, mert, mint mondta, „minden nemzet ad a múltjára”. Benkő Tibor kifejtette, hogy a hagyományok őrzésének középpontjában is a katona áll, hiszen ő az, „aki megismeri

és mesterien tudja kezelni a technikai eszközöket, aki rendszerben tudja azokat tartani, és aki élükre állva a katonáit a feladatnak megfelelően tudja vezetni.” Kihangsúlyozta, ezek a táblák azon katonák neveit tartalmazzák, akik így gondolkodtak. Meglátása szerint jellemző volt rájuk, hogy nem sajnálták a szabadidejüket, mert volt előttük egy cél, aminek meg akartak felelni, ezért áldozatokat hoztak.

Fókuszban a repüléstudomány

Negyedszázados múltra tekint vissza a szolnoki repüléstudományi konferencia, amelyen a legfrissebb kutatási eredmények bemutatása mellett szó volt az idén ősszel az NKE-n induló állami légiközlekedési alapképzésről is. A jelenlévők betekintheztek a Katonai Repülő Intézet által menedzselte GINOP kutatási-fejlesztési program eddigi eredményeibe is. Előremutató és innovatív rendezvénynek nevezte a konferenciát megnyitó beszédében Prof. Dr. Padányi József vezérőrnagy. Az NKE tudományos rektorhelyettese szerint ez az esemény és a GINOP kereteiben megvalósuló kutatómunka is jól tükrözi azt, hogy az intézmény az együttműködés egyeteme.

Elmondta, hogy a repüléstudományi konferencia negyedszázados múltja hazai viszonylatban egyedülállónak mondható. A következő tanévtől induló állami légiközlekedési alapképzési szakról beszélt előadásában Dr. Palik Mátyás ezredes. A Katonai Repülő Intézet igazgatója elmondta, hogy a nyolc szemeszteres képzés két szakiránnyal indul, amelyekre már az idei felvételi eljárásban is lehetett jelentkezni. A felvételi számok azt mutatják, hogy mind az állami légijárművezető, mind a katonai repülésirányító szakirány népszerű a pályaválasztás előtt állók körében. Előbbire 192, utóbbira 93 jelentkezést regisztráltak. A konferencián részletesen is bemutatották

a szakemberek a légiközlekedés-biztonsághoz kapcsolódó, GINOP kutatás-fejlesztési projekt eddigi eredményeit.

Aktív NKE-s részvétel a városligeti rendőrnapon

A Rendészettudományi Kar két látványos bemutatóval is részt vett az április végén a Városligetben rendezett VIII. Országos Rendőr- és Tűzoltónapon. A rendezvény megnyitó ünnepségén Bucsek Gábor r. vezérőrnagy, Budapest rendőrfőkapitánya többek között kiemelte, hogy az idelátogató külföldi turisták általános véleménye szerint Budapest az egyik legbiztonságosabb főváros Európában. A bűncselekmények felderítése szempontjából a tavalyi év kiemelkedően sikeres volt – mondta a vezérőrnagy, majd hozzátette, hogy a társszervezetek, köztük a polgárőrök nélkülözhetetlen segítséget nyújtanak a rendőrség munkájához. Az RTK és a Katasztrófavédelmi Intézet képzései iránt is sokan érdeklődtek, például az iparbiztonsági szakirányról és a hivatásos pálya követelményeiről. A nagyszínpad előtti területen pedig az RTK hallgatóinak intézkedéstaktikai és közelharci, valamint az idén húszéves tonfacsoport nem kevésbé látványos bemutatóját is megtekinthették az érdeklődők.

Felavatták gyűrűiket végzős hallgatóink

Hatodik alkalommal ünnepelhették a tanulmányaik végét jelentő egyetemi, illetve kari címerrel ellátott gyűrűik avatását az NKE végzős hallgatói. A gyűrűavató bálnak idén a hagyományokhoz híven a Honvéd Kulturális Központ adott otthont. Dr. Kovács Gábor r. dandártábornok az NKE vezetése nevében köszöntötte az egybegyűlt végzős hallgatókat. Az egyetem oktatási rektorhelyettese egy vezetélméleti példán keresztül szemléltette, hogy látható és láthatatlan jegyek alapján kikövetkeztethető az egyénnek a szervezetben elfoglalt helye. Mint mondta, így következtetni lehet arra, hogy a jelen lévő hallgatók hányadévesek. Beszédében kitért arra is, hogy az NKE-re azzal a céllal érkeztek a hallgatók, hogy minél többet tanulhassanak. „Tanulmányaik befejezéséhez érve azt állapíthatom meg, hogy valóban sokat tanultak” – fogalmazott. Hozzátette, ezen ismeretek külsőleg is meglátszanak. Kosztérián Dávid pohárköszöntőjében a gyűrűavató

bál mellett a diák-hagyományok eredetét is ismertette. Az NKE Egyetemi Hallgatói Önkormányzat elnöke kifejtette, hogy a golyabálnak, a felező bálnak és a gyűrűavató bálnak megfelelő, más néven futó esemény a Selmeci Akadémiáról származik 1735-ből.

Az NKE hallgatója győzött az országos kínai nyelvi versenyen

Petz Dávid, a Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar hallgatója szerezte meg az első helyet a Hanyu Qiao (A kínai nyelv hidja) elnevezésű nemzetközi kínai nyelvi verseny magyarországi fordulójában. Ez az eredmény azt is jelenti, hogy hallgatónk képviselheti Magyarországot a verseny nemzetközi fordulóján, Kínában. Az április 27-i, pécsi rendezvényen ugyancsak kiemelkedő teljesítményt nyújtott Loós Viktória, a NETK hallgatója, aki harmadik helyezést ért el. A Hanyu Qiao a világ legnagyobb nemzetközi kínai nyelvi versenye, amelyet a világ szinte minden országában megrendeznek. A magyarországi versenyről számos kínai sajtóorgánus tudósított, egyebek mellett az Új Kína Hírügynökség is, amely Petz Dáviddal interjút készített a győzelmet követően. Petz Dávid az RTK végzős hallgatója, aki a NETK Kínai Közigazgatás-, Gazdaság- és Társadalomkutató Központja által a Rendészettudományi Karon működtetett kínai nyelvi program keretében tanulja a nyelvet. A program részeként a 2015/2016-os tanévben egyéves ösztöndíjjal Kínában tanult, a Zhongnan Egyetemen. A két hallgatót a versenyre a Kínai Közigazgatás-, Gazdaság- és Társadalomkutató Központ oktatói, Dr. P. Szabó Sándor, Jónás Zsolt és Fan Libo készítették fel.

Kedvező növekedési helyzetben vagyunk

Az NKE-n mutatta be az Európai Bizottság magyarországi képviselője a Magyarországról készített szakmai vitaanyagként számontartott 2018. évi országjelentést. A Magyarország növekedési lehetőségeit ismertető vitaülésen olyan kérdéseket tárgyaltak, mint a fiskális politika jelenlegi legfontosabb feladata, a termelékenység javíthatósága és Magyarország hosszú távú felzárkózásának lehetőségei. Székely István Pál az országjelentés egyes részeinek ismertetésével mutatta be, hogyan tekint Magyarországra az Európai Bizottság (EB). Az EB Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóságának kutatási igazgatója a válságból kilábaló Európa 28 országának

egyikeként mutatta be hazánkat. György László szerint a jelentés az ország gazdaságpolitikáját minősíti. „Az elmúlt hét évben sikerült megteremteni az ország külső és belső egyensúlyát” – hangsúlyozta a Századvég csoportvezető közgazdásza. Dr. Vértés András azt mutatta be, amit tenni kell azért, hogy a magyar gazdaság fejlődjön. A GKI Gazdaságkutató Zrt. elnöke kihangsúlyozta, hogy Magyarországon jelentős előrelépés történt a növekedés terén, de a tartós felzárkózás hazai forrásokból nem előrelátható. A vitaülésen kormányzati képviselők és érintett gazdasági szereplők; kamarák, pénzintézmények, gazdasági elemzők, szakszervezetek képviselői vettek részt.

Sokféleség az egységben

„Mi nem a föderalista Európában hiszünk, hanem a nemzetek Európájában. Ez teszi Európát versenyképessé, biztonságossá és stabilá” – mondta Takács Szabolcs. A Miniszterelnökség európai uniós ügyekért felelős államtitkára az NKE NETK Nemzetközi és Európai Szalon második rendezvényén tartott előadást *Sokféleség az egységben – az erős nemzetek erős Európájának koncepciója* címmel. Az államtitkár kiemelte, hogy jelenleg az egyik legfelkapottabb téma Magyarország és az Európai Unió kapcsolata. „Valami újat hoztunk be mi, magyarok az európai gondolkodásba” – fejtette ki. Ennek a központja az EU hitvallásának újragondolása: „Egység a sokféleségben” helyett „Sokféleség az egységben”. Takács Szabolcs ismertette, hogy a soron következő EU-s parlamenti képviselő-választások fordulópontot jelentenek az uniós politikában, mivel a közelmúltban „bebetonozott dogmák dőltek meg”. A következő megdőlő dogma a feltétlen európai biztonság kérdése, miszerint az EU-ban nincsenek olyan társadalmi feszültségek, amelyek veszélyeztetnék az emberek fizikai biztonságérzetét. „Európát jellemzi egyfajta multikulturalizmus” – mondta. Azonban ezzel az a probléma, hogy nincs egy USA-hoz hasonló közös értelmezési keret. „Európában az egyes tagállamoknak a kulturális és történelmi gyökerei annyira erősek, hogy ezektől nem nagyon akarnak megválni” – tette hozzá. Mint mondta, a magyar kormányzat gyakran megkapja a kérdést, hogy kevesebb

Európát akarnak-e. Takács Szabolcs erre azt szokta felelni, hogy a kérdésfeltevés nem feltétlenül jó, mivel vannak olyan területek, ahol szorosabb együttműködést támogatnak, és van, ahol kevesebbet. Digitalizációs, biztonságpolitikai, hadseregszervezési kérdésekben aktívan támogatják az uniós integrációt. Ezzel szemben vannak olyan kérdések, amelyeket nemzeti szinten kell kezelni, a szubszidiaritás elve szerint. „Vissza kell szerezni az emberek bizalmát az uniós intézményekben.”

A szakmai vezetők ismérve: felkészültség és tudás

„A vízügyi szakemberek felkészültsége és tudása nélkül hiába van jelen a honvédség vagy egyéb szerv az árvizeknél, ha nincs az a szakmai irányítás, vezetés, amelyet Önök jelentenek” – mondta Prof. Dr. Padányi József mk. vezérőrnagy az árvíz- és belvízvédelmi szakirányú továbbképzésen végzett hallgatók oklevélátadó ünnepségén. A rendezvényen 50 hallgató ünnepélyes keretek között vehette át oklevelét a Ludovika Főépület Szent László-kápolnájában. „A mai eseménynek mindenki részese” – emelte ki beszédében Dr. Bíró Tibor. Az NKE Víztudományi Kar dékánja visszaemlékezve a több mint 50 éves bajai örökségre, kifejtette, hogy „tradicionális képzésben vett részt mindenki”. Az árvíz- és belvízvédelmi szakirányú továbbképzésen szerzett oklevelet a képzés tekintetében zászlóshajónak nevezte. „Ez az a szak, amelyre a legnagyobb igény van a vízügyi képzésben” – hívta fel rá a figyelmet. A hallgatók nevében Kusztor László Tamás szakmérnök mondott búcsúbeszédet. Köszönetét fejezte ki az oktatóknak és az egyetemnek, amiért lehetővé tették számukra ezt a szakmai továbbképzést, és a vízügyi igazgatóságoknak, hogy támogatták szakmai fejlődésüket.

Felvételi 2018

Továbbra is az ország népszerű felsőoktatási intézményei közé tartozik a Nemzeti Közszerzőkati Egyetem, az idei felvételi jelentkezések alapján. A 2018 szeptemberében induló felsőoktatási képzésekre összesen több mint 107 ezren nyújtottak be jelentkezést hazánkban, az NKE esetében az összes jelentkezés száma meghaladta

a 12 ezret. Intézményünk öt karának képzéseire 10 százalékkal többen jelentkeztek, mint tavaly: összesen 12 466an, ebből több mint 4500-an első helyen jelölték meg az egyetemet. A korábbi évekhez hasonlóan az idei eljárásban is kizárólag elektronikusan lehetett jelentkezni. Az E-felvételiben a jelentkezők április 19-től

folyamatosan nyomon követhetik a rögzített adataikat, ellenőrizhetik a feltöltött dokumentumaikat, azok feldolgozottsági státuszát, valamint láthatják eredményeiket, felvételi pontjaikat, majd pedig a felvételi döntés eredményét. Idén várhatóan július 25-én kerül sor a ponthatárok kihirdetésére.

A személyi állomány mint a versenyképesség kulcsa

„A személyi állományra ne költségtenyezőként tekintünk, hanem olyan közegként, amely a szervezet számára semmi máshoz nem hasonlíthatóan azt az értéket tudja előállítani, amely a szervezet versenyképességét növeli” – hangzott el Az emberi erőforrás-gazdálkodás megújításának támogatása a rendészetben című konferencián. A rendezvényen a Belügyminisztérium és az NKE konzorciumi partnerségében megvalósuló projekt szakmai tevékenységéről, az eddigi eredményekről tájékoztatták a rendészeti pályaorientációs képzésben oktatókat, a rendészeti szervek vezetőit és HR-szakembereket, bemutatva a kutatási eredményeket és szakmai koncepciókat. Dr. habil. Kovács Gábor r. dandártábornok köszöntőjében elmondta, hogy az NKE egyik legfontosabb feladata, célja a közszolgálati szervek tevékenységét megalapozó és azt fejleszteni képes tudás megszerzéséhez szükséges kutatások megszervezése és támogatása. A projekt szakmai vezetője a projekt céljaként jelölte meg a közszolgálati pályára vonzást, beillesztést és pályán tartást szolgáló emberierőforrás-gazdálkodás menedzsmenteszközeinek kialakítását, az életpályák működtetési feltételeit biztosító kormányzati, szervezeti és személyes közszolgálati kompetenciák fejlesztését.

„Kiváltságnak tartom, hogy itt dolgozhatok”

SZÖVEG: SZŐÖR ADÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Szinte a Nemzeti Közzolgálati Egyetem megalakulása óta látja el az intézmény oktatási rektorhelyettesi feladatait. Egyetemi vezetői munkája mellett nagyon szeret oktatni, szakfelelősként tevékenyen részt vesz a rendészeti vezető mesterképzés gondozásában is, de a nemzetközi kapcsolatok és a tudományos élet sem idegen tőle. A magyar rendőrség dandártábornokaként az állami szervek is számítanak tanácsaira, elsősorban oktatási és képzési témákban. Legutóbb a belügyminisztertől vehetett át rangos elismerést. Az idén 55 éves Kovács Gábor elégedett az életével, de ez nem jelenti azt, hogy nincsenek ambíciói.

○ Az interjúra készülve, önéletrajzát olvasva bukkantam arra, hogy a nálunk is népszerű idegen nyelvek mellett törökül is beszél. Ez Magyarországon kicsit kuriózumnak számít. Hogyan sikerült ezt elsajátítania?

Kovács Gábor: Alapvetően barátságban vagyok az idegen nyelvekkel, hiszen angolul és németül is jól beszélek. 2010-ben jártam Törökországban, ahol egy uniós projektben dolgoztam szakértőként az ottani belügyminisztériumban. Aránylag rövid idő alatt sikerült alapszinten elsajátítanom a török nyelvet, így búcsúzaskor már a saját nyelvükön tudtam szólni a házigazdákhoz. Úgy érzem, hogy mind oktatói, mind rendőri pályafutásomban jól tudtam kamatoztatni a megszerzett idegen nyelvi tudásomat.

○ Több külföldi szakmai úton is részt vett, így járt Törökország mellett Londonban, Brüsszelben, Skopjében is. Ezekből mit tudott hasznosítani a későbbiekben az idegen nyelvi ismereten kívül?

K. G. Amikor külföldre utazunk, sokszor egy teljesen más világba csöppenünk. Ez Törökország esetében különösen igaz volt, hiszen az itthonitól merőben eltérő nemzeti és szervezeti kultúrával rendelkező országról beszélünk. Mivel már korábban is vezetéselmélettel foglalkoztam, házigazdáim megkérdezték tőlem, hogy milyen megoldást javasolnék a hatékonyabb munkavégzésük érdekében. A számos észrevételem mellett volt egy

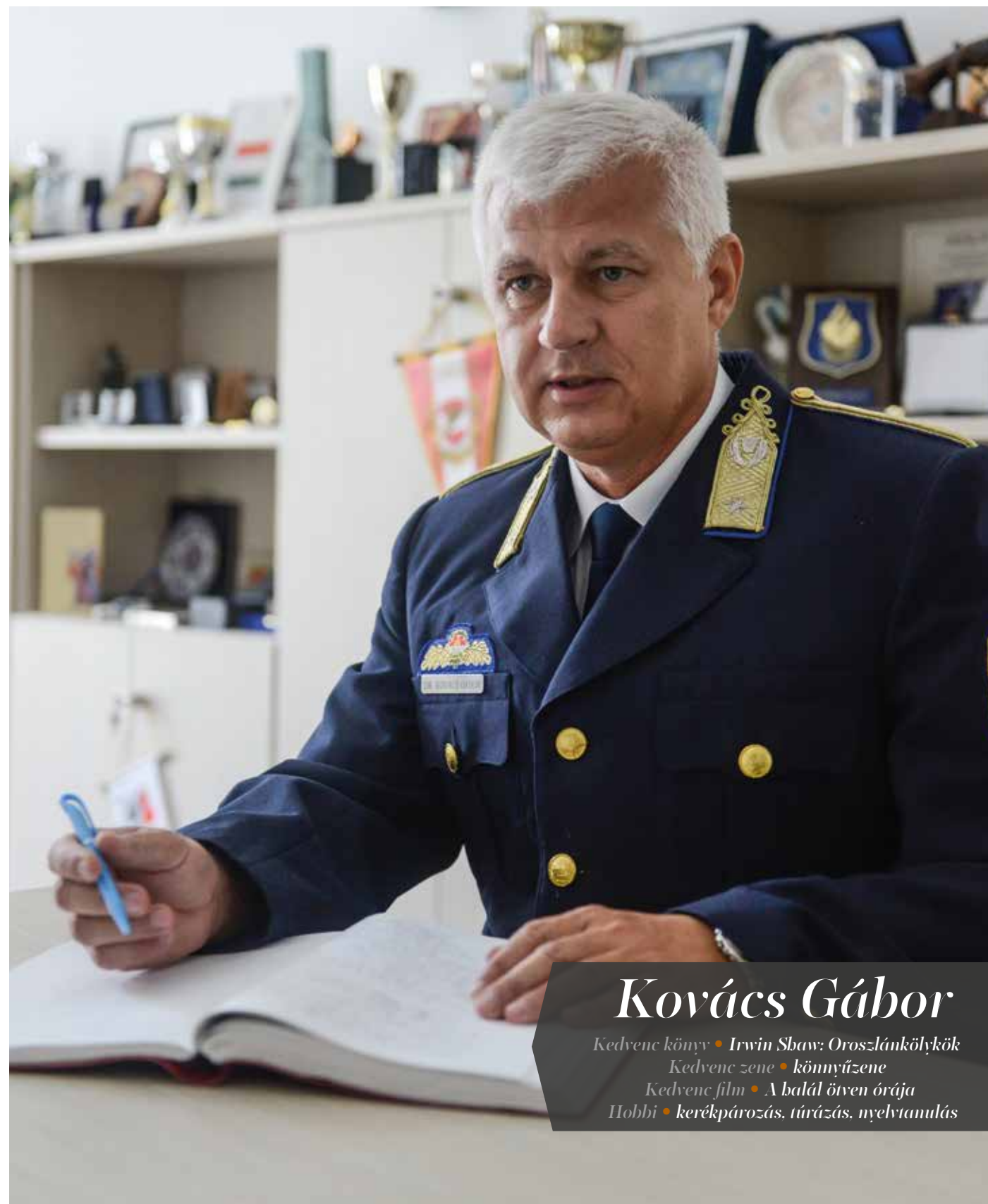
olyan javaslatom, hogy az ott dolgozó munkatársakat – ha a hét folyamán végig jól látták el a feladatukat – a pénteki 18 órai távozás helyett már délután engedjék haza a munkából. A török partnerek megköszönték és meg is valósították ezt a javaslatot.

○ Ezt hazai viszonylatban is lehet alkalmazni, például a saját munkatársai körében?

K. G. Szerintem ezzel a vezetői módszerrel, eszközzel itthon is érdemes élni. Természetesen mindig van munkájuk a kollégáimnak, de ha valaki egész héten jól dolgozik, akkor az, hogy kicsivel hamarabb hazamehet a munkahelyéről, egy sajátos jutalmazásként is felfogható.

○ Nekem úgy tűnik, hogy Önt elég nehéz kihozni a békétü-résből. Jól látom ezt, vagy ez csak a felszín?

K. G. Ez általában így van, nagyon ritkán fordul elő, hogy indulatossá válok, ahhoz elég komoly dolognak kell történnie. Pályafutásom alatt nem sok ilyen eset fordult elő. A munkaszervezés egyik sarokpontja a rendelkezésre álló idővel való megfelelő gazdálkodás és a tervezés. Ha ez helyesen történik, akkor sok konfliktus elkerülhető. Minden terv azért készül, hogy mindenki lássa a helyét és szerepét a folyamatokban, tudja azt, hogy mikor mi fog következni, és mit várnak el tőle a vezetői. A jó terv segítségével már az egyeztetések is könnyebben mennek, hiszen mindenki tudja a helyét és szerepét, a megbeszéléseken már csak pontosításokra és a problémák elhárítására kerül

Kovács Gábor

Kedvenc könyv • Irwin Shaw: Oroszlánkölykök
Kedvenc zene • könnyűzene
Kedvenc film • A balál ötven órája
Hobby • kerékpározás, túrázás, nyelvtanulás

sor. Ilyen vezetői fórum például a hetente tartott oktatási dékánhelyettesi megbeszélés is, ahová már felkészülten tudnak megérkezni a kollégák, hiszen minden háttéranyag jól elő van készítve, így hatékonyabban tudunk dolgozni. Nagyon fontos figyelni a szelektív és differenciált információáramlásra is, alapvető vezetői követelmény az információk megosztása és a munkatársak tájékoztatása.

○ **A hallgatók hogy tekintenek Önre, mint oktatóra, egyetemi vezetőre vagy dandártábornokra?**

K. G. Elsősorban egyetemi vezetőként, majd rendőrként tekintenek rám, de a tekintély csak részben adódik az egyenruhából. Azt gondolom, hogy oktatóként is elismernek, hiszen nagyon komolyan veszem ezen feladatok ellátását is. Szerintem az a legfontosabb, hogy az oktató készüljön fel jól az előadásokra, azok legyenek jól tagoltak, érthetőek, sok gyakorlati életből vett példával színesítve. Már a kurzus elején tisztában kell lenniük a hallgatóknak azzal, hogy mit vár el tőlük az oktató. Ennek érdekében felhívom a figyelmüket a tananyagra, az előadáson elhangzottak hasznosságára, de a felkészülési kérdéseket is meg szoktam adni egy-egy számonkérés előtt. Lehet, hogy szigorúnak tartanak, hiszen az én tanóráimon nem lehet enni-inni, és a laptopot is félre kell rakni, valamint figyelniük kell, hiszen a tananyag nagy része már az órán elsajátítható. Mindezek ellenére a hallgatói visszajelzések mindig nagyon kedvezőek velem kapcsolatban.

○ **Pár hetet leszámítva az egyetem megalakulása óta Ön az NKE oktatási rektorhelyettese. Az egyetem egy speciális intézmény olyan tekintetben is, hogy itt több hivatásrend érdekei jelennek meg és ütköznek is egymással. Az oktatás területén hogy sikerült ezeket kezelni?**

K. G. 2012 februárjában, az egyetem megalakulását és elindulását követően még nem volt az intézménynek egységes tanulmányi és vizsgaszabályzata. A jogelőd intézmények képviselői próbálták megtartani a saját szabályzatukat, így nem volt könnyű kompromisszumos megoldást találni. De a vezetésemmel addig egyeztettünk, amíg el nem jutottunk eddig a pontig. Azt vallom, hogy mindig a realitás talaján maradván, minél kevesebb érdeket sértve kell jó megoldást találni, eredményes döntést hozni. Az egyetem karai között mindig is volt és lesz is egy egészséges rivalizálás, mint ahogy a karokon belül is van verseny az egyes szakok, szakirányok között, ez egy előremutató versenyszellemet eredményez a szervezeteken belül.

○ **Ön nemcsak egyetemi vezető, hanem rendőr dandártábornok is. A rendőri szervezeten belül milyen szerepe, feladata van?**

K. G. Az ORFK rendelkezési állományából vezényeltek az NKE-re. Az egyetemi munkám mellett – részben azzal összefüggésben – a rendőrség felkérésére közreműködök több szakmai feladatban. Például a rendőri vezetők továbbképzéséhez

használt tananyag összeállításában én is szerepet kaptam, de részt veszek a Belügyi Tudományos Tanács és a Rendőrségi Tudományos Tanács munkájában is. A pályakezdő tisztek kézikönyvének összeállítását is én vezettem. Ezt a kiadványt – időszakonként aktualizálva – ma is megkapja minden frissen végzett rendőrtiszt.

○ **Néhány hete vehetett át egy komoly elismerést a belügy-minisztertől. Mit jelent ez az Ön számára?**

K. G. Nagy megtiszteltetés és öröm ez számomra, hiszen elsősorban a rendészeti képzésben kifejtett tevékenységemért ismert el a tárcavezető. Tudom, hogy a teljesítményem mögött a munkatársaim is ott állnak, általam ők is elismerésben részesültek. A közös munka eddig többnyire közös sikereket eredményezett. A rendőrség és a Belügyminisztérium is kikéri a véleményemet különböző oktatási, képzési témákkal kapcsolatban. Büszke vagyok arra, hogy adnak az észrevételeimre, ezáltal egyfajta szakmai tanácsadó szerepkört is ellátok.

○ **Már hatodik éve Ön az oktatási rektorhelyettes. Mi a titka, hogy ilyen hosszú időn keresztül ebben a felelősségteljes beosztásban tudott maradni?**

K. G. Mindig is kiváltságnak tartottam, hogy itt dolgozhatok, hogy egy óriási fejlődést felmutató egyetem egyik felső vezetője lehetek. Azt vallom, hogy a kitartás, a szorgalom, a szakértelem, a lelkiismeretes munkavégzés hosszú távon mindig meghozza a gyümölcsét. Azt viszont hozzá kell tenni, hogy egy nagyon összetett szakmai terület vezetéséről van szó. Az egyetem ugyanis nagyrészt mégis az oktatásról szól, amelynek számos kapcsolódó területe van, így át kell látni az intézmény egészét, és mindenkivel együtt kell működni. Szerencsére nagyszerű munkatársaim vannak, akikkel több éve dolgozunk együtt. Én mindig meghallgatom a véleményüket, javaslatukat, de végül nekem kell döntenem, hiszen a felelősség is az enyém.

○ **Sokan azt gondolják, hogy az NKE-nek sokkal könnyebb a helyzete a beiskolázásnál, mint a többi felsőoktatási intézménynek.**

K. G. Ez nem felel meg a valóságnak, hiszen nekünk is meg kell küzdenünk a hallgatókért, ugyanúgy, mint másoknak. Van ugyan egy hallgatói kör, akik kifejezetten itt szeretnének továbbtanulni, de ez csak a jelentkezők egyharmada. A másik kétharmadot nekünk kell „becsábítani az egyetemre”. Ez az egyenruhás képzéseknél még valamivel könnyebb, a civilek esetében viszont sokkal nehezebb. Azt tapasztaljuk, hogy sajnos évről évre egyre gyengébb teljesítményt nyújtanak a felvételizők. Például a rendészeti képzések esetében idén a jelentkezőknek csak valamivel több mint 50 százaléka felelt meg a fizikai alkalmassági felmérésen. Ez mintegy 20 százalékos romlást jelent a tavalyi évhez képest. Ráadásul azt is tapasztaljuk, hogy többen már az alapkiképzésen leszerelnek, feladják álmaikat, és itthagyják az egyetemet. Nagyon sok közös feladatunk van

még, amelyek részeként a toborzó tevékenységünket is érdemes erősíteni. Ezért is rendezünk nyílt napokat, már hónapokkal a felvételi jelentkezési határidő előtt.

○ **A hallgatók jó teljesítményéhez képzett, felkészült oktatók is kellenek. Ezen a területen hogyan áll az egyetem?**

K. G. Azt gondolom, hogy nagyon sokat fejlődtünk 2012 óta. Ennek ellenére az oktatók módszertani felkészítését mindenképpen tovább kell erősíteni. Számos olyan oktató van nálunk is, akik kiváló szakemberek, de néhányan még nem rendelkeznek azokkal az oktatási, módszertani fogásokkal, készségekkel, amelyek alkalmazásával megfelelően át tudnák adni a tudást a hallgatóknak. Ennek a megoldásán dolgozunk.

○ **Idén töltötte be az 55. életévét, a közelmúltban egy újabb sikeres közös közszolgálati gyakorlat levezetésén is túl van. Mennyire elégedett ilyenkor az ember?**

K. G. Ki merem jelenteni, hogy teljes mértékben elégedett vagyok az életemmel. Egy szép pályáivet futottam be eddig, reméljük, hogy ez ezután is folytatódik. Szeretem a munkám, és valóban a hivatásomnak tekintem azt. Ha szükséges, bár-mikor feláldozom a szabadidőmet is a jó ügy érdekében, de nem tartom magam munkamániásnak, képes vagyok teljesen kikapcsolni is. Gyakran járok át lakhelyemről, Pomázról kérekpárral Szentendrére, ahol úszom, szaunázom, de sokszor megyek túrázni a Pilisbe is. Kikapcsolódásként szeretek úgynevezett túlélős dokumentumfilmeket nézni, mint például Bear Grylls *A sziget* című sorozatát, amely kiváló vezetéselméleti háttéranyag is. Ezt a sorozatot sokszor hozom fel példaként az óráimon is.

○ **Azt mondta, hogy teljesen elégedett eddigi életével, szakmai pályafutásával. Felmerül a kérdés, hogy vannak-e még ambíciói?**

K. G. Mindenképpen vannak, hiszen a tudományos pályámon feltétlenül szeretnék előrébb lépni. Jelenlegi munkám és leterheltségem miatt erre kevesebb lehetőségem volt az elmúlt években, de azt gondolom, hogy hamarosan megfelelek az egyetemi tanári követelményeknek. Emellett persze tovább szeretném folytatni az oktatási rektorhelyettesi munkámat is. Távlati terveim között szerepel, hogy újra szívesen dolgoznék külföldön szakértőként vezetéselméleti vagy háttérrendészeti szakterületen, vagy esetleg elvállalnám projektek vezetését is.

○ **Ön a magyar rendőrség tábornoka. A váll-lapon lévő csillagok számát lehet még növelni?**

K. G. Természetesen lehet növelni, de ez mindig az előjárótól függ. Azonban az ember realista, és látja a határait is. Még elég fiatal vagyok ahhoz, hogy ilyen ambícióim is legyenek. A hivatásos szolgálati karrier ívét fel kell építeni, és türelmesen ki kell várni az időt a megfelelő pillanatra.

○ **A magas pozíciók miatt vannak-e irigyei?**

K. G. Biztosan vannak, de én nekik csak annyit üzenek, hogy lépjenek a helyembe, és próbálják utánam csinálni. Sok energiát fektetek ebbe a munkába, ezt leginkább a családom tudja igazolni, ők látják, hogy nekem az életben mindenért meg kell küzdeni, semmit sem adnak ingyen. Esetenként előfordul, hogy hétvégén is beülök a számítógép elé dolgozni, akár órákon át, ahelyett hogy velük beszélgetnék. ●

KOVÁCS GÁBOR

Kovács Gábor 2012. február óta oktatási rektorhelyettese a Nemzeti Köszolgálati Egyetemnek. Emellett tanszékvezető a Rendészettudományi Kar Vezetéstudományi Tanszékén. Doktori fokozatot 2001-ben szerzett a jogelőd Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen, ahol 2008-ban habilitált. 2013 óta az NKE Sportegyesületének elnöke. Számos közéleti feladatot lát el, így többek között elnökségi tagja a Magyar Rendészettudományi Társaságnak, részt vesz a Rendőrség Tudományos Tanácsának munkájában és alelnöke az Európai Rendőrákadémiák Szövetségének. Legutóbb felkérték a Lengyelországi Rendőrákadémia *Szczytno Police Review* című folyóiratának szerkesztőbizottságába is. Megkapta a Magyar Hadtudományi Társaság Tanárky Sándor-díját, van Szent György Érdemjele, és kiemelkedő szakmai tevékenysége elismeréseként idén emléktárgyat vehetett át a belügyminisztertől és az országos rendőrfőkapitánytól.

Konferencia a magyar–francia kapcsolatokról

SZÖVEG: SZÖÖR ÁDÁM, PROF. DR. GAZDAG FERENC
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A magyar–francia kapcsolatok a jelenleginél jobbak is lehetnének, ha a politikai kommunikáció helyett a tényekre alapozva alakítanák az együttműködést a partnerek – hangzott el a két uniós tagállam kapcsolati rendszerét is elemző tudományos konferencián a Nemzeti Közszerológati Egyetemen.

„Politika és állam Franciaországban. Franciaország és Közép-Európa. Magyar–francia kapcsolatok” – ez az elnevezése annak a Gazdag Ferenc professzor által vezetett Ludovika Kutató-csoportnak, amely az NKE-n működik uniós forrásból, és vizsgálja a két európai ország politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatait. A rendezvényt megnyitó köszöntőjében Dr. habil. Nyikos Györgyi nemzetközi rektorhelyettes elmondta, hogy a kutatócsoport már tavaly májusban is tartott egy hasonló témájú rendezvényt. Akkor elsősorban a 2017-es francia elnökválasztás eseményeire koncentráltak az előadók, s előadásaikban az elnökválasztás háttérben látható politikai, társadalmi, gazdasági kérdéseket vizsgálták. A 2017-es konferencia előadásaiából hamarosan tanulmánykötet jelenik meg, ahogy a mostani rendezvényen elhangzottakat is szeretnék ilyen módon megőrizni az utókornak. A kutatócsoporton belül az egyetem a KÖFOP-projekt keretében egy diplomáciatörténeti alapkutatót is támogat, a kutatócsoport egyik tagja ugyanis a magyar–francia kapcsolatok levéltári feltárásán dolgozik. E kutatásból ugyancsak egy kiadvány fog megjelenni. Gazdag professzor a kutatócsoportba az NKE oktatói mellett más intézmények kutatóit is bevonta (Corvinus Egyetem, Országos Levéltár, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Pécsi Tudományegyetem), ily módon a projekt egyetemközi együttműködésben valósul meg. A mostani konferencia témája Franciaország közép-európai politikáját vizsgálta, különös tekintettel a Visegrádi csoporthoz fűződő kapcsolatokra és a magyar–francia viszony alakulására. A teljesebb kép érdekében francia szakemberek is részt vettek a rendezvényen. Az esemény plenáris ülésén három magyar előadó szerepelt. Gazdag Ferenc a magyar–francia kapcsolatok aktualitásairól,

Robák Ferenc nagykövet a bilaterális kapcsolatok javításának akadályairól és lehetőségeiről, Fejérdy Gergely pedig Macron elnökségének első évéről beszélt. Gazdag professzor bevezető előadása a francia–magyar kétoldalú kapcsolatok vizsgálatának elméleti problémáit vázolta. Szerinte a realista iskolák elemzési keretei között a kapcsolat rendezettnak tekinthető, amely klasszikus formában tükrözi egy európai nagyhatalom és egy kis/közepes közép-európai ország viszonyának aszimmetrikus vonásait. Ebben a dimenzióban szokás bemutatni a diplomáciai kapcsolatok szokványos formáit, például a folyamatos miniszteri szintű látogatásokat (így például Trócsányi László igazságügyi, Fazekas Sándor földművelésügyi és Szijjártó Péter külügyi és külgazdasági miniszter látogatásait Párizsban, illetve francia partnereik utazásait Budapestre), és idetartozik a gazdasági együttműködés összegzése. Franciaország a legnagyobb magyarországi befektetők közé tartozik, szinte nincs olyan gazdasági szektor hazánkban, ahol ne lennének francia érdekeltségek. A magyar kormány pedig több stratégiai megállapodást is kötött a hazánkban jelen lévő francia cégekkel, akik érdeklődnek a magyar katonai beszerzések és a Paks2 beruházás iránt is. A professzor szerint az aszimmetria leginkább a kulturális kapcsolatokban érzékelhető, így például az oktatás vagy a könyvkiadás területén. „A bilaterális kapcsolatoknak teljesen más dimenzióját jelentik a szövetségi vagy integrációs rendszerekben történő mozgások, amelyekhez adekvátabb frazeológiát nyújtanak az institucionalista, illetve konstruktivisták elméletek” – mondta. A 2004-es uniós csatlakozással Magyarország teljesítette a rendszerváltozás utáni magyar külpolitikai stratégia legfontosabb célkitűzését, az euroatlanti integrációt. Az Európai Unióban a magyar külpolitika fő

feladata immár az ország érdekeinek érvényesítése az integráció keretei között, valamint az a kibővült mozgástér, amelyben a magyar politikának reagálni kell az EU egészét érintő kihívásokra. Mivel az integráció folyamata stratégiai természetű kihívásokkal küzd, szükségszerűen érték el a viták az értékek szintjét, ami közvetlenül érinti az EU-tagállamok egymás közötti kapcsolatait, így a magyar–francia kapcsolatokat is. A Magyarországon 2010 után alkalmazott, úgynevezett unortodox gazdaságpolitika a nemzetközi szereplőkben nagy ellenállást váltott ki, és ahogy a professzor fogalmazott, az ezzel kapcsolatos viták témája a felszínen a magyarországi demokrácia helyzete, valójában azonban a gazdasági érdekek jelentik a konfliktus alapját. „A nagy nemzetközi szereplők transzformálják a gazdasági érdekeket politikai érdekekké és nemzetközi vitává” – fogalmazott Gazdag Ferenc. A szakember szerint a brexit azt a kérdést erősítette fel, hogy az EU-ból egyfajta föderális állam lesz-e vagy a nemzetállamok erős, együttműködő rendszere. „Ebben Magyarország a szuverenista álláspontot képviseli” – tette hozzá a professzor.

Robák Ferenc szerint a rendszerváltást követően a magyar–francia kapcsolatok jó irányba indultak és folyamatosan erősödtek. A Nemzetközi Tanulmányok Kar oktatási munkájában aktívan részt vevő nyugalmazott nagykövet az Antall-kormány idején volt diplomata Párizsban, ahol ekkoriban a magyarokat a lengyelekkel együtt különösen kedvelték. A szakember elmondta, hogy ezekben az években a diplomáciai mellett a gazdasági és kulturális kapcsolatok is rohamos fejlődésnek indultak, és a francia lobbitevékenység is jelentős volt Budapesten. „Ezután azonban jött a kiábrándulás időszaka, amely a francia cégek kivonulását is hozta, egyfajta profitizsttás keretében” – fogalmazott az egykori nagykövet, aki szerint egyre jobban megmutatkoztak az érdeklkülönbségek a két ország között. Robák Ferenc szerint ma is lenne esély a kapcsolatok erősítésére, javítására, ha csupán a tények alapján

közelednének a felek egymáshoz. A migráció kérdésében és számos más ügyben is nagyon hasonló alapelveket vallanak a magyar és a francia vezetők, de a politikai kommunikáció által teremtett mesterséges buborékban elválík egymástól a szakmai valóság és a virtuális világ. *„Abba kellene hagyni a kommunikációs trükköket és a tényleges érdekekre kellene koncentrálni”* – tette hozzá a diplomata. Emmanuel Macron francia elnök első évének tapasztalatairól beszélt előadásában Fejérdy Gergely. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem oktatója elmondta, hogy a legfrissebb felmérések szerint a franciák mintegy 45 százaléka tartja az elnök tevékenységét kiábrándítótnak. Bár ez elég nagy elutasítottságot jelent, Macron még így sem tartozik a legnépszerűltlenebb francia elnökök közé. A szakember szerint a francia politikus külföldi megítélése ennél kedvezőbb, nagy a várakozás és az optimizmus vele kapcsolatban. Elhangzott, hogy Macront rendkívüli körülmények között választották meg elnöknek a franciák, de pozíciója azóta erősödött a nemzetgyűlési és szenátusi választások során elért sikerekkel. A francia vezető az elmúlt 11 hónapban számos területen indított el reformfolyamatokat, így például a gazdaságban, a biztonság területén vagy a korrupció kapcsán. Jelenleg is zajlanak a politikai és társadalmi viták az új migrációs törvényről és az intézményi reformról, amely egyharmaddal csökken-tené a nemzetgyűlés és a szenátus létszámát. A szakember szerint az első év felemás sikert hozott Macron számára, de a társadalom nagyobb része még mindig türelemmel várja az eredményeket. Fejérdy Gergely elmondta azt is, hogy a jelenlegi tüntetések intenzitása meg sem közelíti a korábbi évtizedekben tapasztalt szintet, ami annak is köszönhető, hogy a szakszervezetek leszálló ágban vannak Franciaországban. *„Egyelőre a kormányon belül sincs igazi kihívója Macronnak, akinék a kommunikációs csapata különösen professzionális”* – fogalmazott az egyetemi adjunktus. A plenáris előadások után négy munkacsoportban került sor – immár francia nyelven – a szakági kérdések megvitatására. Az egyes számú munkacsoportban három diplomáciatörténeti előadás hangzott el. Nicolas Badalassi (Aix-en-Provence. Institut d’Études Politiques) a helsinki folyamat francia értékelését végezte el. Előadása szerint De Gaulle-nak a 60-as években kidolgozott új Európa-megközelítése (détende-entente-coopération) utódjánál, G. Pompidou-nál egy új elemmel bővül. De Gaulle számára az államközi kapcsolatok, s Európa két felének a szabályozottabb együttélése volt a fontos, Pompidou pedig a helsinki folyamatban észrevette a keleti és nyugati társadalmak közelítésének, illetve megváltozásának lehetőségét is. Badalassi szerint a francia külpolitika ekkortól építi be eszköztárába a szocialista államok társadalmi szereplőivel való kommunikációt, s ezáltal

az EBESZ a francia keleti politika új elemekkel való megtöltésének kerete lesz a 70-es évek után. Bernard Lachaise (Université Bordeaux Montaigne) a magyar–francia kulturális kapcsolatok egyik sikeres példáját (Balaton Program – Programme Hubert Curien) mutatta be. Bár a program eredendően és a gyakorlatban is a tudományos és technológiai együttműködés teljes spektrumára kiterjed, az előadó elemzésében elsősorban a társadalomtudományi programokat elemezte. A jelenleg is tartó együttműködésben eddig érdemi és működő kapcsolatok épültek ki a francia és a magyar felsőoktatási intézmények között. Matthieu Boisdron (Université de Nantes) előadásában Raymond Barre miniszterelnök 1977. október 27–29. közötti magyarországi látogatását elemezte. Ezek az évek a kádári magyar külpolitika sikereinek időszakát jelentik, s a francia politikusok azt konstatálhatták, hogy a történelmi sérelmek még a szocializmus ideologikus meghatározottságának periódusaiban sem hagyhatók figyelmen kívül. A második munkacsoport szakpolitikai kérdéseket taglalt. Bene Krisztián (Pécsi Tudományegyetem) a magyar–francia hadtörténeti kutatások szinte elfelejtett időszakait vette górcső alá, Fregán Beatrix (NKE) pedig a francia biztonság- és katonapolitika precíz keresztmetszetét vázolta fel. Vajkai Edina előadása során a francia integrációs modell és a migrációval kapcsolatos gyakorlati politika folyamatábráját és adatokkal sűrűn alátámasztott képét rajzolta meg. Bár formailag a negyedik atelier-ben kapott helyet, de tartalmilag idetartozott Szűcs Anita (Corvinus) előadása is. Témája ugyanis Macron elnök Európa-víziója volt, amelyet az elnök 2017 szeptemberében a Sorbonne egyetemen tartott előadása alapján készített. Az előadó rámutatott, hogy több ponton is kapcsolódási lehetőség látható a magyar érdekek és a francia törekvések között. Végül, de egyáltalán nem utolsósorban meg kell említeni a konferenciának a bilaterális kapcsolatokat vizsgáló két előadását. Christopher Pichonnier (Université de Bordeaux) előadásában a rendszerváltozás utáni évek (1989–2004) magyar–francia kapcsolatait vázolta, míg Garadnai Zoltán (Országos Levéltár) Mitterrand elnök európai konföderációs terveiről beszélt. Garadnai Zoltán, aki a magyar–francia kapcsolatok második világháborútól napjainkig tartó időszakának kutatója, jelezte, hogy a projekt keretében önálló dokumentumkötettel is jelentkezni fog, amelyben a Mitterrand-időszak (1981–1995) diplomáciai iratanyagát fogja közzétenni. Gazdag Ferenc zárszavában utalt arra, hogy a kutatócsoport által publikálandó négy kötet (egy francia és két magyar nyelvű tanulmánykötet, valamint egy levéltári dokumentumokat tartalmazó kiadvány) elégséges alapot szolgáltathat arra, hogy a kutatócsoport a jövőben is folytathassa tevékenységét. ●

Fókuszban az áldozat

Az áldozattá válás megelőzése és az áldozatok védelme

SZÖVEG: **PODOBNI ISTVÁN**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

„A bűnözés visszaszorításában az egyik legfontosabb feladat az áldozattá válás megelőzése és a védtelen, kiszolgáltatott helyzetben lévő társadalmi csoportok védelme. Ez egy soha véget nem érő küzdelem” – fejtette ki Prof. Dr. Blaskó Béla ny. r. vezérőrnagy a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Bűnügyi Tudományok Ludovika Kiemelt Kutatóműhely konferenciáján.

„A modern társadalom jólétének egyik legnagyobb kihívása a biztonság, illetve a közbiztonság egyensúlyának fenntartása” – fejtette ki nyitóbeszédében Blaskó Béla. A kutatóműhely vezetője rávilágított, hogy a biztonságos társadalom megteremtésének fontos kritériuma, hogy az egyén és a társadalom, valamint a társadalmi intézmények képesek legyenek lépést tartani a folyamatosan változó társadalmi életviszonyokkal és jelenségekkel, valamint együtt tudjanak működni a deviáns emberi magatartások elleni fellépésben. Prof. Dr. Barabás Andrea Tünde, az NKE RTK Bűnügyi Tudományok Intézetének vezetője nyitóelőadásában felhívta a figyelmet, hogy a 21. század egyik kiemelt feladata az áldozattá válással való foglalkozás. Rávilágított, hogy bár a közjó nevében üldözik a bűnt, a rendőrség figyelme az áldozatok helyett az elkövetők felé fordul az eljárás során. Magyarországon a büntetőeljárásban regisztrált sértettekre vonatkozó adatokat az *Egységes nyomozóhatósági és rendőrségi statisztika* vezeti: 2017-ben 211 791 sértett jelentette, hogy ellene bűncselekményt követtek el, amely a lakosság közel 2,1 százaléka. *„Ez egy kedvező tendencia, a hivatalos statisztikák alapján Magyarországon*

évről évre folyamatosan csökken a bűncselekmények száma.” Azonban problémaként merül fel, hogy miközben a sértettek száma csökken, addig az állampolgárok biztonságképe nem lett pozitívabb, hiszen egyre jobban félnek az áldozattá válástól. Ennek egyik oka a látencia: *„Vannak olyan bűncselekmények, amelyek nem kerülnek a rendőrség látókörébe.”* Az intézetvezető ismertette, hogy a szervezeten belül jelen van egy hatósági szelekció, amely során a rendszer „elhessegeti” a felderíthetetlen eseteket. Ennek következtében komoly bizalomvesztés alakul ki a sértettekben. Az előadásból kiderült, hogy az áldozattá válásnak különböző fokozatai vannak: primer szint, amikor konkrét bűncselekmény következményeként válik valaki áldozattá, emellett a hatósági eljárás során tovább sérülhet a sértett, akár a nyomozói munkától, akár a későbbi környezeti hatásoktól. Barabás Andrea Tünde elmondta, hogy az országos szintű, reprezentatív áldozatvizsgálati kutatások száma igen elenyésző. Az utolsó, 2002–2003-as országos vizsgálat riasztó eredményt tárt fel: *„A bűncselekmények 32 százalékát jelentették be.”* Ennek egyik oka, hogy elégedetlenség és bizalmatlanság alakult ki a rendőrséggel kapcsolatban. *„Azt láthatjuk, hogy a rendőrségi*

munkának meghatározó szerepe van abban, hogy a sértett jelent-e az ügyet? – tette hozzá. A 2018-as KÖFOP-ban megvalósuló vonatkozó kutatások még kezdeti stádiumban járnak, azonban a rendőrök körében készített kérdőívből szintén kiderült, hogy a másodlagos áldozattá válásban a rendőrségnek markáns szerepe van. A kutatások emellett rávilágítottak, hogy a bűnözéstől való félelem elérheti azt a szintet, hogy a lakosság a saját kezébe vegye a védelmét. *„Hogyan tudjuk elősegíteni azt, hogy a rendőrök érzékenyebbek legyenek az áldozatokkal szemben?”* – tette fel végül a kérdést Barabás Andrea Tünde. Véleménye szerint a kutatási eredményeket be kell építeni a képzési és továbbképzési rendszerbe. *„Az új szemléletet be kell dolgozunk a gyakorlatba. Idén egy új kriminológiai tankönyvet készítenünk annak érdekében, hogy a jövő rendőrei elsajátíthassák ezeket az ismereteket.”*

„A sértett eljárásjogi joghelyzetét biztosítani és erősíteni kell” – fejtette ki Prof. Dr. Fantoly Zsanett. Az RTK tanszékvezetője ismertette, hogy az új szabályozás kiterjesztette a sértett fogalmát, kiszélesedtek a jogosítványok, bővült a nyilatkozattételi jog, valamint a hatóság tájékoztatási kötelezettsége. Emellett megerősítették a 14 éven aluli gyermekek jogi védelmét. *„Sértettcentrikus az új büntetőeljárási törvény, ami üdvözlendő. Nagy lépést tettünk az áldozatvédelem és a másodlagos viktimizáció megelőzésének irányába.”*

Dr. Németh Zsolt ny. r. ezredes kiemelte, hogy alapvetően új nézőpontot kell implementálni a rendőrségi filozófiába, amelynek középpontjába az áldozatot kell helyezni. Az egyetemi docens kifejtette, hogy a rendőrség hazánkban egy rendkívül hierarchikus szervezet, ahol az intézményi és az önérték jelenleg hatékonyabban érvényesül az eljárás során, mint a sértett érdeke. Az áldozatok gyakran statisztikai adatként jelennek csak

meg, mindeközben a rendőrség a bűnelkövetőre koncentrál, mivel nincs elegendő erőforrása. Az új filozófia jegyében azonban nem a bűncselekmény elkövetője, hanem az áldozat kerül a fókuszba: *„A beteg java a legfőbb érdek.”*

Dr. Rebecca Hayes előadásában a nemi erőszakkal kapcsolatos áldozathibáztatáson volt a hangsúly, s kiderült, hogy a kérdéskört manapság még mindig számos mítosz lengi körül. A témában jellemző a szexuális tárgyiasítás és a kettős mérce a nemi elvárások terén. Kiemelte, hogy 14 éves korig a lányokat és a fiúkat egyenlő arányban éri szexuális zaklatás, később a nők aránya felülreprezentálódik, azonban a férfiakat is éri szexuális bűncselekmények. A Central Michigan University kutatója rávilágított, hogy napjainkban meghatározó tévhit, hogy az áldozat kirívó öltözkéssel, viselkedésével legitimizálja az erőszakot. Ebben a gondolkodásban az *„azt kapod, amit megérdemelsz”* világnézet érvényesül.

Dr. Pallagi Anikó a büntetőpolitika kihívásait mutatta be a szexuális erőszak pőnalizálása során. Az adjunktus felhívta a figyelmet, hogy a témakörben komoly előrelépések történtek a magyar jogfejlődés elmúlt évtizedeiben, a büntetőtörvénykönyv igyekezett követni a társadalmi változásokat. *„A szexuális erőszak és ezen túl a szexuális kényszerítés bűncselekménnyé nyilvánítása elsősorban nem a társadalom nemi erkölcsének védelmét szolgálja, hanem az egyén emberi méltóságát, személyi szabadságát, ezen belül a szexuális szabadságát”* – emelte ki. Ennek következtében senki sem kényszeríthető szexuális cselekményre, illetve annak eltűrésére. Az új Btk.-ban emellett megerősödött a házassági életközösségen belüli erőszakkal szembeni fellépés lehetősége, a szexuális szabadság, valamint a gyermekek fokozottabb büntetőjogi védelme. ●

Hatékony integrált védelem

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM

FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A Nemzeti Közszerológati Egyetem több mint ezer hallgatója és oktatója vett részt azon a kétnapos, közös közszerológati gyakorlaton, amelynek témája idén a kiberbiztonság volt.

Az *Integrált védelem 2018* címet viselő rendezvényen a különböző hivatásrendek képviselői egy kibertámadást modellezve gyakorolták feladataikat. A kiinduló helyzet szerint Budapest, valamint Csongrád és Bács-Kiskun megye bizonyos részein az elektromosáram-szerológatás az informatikai rendszereket ért kibertámadás miatt megszűnik,

illetve időszakonként kimarad. Erre a szituációra kellett az NKE hallgatóinak az oktatók, gyakorlatvezetők és külső partnerszerológaték képviselőinek támogatásával reagálni és megoldási lehetőségeket kidolgozni. A gyakorlat szerológatái modellezték többek között a törvényalkotási folyamatot, a rendőrség, a honvédség, a katasztrófavédelem

Moldova a Ludovikán

SZÖVEG: **ONDRÉK JÓZSEF**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

A Ludovika Nagyköveti Fórum előadás-sorozat keretében látogatott az NKE-re Őexc. Oleg Țulea, Moldova nagykövete. A Ludovika Főépületének Zrínyi termében megrendezett eseményen az érdeklődők a nagykövet Republic of Moldova – Shaping the European Future című előadásából betekintést nyerhettek Moldova történetébe, gazdaságába és az EU-hoz fűződő viszonyába.

közös alkalmazását, a veszélyhelyzet kihirdetésének előkészítési folyamatát és az annak bevezetésével kapcsolatos eljárásokat.

„Az idei gyakorlat is jól bizonyítja, hogy az egyes hivatásrendeket képviselő egyenruhás és civil hallgatók képesek közösen gondolkodni, feladatokat megoldani. A program során mindenki lehetőséget kapott arra, hogy a különböző vezetési funkciókat gyakorolja” – mondta a programot értékelő tájékoztatón Dr. habil. Kovács Gábor r. dandártábornok, a gyakorlat vezetője. Az NKE oktatási rektorhelyettese elmondta, hogy az egyetemi közös modul zárásaként tartják meg immáron hatodik éve a komplex szakmai problémát megoldó közös közszolgálati gyakorlatot. A korábbi években megrendezett eseményeken például árvíz, szélsőséges időjárás vagy a tömeges illegális migráció okozta veszélyhelyzetet modellezték a szervezők, akik idén egy nemzetközi workshopot is tartottak a külföldi partnerszervezetek képviselői számára. A nemzetközi hallgatók és oktatók megfigyelőként vettek részt a gyakorlaton, ahol tanulmányozták annak egyes mozzanatait, valamint előadást tartottak hazájuk hivatásrendjeinek jó gyakorlatairól. Elhangzott, hogy az NKE valamennyi kara és Katasztrófavédelmi Intézete részt vett a gyakorlat megvalósításában, amelynek fő színtere idén először a Ludovika Egyetemi Campus volt. Kovács Gábor szerint a mostani gyakorlat sikere is azt bizonyítja, hogy nagyon jó döntés volt annak idején az NKE létrehozása, hiszen egyetlen felsőoktatási intézmény keretében tudják felkészíteni a köz szolgálatára a különböző hivatásrendek képviselőit, akik kiválóan tudnak közösen dolgozni.

A gyakorlat egyik fontos szimulált eseménye szerint a kibertámadás következtében a Budapest Arénában nagy mennyiségű veszélyes anyag szabadult fel, amely veszélyezteti a kormány és a rendőrség működését, valamint a lakosságot is. „A kormányzat és a rendvédelmi szervek, valamint a mintegy 50 ezer lakos kitelepítése, ellátásának megszervezése során felmerülő feladatokat is modellezték a hallgatók a gyakorlat során, majd sor került a veszélyhelyzet kihirdetésére is” – mondta el a tájékoztatón Dr. habil. Endrődi István t. ezredes. Az NKE Katasztrófavédelmi Intézet egyetemi docense szerint különböző informatikai vezetési rendszereket is használtak a gyakorlat résztvevői, akik mintegy nyolcezer közlést küldtek egymásnak. „Fontos, hogy a hallgatók megtanulják, hogyan kell a feladatokat szóban közölni, a jelentéseket megfogalmazni vagy egy intézkedést kiadni a beosztott állománynak” – fogalmazott Endrődi István, aki szerint a résztvevők jól vizsgáztak a gyakorlaton.

Az Államtudományi és Közigazgatási Kar 238 másodéves hallgatója vett részt a gyakorlaton, akik a kormányzati, önkormányzati és kormányhivatali munkát modellezték a rendezvényen. Dr. Hüvely Lajos ny. alezredes, egyetemi docens

elmondta, hogy a feladat sikeres végrehajtása érdekében létrehoztak egy kiber- és médiacsoportot, amelynek egy valószínű internetes támadás esetén is fontos szerepe lehet, például az álhírek kiszűrésében. A honvédtisztjelöltek több gyakorlatrészben is közreműködtek, például katasztrófavédelmi, rendészeti és missziós feladatok ellátásában. Dr. habil. Horváth Tibor ezredes, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar intézetvezetője elmondta, hogy a számítógépes rendszereken szimuláltak feladatokat az egyetem Hungária körüti campusán. A Rendészettudományi Kar 328 hallgatója és 20 oktatója vett részt közvetlenül a közszolgálati gyakorlaton, amelynek során a rendvédelmi szervek képviselői is segítettek a munkájukat. Dr. habil. Varga János ny. h. ezredes, egyetemi docens elmondta, hogy a gyakorlat során például készenléti rendőrségi és határrendészeti feladatokat is elláttak a hallgatók. Elhangzott, hogy a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda részeként működik egy Kiberbűnözés Elleni Főosztály, amelynek nagyon fontos szerepe lehet a gyakorlat során modellezett veszélyhelyzet kezelésében. A gyakorlat során azt a szituációt is modellezték, amikor a kormány és a Miniszterelnökség áttelepül az NKE-re, ahol a két szerv működését is biztosítani kellett.

A Vízstudományi Kar elsőként vett részt a közszolgálati gyakorlaton, amelyen a hallgatóknak mérnöki módszerrel kellett modellezni a kialakult eseménysorokat, és az eredmények alapján hajtották végre a védelmi intézkedéseket. Dr. Cimer Zsolt, a kar oktatási dékánhelyettese elmondta, hogy többek között vízminőségi kárelhárítási és belvízi védekezési feladatokat is elláttak a gyakorlat résztvevői. A gyakorlat során számos nemzetközi feladat is hárult első sorban a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar hallgatóira, akik a magyar és néhány EU-tagország külügyi tárcáinak, valamint nemzetközi szervezeteknek a működését szimulálták. „Egy eszkáálóó konfliktus esetén folyamatosan fel kell venni a kapcsolatot a nemzetközi térben működő szervezetekkel is” – fogalmazott Kaszap Márton egyetemi tanársegéd. A NETK oktatója szerint a hallgatók azt is gyakorolhatták, hogy egy ilyen helyzetben az EU és a NATO különböző szervezetei milyen módon tanácskoznak és hoznak döntéseket. A gyakorlat sikeres végrehajtását a hivatásrendek képviselői mellett számos szervezet segítette, így többek között a Budapesti Közlekedési Zrt., a MÁV Zrt., a Magyar Vöröskereszt vagy az Országos Mentőszolgálat. A gyakorlatról részletes értékelés készül majd, és az eredményeket, tapasztalatokat a szervezők az oktatásban is szeretnék megjeleníteni. Az NKE Egyetemi Közös Közszolgálati Gyakorlat egyes elemei a KÖFOP 2.1.2. A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés elnevezésű projekt keretében valósulnak meg. ●

Oleg Țulea 2002-ben politikatudomány területén szerzett diplomát a Moldovai Állami Egyetemen. Az egyetem elvégzését követően két évig töltötte be a Moldovai Nemzeti Ifjúsági Tanács nemzetközi titkári pozícióját. 2005-től kezdve többször kapott képviselői mandátumot a Moldovai Köztársaság parlamentjében, ahol többek között az Emberi Jogok Bizottságának is tagja volt. 2017-től a Duna Bizottság alelnöke. Jelenlegi nagyköveti feladatkörét 2016 óta látja el. Őexc. Oleg Țulea örömmel tett eleget a felkérésnek, hogy bemutassa országát a Nemzeti Közszolgálati Egyetem népszerű előadás-sorozatán, hiszen mint mondta, „bármerre jár, kevesen ismerik Moldovát”, így ez az előadás kiváló lehetőséget nyújt országának népszerűsítésére. A történelem során a két ország szorosan kapcsolódott egymáshoz, aminek első példája, és a történészek szerint a későbbi Moldovai Köztársaság megalapításának kulcseseménye, I. Bogdán moldvai fejedelem I. (Nagy) Lajos Anjou-házi király elleni lázadása és a független Moldvai Fejedelemség megalapítása volt. A kialakult harcok és nézeteltérések

ellenére láthatunk példát a két ország együttműködésére is, amikor a külső fenyegetettség, például az Oszmán Birodalom elleni harc céljából szövetségre léptek. Hunyadi Mátyás nagy segítséget nyújtott III. (Nagy) István moldvai fejedelemnek az oszmán hadak ellen. Napjainkban a régre visszanyúló közös történelmi emlékek

elősegítik a két ország politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatának erősödését. A nagykövet bízik abban, hogy a közös múlt mellett közös jövője is lehet a két országnak az Európai Unión belül. „Az Egyesült Királyságban megszavazták az EU-ból való kilépést. Moldova ennek ellenkezőjére törekszik, hiszen Európa Moldova kulturális és földrajzi otthona is egyben, így a jövőt is az EU-n belül képzeljük” – mondta a nagykövet.

Moldova parlamentáris köztársaság, amelyet Ukrajna és Románia határol, és a legutóbbi becslések alapján közel 3,6 millió lakosa van. Számos nemzetközi szervezetnek tagja, többek közt a Független Államok Közösségének, az ENSZ-nek, a Kereskedelmi Világszervezetnek és az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetnek is. Moldova nemzetközi és regionális politikai helyzetét nagyban meghatározza a transznisztriai konfliktus, amely a Dnyeszter folyótól keletre eső terület Moldovától való elszakadását jelenti. A Transznisztriában működő szakadár erők 1990-ben népszavazást követően

kikiáltották a terület függetlenségét, ezt az önállóságot azonban hivatalosan egy ENSZ-tagállam sem ismeri el. A konfliktus napjainkban is tart, viszont az elmúlt évben történtek szociális és gazdasági előrelépések. A moldovai gazdaság elsősorban a mezőgazdaságra épül, gyümölcsöt, zöldséget termesztenek, de

a borvidékeknek köszönhetően a bortermelés is jelentős. A mezőgazdaság mellett az autóipar és az IT-szektor is nagy ütemben fejlődik, köszönhetően annak, hogy egyre több vállalat létesít telephelyeket Moldovában. Moldovának az Európai Unióval való kapcsolata 1994-ben kezdődött, amikor partnerségi és együttműködési megállapodást kötöttek, majd 2005-ben a kommunista párt kormányzása alatt újabb szerződéseket és tervezeteket írtak alá. A nagykövet hangsúlyozta, hogy az európai integráció jelenti az ország jövőbeni fejlődésének kulcsát, a partnerségi és együttműködési megállapodásra pedig az ország fejlesztését elősegítő eszközként tekintenek. Moldova az európai elvárásoknak megfelelően struktúrális reformokon dolgozik, és létrehoztak egy hároméves szakaszokból álló nemzeti akciótervet az EU–Moldova társulás végrehajtásáért (*National Action Plan for the Implementation of the EU-Moldova Association Agreement – NAPAA*). Ennek megfelelően a középpontba többek között a szociális területek (például az emberi jogok védelme), az infrastruktúra, a közpénzek területi felhasználása, az új technológiák mezőgazdaságban való alkalmazása és a megújuló energiaforrások kerültek. Az első, 2014–2016 közötti ciklus lezárása után már érezhető a hatás, ugyanis 2012-ben a moldovai export csupán 55 százaléka irányult az EU felé, ez az arány azonban folyamatosan növekedett, és 2016-ban elérte a 65 százalékot, majd 2017-ben a 69 százalékot. Moldova importjának pedig 51 százaléka származik az EU-ból. Fő kereskedelmi partnere Románia, Németország, Olaszország, az Egyesült Királyság, Hollandia és Lengyelország. Az előadó kitért a következő parlamenti választásokra is, amelyet jelenleg nagy érdeklődés kísér hazájában és nemzetközi szinten is, ugyanis a megváltozott választási törvény értelmében most először fogják alkalmazni a vegyes választási rendszert. Megjegyezte, hogy a választásokra, legyen az parlamenti vagy helyi önkormányzati, elsősorban a geopolitikai szempontoknak lesz nagy hatása. A nagykövet hozzátette, a legutóbbi felmérések szerint a lakosság 58 százaléka támogatja az EU-hoz való csatlakozást.

Oleg Tulea végezetül elmondta, hogy Moldova és Magyarország diplomáciai kapcsolatfelvételének idén van a 25. évfordulója. „Örülök neki, hogy amikor a különböző intézményeknél dolgozó kollégáimmal beszélek, mindenki kíválynak értékeli a moldovai-magyar kapcsolatokat, és bízom benne, hogy ez a jövőben is megmarad” – mondta. Fontosnak tartja továbbá, hogy Magyarország támogatja Moldova EU-integrációját.

A nagykövet előadását követően, a Nagyköveti Fórum rendezvénysorozat szokásainak megfelelően, kerekasztal-beszélgetésre került sor, amelyet Dr. Mészáros Bence r. ezredes, a Rendészettudományi Kar nemzetközi és tudományos dékánhelyettese moderált. A meghívott szakértők között volt Barabás T. János, a Külügyi és Külgazdasági Intézet vezető elemzője, akinek fő kutatási területe Románia, Moldova, az információs hadviselés és a szomszédságpolitika. A téma másik szakértője pedig Dr. Bánfi Ferenc, ny. r. vezérőrnagy volt, aki az Európai Unió Bűnüldözési Képzési Ügynökségének (CEPOL) korábbi vezetője volt 2010 és 2017 között, valamint az EU Moldova–Ukrajna határtámogató missziójának (*European Union Border Assistance Mission to Moldova and Ukraine – EUBAM*) vezetőjeként is szerepet vállalt korábban, így jól ismeri a térséget.

A közelmúlt kelet-európai eseményeinek fényében a kerekasztal-beszélgetés témái közt elsősorban geo- és biztonságpolitikai kérdések merültek fel. Ezek közül is elsőként Moldova lehetséges NATO-tagsága. Oleg Tulea ismertette, hogy a nagyszámú orosz kisebbséget is magába foglaló országban a közvélemény-kutatások szerint a népességnek körülbelül 25 százaléka támogatja biztosan Moldova NATO-csatlakozását. A nagykövet kifejezte, hogy ő maga is a támogatók közé tartozik.

Barabás T. János szerint a NATO-csatlakozás kérdése Moldovában több mint biztonságpolitikai kérdés, egyben az ország modernizációjáról is szó van. Természetesen a Krim félsziget anektálása, és az azóta Kelet-Európában lezajlott folyamatok rendkívül bonyolulttá teszik Moldova helyzetét is. Barabás T. János ugyanakkor arra is emlékeztette a hallgatóságot, hogy az országon Görögország és Bulgária felé tartó kőolajvezeték, illetve elektromos ellátóvezeték is áthalad, így Moldova biztonságának kérdése a közvetlen és közvetett szomszédjainak is érdeke, és látható az ország geostratégiai fontossága is.

Bánfi Ferenc is egyetértett abban, hogy a NATO-csatlakozás kérdése egy kényes téma Moldova tekintetében. Mint hangsúlyozta, földrajzi szempontból az ország Európa többi része és Oroszország érdekszférája közt fekszik, függetlenségét és csatlakozását pedig az Egyesült Államok is támogatja, így a helyzet igazán komplex.

A beszélgetés további részében szóba került még napjaink egyik kulcskérdése, az információs hadviselés és a hamis hírek terjesztése is. Barabás T. János példaként említette, hogy a különböző, hamis híreket gyártó csoportok még Magyarországot is belekeverik a hírekbe, és például azzal próbálják a Nyugattól eltántorítani a moldovai állampolgárokat, hogy a nemzetiségek Osztrák–Magyar Monarchia idején jellemző elnyomására utalnak vissza. ●

Rákosi nyomában

SZÖVEG: **PODOBNI ISTVÁN**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

„*Rákosi eredetileg nem volt szadista jellem, azonban látta, hogy a sztálini utat vér övezi. Ez vezetett a kolhozrendszerhez, a politikai perekhez és Magyarország megnyomorításához*” – mondta Kun Miklós a Ludovika Szabadegyetemen.

A Ludovika Szabadegyetemen hétről hétre tart előadást Prof. Dr. Kun Miklós történész, aki a 20. század történelmi útvesztőiben igyekszik elkalauzolni a hallgatóságot. A magyarországi kommunizmus egyik legmeghatározóbb alakját, Rákosi Mátyást több előadáson keresztül mutatta be a professzor. Számos információt sikerült összegyűjtenie a hírhedt diktátorról magyar vonatkozású moszkvai levéltári forrásokat, feltáratlan vagy csak részletében ismert szovjet dokumentumokat felhasználva.

„*Rákosi Mátyás a magyar történelem egyik legelutasítottabb, leggyűlöltebb személye*” – fejtette ki a szabadegyetemen Prof. Dr. Patyi András. Az NKE rektora felhívta a figyelmet, hogy bár sokat tudunk a magyar kommunizmus korszakáról, az ismereteink mindig bővíthetőek lesznek. „*Rákosi annak a szovjet kommunista rendszernek volt a magyarországi helytartója, amelynek irányítását Moszkvából, a Kremlből végezték. Ezért nem közömbös, hogy a szovjet politikai és állambiztonsági szervek oldalán milyen információk tárhatók fel.*”

A VALÓDI RÁKOSI

Kun Miklós kifejtette, hogy Rákosiról sokszor könnyű és egyben nehéz is beszélni, hiszen számos információ fellelhető róla, azonban személyét legendák övezik. Rákosi Mátyás Délvidékről származik, asszimiláns családból. Az apja gyűlölte Ferenc Józsefet, a diktátor később gyakran hencegett, hogy a családja tette ki először a magyar zászlót a szülőfalujukban. Azonban Rákosit nem a nacionalizmus, hanem a nemzetköziségbe bújtatott kommunizmus fűtötte, a Horthy-rendszerben illegalitásban élt, amíg le nem tartóztatták. A történész ismertette, hogy Rákosi közel 16 évet töltött fegyházban, többek között a szegedi Csillag börtönben: „*Ez rengeteget torzított a személyén, a börtönbüntetés konzerválta Rákosit.*” A börtönévek során kivételezett

helyzetben részesült, cellája szinte „átjáróház” volt, már ott elkezdte felmérni, kikkel tud majd dolgozni. Kun Miklós felhívta a figyelmet, hogy a fegyházban jó benyomást tett rá Csermanek János, akit később Kádár Jánosként jegyzett az utókor. A börtönben a kommunisták tisztelték Rákosit, aki hierarchikus rendszert épített ki. A történész szerint ez az egyik kulcstényező abban a tekintetben, hogy a diktátor később olykor miért bízott jobban a hazai kommunistákban, mintsem a moszkovitákban. Rákosi életében újra nagy szerepet kaptak a zászlók: 1940-ben államközi megállapodás értelmében Rákosit és Vas Zoltánt elcserélte a magyar kormány a Szovjetunióval, a cári csapatok által 1849-ben, a szabadságharc végén zsákmányolt honvédzászlókra.

Rákosi Mátyás volt a magyar kommunisták első embere, szinte monopolizálta a kapcsolatot Sztálinnal. Azonban Kun Miklós rávilágított, hogy Sztálin nem szerette a magyar diktátort. A történész szerint Rákosi áhítozott a sikerre, irigy volt Titóra, aki már 1944–45-ben hatalmas vérfürdőt rendezett: a jugoszláv partizánok közel 200 ezer emberrel végeztek. Milyen ember is volt Rákosi Mátyás? Kun Miklós véleménye az, hogy Rákosi eredetileg nem volt szadista jellem, azonban látta, hogy a sztálini utat vér övezi. Ez vezetett a kolhozrendszerhez, a politikai perekhez és Magyarország megnyomorításához. A professzor kiemelte, hogy a diktátor rendkívüli manipulátor volt, ezt a képességét a börtönévek során fejlesztette tökélyre. Később így tudta megzsarolni Nagy Ferencet, vagy „leszalámizni” a kisgazdapártot. *„Rákosinak Magyarország kevés volt”* – emelte ki. Budapestet a kelet-európai blokk kommunista centrumává szerette volna tenni a magyar diktátor, azonban Sztálinék leállították. Ennek számos oka volt: hazánk a második világháború vesztese volt, emellett a kommunista hatalomátvétel is lassan ment végbe.

Rákosi azonban igyekezett jó kapcsolatokat ápolni: míg a magyar nép éhezett, segélycsomagokkal támogatták a Markos tábornok által vezetett görög partizánokat, majd Beloianiszba befogadott számos görög politikai menekültet. Puskin 1948-as leveléből kiderül: *„Havonta 250 ezer amerikai dollár értékben küldenek Markosnak élelmet, textilt és más árukat. A segítséget olyan forrásból finanszírozták, amelyet a kommunisták társadalmi szervezeteken keresztül gyűjtenek össze a lakosság körében. Főleg azonban az államkincstárból érkezik a pénz.”* A levél emellett rávilágít, hogy Rákosi nem csak könnyűipari árukkal, hanem fegyverekkel is támogatta a partizánmozgalmat. A nehézfegyverzet részét képezte az Ausztriában állomásozó amerikai tulajdon, ahol a leszerelt tankokat vashulladékként szerezték meg. Az amerikai nepperek ezer dollárt kértek egy Sherman vagy egy Churchill tankért. Puskin dokumentumaiból kiderült, hogy Rákosi ezeket egyrészt a görögök támogatására szerezte meg, másrészt a jugoszlávokkal és az olaszokkal is kooperált volna.

Rákosi a szovjetek engedélyét kérte az üzlethez, akár hajlandó lett volna nemet mondani a jugoszlávoknak, hogy megtartsa a tankokat. *„Ez egy másik Rákosi, egy nepper. Nem egy hithű kommunista, hanem egy zsvány”* – tette hozzá Kun Miklós. Zavolzszzkij, Magyarországgal foglalkozó szovjet referens levele bemutatja Rákosi igazi jellemét. Nem szerette a magyar kommunista vezetőt, ideges, paranoiás embernek írta le. A levélből kiderült, hogy Rákosi igyekezett kompromittálni a párttársait, Gerőt, Farkast, Kossát és Kádárt egyaránt. Ők mind a kommunista Magyarország vezető miniszterei, a párt meghatározó emberei voltak. A vád többségében hitvány munka, magánéleti züllés, hazai provokátor vagy külföldi ügynökszerép volt. A levélből kiderült, hogy Rákosinak megromlott a viszonya a környező országok elvtársaival: a cseheknél, a lengyeleknél és a románoknál is kémekeket sejtett. A diktátor továbbá arról panaszkodott, hogy nincsenek kellően felkészített káderei, akik sikeresen le tudnák leplezni a nagyobb kémcsoportokat. *„Naponta, munkanapom nagyobbik részét arra fordítom, hogy jómagam kontrollálom a nyomozást. Szinte egy éve ezzel foglalkozom”* – idézte Rákosit a levél. Mi volt ez valójában? Rákosi próbálta besározni a politikai versenytársait, és igyekezett pluszpontot szerezni a szovjet vezetésnél. Több-kevesebb sikerrel, ugyanis a magyar diktátor körül lassan elfogyott a levegő.

HATÁRON TÚLI MAGYAR SORSOK

„Ez egy húsba és vérbe vágó téma... kicsit összefügg Trianonnal” – fejtette ki Kun Miklós. A trianoni békediktátum következtében szétesett az Osztrák–Magyar Monarchia, Magyarország elvesztette területének közel kétharmadát. *„Trianon olyan nemzeti*

tragédia, amely bevésődött a magyar mentalitásba.” A területi veszteségekbe nem törődött bele az ország, a Horthy-korszakot áthatották a revizionista törekvések. A második világháború során, a bécsi döntések értelmében hazánk visszaszerezhette fennhatóságát elvesztett területei egy része felett. Azonban ez nem tartott sokáig. 1944-ben Magyarország elveszítette önállóságát, elsőként a náci Németországnak, majd a Szovjetuniónak volt kiszolgáltatva.

„1944-ben a Vörös Hadseregnek döntenie kellett: a Balkán irányába tör, vagy Lengyelország és Szlovákia felé” – fejtette ki a professzor. Ahogy a történelemkönyvekből tudjuk, döntöttek. A Csehszlovákiából kivált új Szlovák Köztársaság teljes mértékben a Német Birodalom szatellitállama volt. Azonban a szlovákok megváltották a bűneiket a nemzeti felkeléssel, így a szláv nép Sztálin számára kedvesebbnek bizonyult. A fordulat következtében megpecsételődött a magyarság sorsa. Bár a kommunista vezetésben aktívan részt vettek a felvidéki magyarok, az internacionalizmus égisze alatt mégsem lehettek egyenlő állampolgárok az újonnan felálló Csehszlovákiában. Beneš ellenségnek tekintette a magyarokat, így amikor Sztálin a *„magyarkérdés, vagonkérdés”* szófordulattal élt, a csehszlovákok a szovjetek támogatását élvezve kezdhették meg a magyarok ellehetetlenítését. *„Nekünk egy homogén, szláv államot kell létrehozni”* – idézte Beneš Kun Miklós. Kifejtette, hogy a csehszlovák vezetésben felvetődött a magyar koncentrációs táborok kérdése, és a zsidókat jelölő sárga csillagokhoz hasonlóan az „M” betű kötelező viselése. Ezt azonban már a szovjetek leállították. A lakosság-cserének nevezett erőszakos kitelepítések témája a felszínen maradt, ebben közel 6-700 ezer honfitársunk volt érintett. Kun Miklós ismertette, hogy ettől a programtól rettegetek Rákosiék: féltek, hogy a betelepítendő emberekkel megerősödnek a reakciós elemek Magyarországon. *„A csehszlovák kormány a közeljövőben egy olyan törvényt fogad majd el, amely megfosztja az összes magyart a csehszlovák állampolgárságuktól. Minden egyes magyarnak, még ha kommunista is, individuális módon kell majd esedezni a csehszlovák állampolgárság megtartásáért”* – idézte a professzor Rákosi Mátyás 1945-ben Dimitrovnak, vagyis közvetve Sztálinnak írt levelét. A magyar kommunista amiatt is aggódott, hogy egy agresszív kitelepítési hullám olyan reakciókat váltana ki, amelyek révén a jugoszláv fél is hasonlóképp járna el. *„Még Rákosi is belátta, hogy micsoda szörnyű, sátáni terv érlelődik nemcsak a Beneš-kancelláriában, hanem a prágai pártközpont folyosóin is”* – jegyezte meg Kun Miklós.

POLITIKAI PEREK KELET-EURÓPÁBAN

„A koncepciós per és a kirakatper nem ugyanaz” – kezdte a fogalmak tisztázását Kun Miklós. A koncepciós perek során eleve kódolták, hogy egy ellenséget állítanak a bíróság elé, az ügyet ténylegesen nem vizsgálta ki jogi kritériumok alapján

a rendszer. Az eljárás sokszor a színpalak mögött történt. A kirakatperek alkalmával a nagy nyilvánosság elé tárták a bírósági ügyeket, a nép szeme láttára semmisítették meg a politikai ellenfeleket. Az ilyen perek során a vádlottnak úgy kellett vallania, ahogy az állampárt kívánta. A professzor ismertette, hogy Sztálin idején erre úgynevezett „testmechanikusokat”, azaz verőlegényeket alkalmazott a rendszer, akik nem riadtak vissza a különféle kínzásoktól, pszichotróp szerek alkalmazásától, vagy a családtagokkal való zsarolástól sem. A végeredmény szinte mindig ugyanaz lett: a vádlott vallott. *„Kelet-Európában korántsem csak a kommunisták ellen voltak politikai kirakatperek”* – fejtette ki Kun Miklós. *„Rengeteg polgári vezetőt, politikust, értelmiségit, tudóst és egyszerű embert is politikai perek során végeztek ki, börtönöztek be vagy aláztak meg.”* A kivégzésekről Sztálin csak így írt: *„Dicső Pártunk Politikai Bizottsága megemeli 28 ezer fővel a szociális védekezés első kategóriájába szánt közeget.”* Ami kivégzést jelentett.

Számos magyar hadifogoly tért vissza a szovjet táborokból 1949-ben, akiket a rendszer nem söpörhetett a szőnyeg alá. A hazatérőkkel Rákosinak is foglalkozni kellett, levelezéséből kiderült, hogy közel nyolcezer hadifoglyot adott vissza akkor a Szovjetunió. Őket a magyar kommunista vezető háborús bűnösöknek és fasisztáknak bélyegezte. Mihail Szuszlovnak, a szovjet párt ideológiai titkárának írt levelében kifejtette, hogy a visszatérőkből hatezer főt egyből koncentrációs táborban helyeztek el. Kun Miklós véleménye szerint ezeket a személyeket Rákosi koncepciós perek során akarta eltüntetni, azonban nem tudtak ellenük még látszatnyomozást sem folytatni, hiszen semmilyen írásos bizonyítékkal nem rendelkeztek a magyar hatóságok.

A hazai kirakatperek közül Kun Miklós a Rajk-pert emelte ki. Orosz levéltári forrásokból kiderült, hogy a per során a szovjet profi szakemberek „munkájában” gyakran zavart okozott Kádárék mellett Rákosi is. *„Rákosi és Kádár elvtárs folyamatosan hallgatják rádiókészülékek segítségével magát a bírósági tárgyalást. Állandóan új javaslatokkal bombáznak minket, felvetvén, hogy a per folyamán milyen válaszok hangozzanak el a vádlottak részéről.”* Rajkot végül 1949-ben végezték ki, ezt Sztálin is támogatta. *„Ha nem tesszük meg, a magyar nép nem fog minket megérteni”* – ismertette a szovjet diktátor szavait Kun Miklós. ●

LUDOVIKA
— SZABADEGYETEM —

A 40 éves közigazgatási felsőoktatás modell külföld számára is

SZÖVEG: FECSER ZSUZSANNA
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

„A 40 éves közigazgatási felsőoktatás a magyar felsőoktatás értékévé vált, modellt mutatott a külföldi közigazgatási felsőoktatási rendszereknek, oktattva és kutatva értéket teremtett a magyar és a külföldi közigazgatási gyakorlat számára” – mondta Prof. Dr. Kis Norbert a jubileumi év alkalmából megrendezett programsorozat kiemelkedő állomásaként számontartott konferencián. Az eseményen elhangzott, hogy az elmúlt 40 évben a generalista közigazgatási szakemberek felsőfokú képzése tisztviselők generációit adta a közszolgáltatnak.

Prof. Dr. Patyi András köszöntőbeszédében összefoglalta, honnan hová jutott a magyar közigazgatási felsőoktatás. A Nemzeti Közzolgálati Egyetem rektora kiemelte, hogy 1978-ban kezdte meg működését az 1977. évi III. törvényerejű rendelettel alapított Államigazgatási Főiskola. Mint mondta, ebben az időszakban Magyarország népköztársasági államformában működött, a béketábor, a KGST és a Varsói Szerződés tagja volt. *„Magyarországon egy centralizált, hierarchiába rendezett államigazgatási szervezetrendszer működött”* – tette hozzá a jubileumi év fővédnöke. Elhangzott, hogy ma az NKE kiemelt állami egyetemként működik, a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság által újabb öt évre feltétel nélkül akkreditált egyetem. A rektor kiemelte a posztgraduális szakirányú továbbképzési rendszer jelentőségét. *„Az Államtudományi és Közigazgatási Kar kezében van a teljes közigazgatási vizsgarendszer”* – hangsúlyozta. Elmondta, hogy ma az ÁKK 40 év elteltével ott tart, hogy aktív, élő munkakapcsolatban van a cselekvő közigazgatással. *„A magyar közigazgatási érzék párosulva a hagyományos magyar közjogi érzékenységgel, tehetséggel és tapasztalattal, egy egyedülálló, jól működő és rendkívül hatékony közigazgatási felsőoktatási rendszert dolgozott ki és működtet”* – zárta nyitógondolatait Patyi András.

Az ÁKK dékánja szerint a közigazgatási felsőoktatás elmúlt 40 évének jelentősége, hogy professzionális és elismert szakmává emelte a köztisztviselői hivatást. *„Komoly szerepet játszott ez a 40 év ebben a folyamatban”* – hangsúlyozta Prof. Dr. Kis Norbert. Négy életszakaszt emelt ki az elmúlt időszakból. Meglátása szerint az 1980-as évek az építkezésről, az 1990-es évek a felfedezésről, a 2000-es évek a kalandozásról, a 2010-es évek pedig a megérkezésről szóltak a közigazgatási felsőoktatás életében. Hozzátette, az NKE a közigazgatással és a kormányzattal kiépített szorosabb kapcsolatra és a karrierképzéssel alakult továbbképzési rendszerre építheti a jövőjét. A felsőoktatás működését veszélyeztető eseményként emlékezett vissza az 1993-as új magyar felsőoktatás bevezetésére, a 2000-es évek fordulójára, a nagy integrációs hullámra és a bolognai átalakulásra. *„A közigazgatási felsőoktatás ezt is túlélte”* – hangsúlyozta. *„A közigazgatás magas szintű működésének elsődleges feltétele a hozzáértéssel, szakértelemmel, tervezési készséggel, hivatástudattal és felelősséggel rendelkező személyi állomány megléte”* – fejtette ki Zsinka András. A Belügyminisztérium személyügyi helyettes államtitkára szerint 2012. január 1-jé, az NKE indulása óta a közszolgálati felsőfokú egyetemi szakemberképzés egységes intézményi

alapokon nyugszik. Az állam biztonságos működéséért és jogrendje fenntartásáért felelős letéteményeseknek nevezte a közigazgatási, a rendvédelmi és a honvédelmi szerveknél szolgálatot teljesítő szakembereket. *„Az ő szakmai felkészültségüknek köszönhetjük az állam stabil működését”* – jelentette ki. Meglátása szerint az NKE-nek a közszolgálat iránt elkötelezett közigazgatási szakembereket kell képeznie, akik elmélyült közigazgatás-tudományi és alapos közjogi ismeretek birtokában vannak. A konferencián a közigazgatási felsőoktatásban végzett kiemelkedő munkásságuk miatt jubileumi emlékplakettet vehetett át többek között Prof. Dr. Patyi András; Dr. Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagy; Prof. Dr. Máthé Gábor professor emeritus; Prof. Dr. Varga Zs. András; Dr. Hazafi Zoltán; Dr. Imre Miklós, Dr. György István, Zsinka András; Palich Etelka; Borsó Tibor; Dr. Csáki Ilona; Dr. Kenyeres János; Prof. Dr. Mészáros Tamás, Prof. Dr. Tamás András; Prof. Dr. Nemes Ferenc; Prof. Dr. Verebélyi Imre és Dr. Péterfalvi Attila. Prof. Dr. Kis Norbert elmondta, hogy in memoriam emlékplakettet helyeznek el a kar vitrinjében Prof. Dr. Lőrincz Lajos, Prof. Dr. Nagy Árpád, Dr. Back András, Dr. Papp László, Dr. Laczkó László, Dr. Mauthner István, Dr. Pécsváradi János és Dr. Németh Gyula emlékére.

Jelképes aktusként emléklapokot vehetett át Böszörményi Balázs, az ÁKK Hallgatói Önkormányzatának elnöke az elmúlt négy évtized hallgatói nevében.

Prof. Dr. Máthé Gábor professzor emeritus *Az igazgatásszervezőtől a közigazgatás-szervezőig* című előadásában bemutatta a közigazgatások társadalmát, amelyet „egy különleges világ”-ként jellemezte. Elmondta, hogy már a kar jogelődje is nagyon sokat tett azért, hogy az eredményeket a magyar társadalom egy minőségi szakértő ideál megteremtésével realizálta. „*Elfogultan állítom, hogy az elmúlt 40 esztendőben végzetek jelentősen hozzájárultak a társadalom-állam-egyen viszonyrendszer érdemi harmóniájához*” – mondta.

Prof. Dr. Varga Zs. András előadásában a képzés kezdetének időszakát három látószögből közelítette meg. Az alkotmánybíró bemutatta a magyar állam- és jogtörténeti, majd a jelenlegi, alaptörvényi látószöveget, valamint azt, ami 40 évvel ezelőtt a két korszak között volt. Hozzátette, hogy a sötét 1970-es évek történései ellenére mégis el tudott indulni az önálló közigazgatási képzés, „*amelynek akkor nem kellett volna elindulnia, hiszen nem illett annak a korszaknak az alaplogikájába*”. Felismerésként emelte ki, hogy a szocializmus korában a közigazgatás-tudomány képes volt átmenteni a közjogot és vele együtt a jogállami gondolkodást.

Prof. Dr. Marga Pröhl, a European Institute of Public Administration (EIPA) főigazgatója videóüzenetben adta át jókívánságait az NKE polgárainak és a közigazgatásban dolgozó szakembereknek. A Magyar Érdemrend lovagkereszt kitüntette az EIPA és Magyarország együttműködését 1997-re vezette vissza, amikor a Külügyminisztérium integrációért felelős államtitkára csatlakozó partnerként írta alá az együttműködési megállapodást. „*Amikor Magyarország 2004. május 1-jén az Európai Unió tagjává vált, egyúttal az EIPA teljes jogú tagságát is megszerezte*” – fejtette ki. Az EIPA és Magyarország együttműködésének egyik állomásaként emelte ki, amikor Magyarország az EIPA Európai Közzolgálati Díjának támogatója volt. „*Az EIPA örömmel áll készen a Nemzeti Közzolgálati Egyetemmel meglévő együttműködést az eljövendő években is folytatni és elmélyíteni*” – üzent Marga Pröhl. A konferenciát a *Köztisztviselők tegnap és ma: 40 év mérlegen* című panelbeszélgetés követte. Moderátorként Prof. Dr. Kis Norbert, résztvevőként pedig Dr. Hazafi Zoltán, az NKE ÁKK Emberi Erőforrás Intézet intézetvezető egyetemi docense, Palich Etelka, a Magyar Kormánytisztviselői és Állami Tisztviselői Kar elnöke, valamint Borsó Tibor, a Magyar Zoltán Népfőiskolai Társaság elnöke osztotta meg gondolatait az egybegyűttekkel. Kis Norbert nyitókérdése arra irányult, hogy a rendszerváltást követően élnek-e még negatív sztereotípiák a közigazgatást

illetően. Palich Etelka szerint a 2011. január 1-jén megalakuló, az államigazgatási feladatokat ellátó kormányhivatalok és a 2013-ban az önkormányzatoktól átvett államigazgatási feladatellátás hatására a tisztviselői munka felértékelődött. „*A közigazgatási munka ma sokkal inkább megbecsült, mint 25 éve*” – hangsúlyozta. Mint mondta, az, hogy egyablakos rendszerben intézhetik el az állampolgárok az államigazgatási ügyeiket, azt a célt szolgálja, hogy érezzék az állam gondoskodó, jó állam szerepkörét. Hazafi Zoltán szerint a közigazgatási szervek a köztisztviselőket érő stressz kezelésére innovatív, tréningjellegű megoldásokat keresnek. Elmondta, hogy ma a magyar közigazgatásban ez általános problémaként van jelen. „*Ezzel mindenképp foglalkozni kell*” – hívta fel rá a figyelmet. Hozzátette, ebben az NKE vezető szerepet vállal. Borsó Tibor a közigazgatási szervek tagolódásáról elmondta, a Magyar-féle hatékony, emberközpontú tevékenységnek muszáj centrális szervezeti keretek között lennie. „*A humán erőforrásnak egyre jobban arra kell törekednie, hogy sokkal rugalmasabban végezze el a feladatait*” – fogalmazott. Az esemény zárásaként a Közigazgatástudományi Doktori Iskola doktoranduszai által írt *A jövő közigazgatás-tudománya* című kötetet Dr. Téglási András, az NKE ÁKK Alkotmányjogi Intézetének egyetemi docense mutatta be. ●

Új kutatóműhely alakult az NKE-n az állami eljárások racionalizálására

SZÖVEG: **FECSER ZSUZSANNA**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES, BOROS ANITA ARCHÍV**

Új kutatóműhely jött létre az NKE-n, amely az állami eljárások racionalizálásának alapkérdéseivel foglalkozik. A Bonum Publicumnak Dr. habil. Boros Anita, a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Államtudományi és Közigazgatási Kar Lőrincz Lajos Általános Közigazgatási Jogi Intézetének egyetemi docense, illetve a Közigazgatási Eljárási Jogi Egyesület elnöke mutatta be a Kilényi Géza Egyetemi Kutatóműhely tevékenységét, működésének célját és jövőbeli terveit.

A kutatóműhely nevét Dr. Kilényi Géza professzorról, a hazai közigazgatási eljárásjog egyik kiemelkedő jogtudósáról kapta. Kilényi Géza tudományos és szakmai életútja meghatározó mind a hazai közigazgatási eljárás fejlődése, mind pedig annak kodifikációja szempontjából. A maga idejében hiánypótló művei és közéleti tevékenysége példáulértékű szakmai hagyatékként írták be magukat a közigazgatási eljárásjog klasszikusainak történelemkönyvébe. Munkássága végigkísérte a hazai közigazgatási eljárásjog legfontosabb állomásait. Kilényi Géza az Alkotmánybíróság alapító tagja, ügyész, egyetemi tanár, majd professor emeritus, emellett több közéleti

tiszttség betöltője, valamint számos kitüntetés – többek között a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje a csillaggal elismerés – birtokosa is volt. Mindezek alapján a kutatóműhely nevének meghatározásakor egyöntetűen a Kilényi Géza Egyetemi Kutatóműhely mellett döntöttek.

„Ezt az is indokolta, hogy sajnós Professzor úr tavalyelőtt elhunyt, és a családja engedélyével úgy ítéltük meg,

hogy egy ilyen nagyszabású kutatóműhely méltó lesz ahhoz, hogy tiszteletünket és elismerésünket megfelelően fejezzük ki iránta, ezzel is emléket állítva pályafutásának, szakmai nagyságának” – fejtette ki Boros Anita. A kutatóközösség által folytatott kutatás egyszerre kapcsolódik az államreform folyamathoz és a Jó

Állam Jelentéshez. „Kutatásunk nem előzmény nélküli, hiszen annak a munkának a folytatása is lehet, amelyet az Államreform Bizottság 2015-ben megkezdett: a kormány az Államreform Bizottság felállításáról szóló 1602/2014. (XI. 4.) Korm. határozat 1. pontjának c) alpontjában kiemelte az állami ügyintézés reformjának szükségességét” – mondta. A kutatás jelentősége az, hogy az állam működési rendjét illetően nagyon sok olyan szegmens ismeretes, amelynek eljárásrendi természetű elemzésére mindeddig csak részlegesen került sor. A kutatás arra irányulna, hogy feltérképezze a neuralgikus eljárásrendi kérdéseket azokon a területeken, amelyek az állam működése szempontjából a legfontosabbak. Idetartoznak a beruházási kérdések mellett a közbeszerzéshez, a vagyonjoghoz, a támogatáspolitikához és a szociális igazgathoz kapcsolódó témák. A kutatás feladata továbbá, hogy megfelelően alkalmazható, egységes megoldási módzatok kidolgozására is sor kerüljön. Emellett a hazai közigazgatási eljárásjog dogmatikai alapjait és annak karakterisztikáját is meg kell határozniuk a kutatást végző szakembereknek. A kutatóműhely alaphipotézise, hogy az állam működését befolyásoló állami eljárások szorosan összefüggnek a Jó Állam fogalomrendszerével. Ahhoz, hogy az állam által nyújtott közszolgáltatások versenyképesek legyenek a privát szektor szolgáltatásaihoz képest, vagy akár ahhoz, hogy a hazai szolgáltatások teljes köre versenyképes legyen a környező államok vagy épp Európa vezető államainak szolgáltatásaival, elengedhetetlen a közigazgatás eljárásainak komplex vizsgálata és reformja. „A kutatásunk elsődlegesen arra hivatott, hogy megvizsgálja, milyen összefüggés mutatkozik meg az állam megítélése, hatékonysága és az állam egyes eljárásai, azon belül is elsődlegesen a közigazgatási eljárások között” – foglalta össze Boros Anita. Az egyes kutatási szegmensek mindegyike esetében

dogmatikai és gyakorlati, jogalkalmazási szempontú vizsgálatok lefolytatására kerül sor kvantitatív és kvalitatív módszerek alkalmazásával. A kutatóműhely vezetője Prof. Dr. Patyi András, az NKE rektora. Boros Anitának kutatásvezetőként az a feladata, hogy a kutatási koordinátorok munkáját felügyelje, a kutatás és az ahhoz kapcsolódó rendezvények eredménytermékeinek

megfelelő szakmai színvonalát biztosítsa. Mindez a hazai tudományos szférában hiánypótló kutatásként, egy példaértékű összefogás eredményeként valósul meg. A hazai közigazgatási jogalkalmazók és a tudományos élet képviselői egy óriási, közel 50 kutatót, szakértőt felölelő kutatóműhely keretében köteleződtek el a hazai közigazgatási eljárásjog vizsgálata mellett. A kutatás alapvetően háromszintű szakértői bázisra alapoz. Résztvevői az NKE közigazgatási eljárási joggal foglalkozó egyetemi oktatói, kutatói, illetve 2018 márciusában az egyetemi hallgatói közösségből nyilvános pályázaton kiválasztott 1-1 alapszakos, valamint doktorandusz hallgató. Mellettük a közigazgatási eljárási jog elismert, a hazai társegyetemek oktatói és kutatói, valamint a kutatás célkitűzésével összhangban álló feladatkörrel vagy tevékenységi körrel rendelkező szakmai szervezetek szakavatott képviselői is aktív szerepet vállalnak a kutatásban. „Meglévő együttműködési megállapodások alapján, illetve újak létrehozásával bevonjuk a kutatás alapján készülő kötetek elkészítésébe az érintett közigazgatási és egyéb szervezeteket is. Így a Települési Önkormányzatok Országos Szövetségét, a Megyei Jogú Városok Szövetségét, a Nemzeti Adó- és Vámhivatalt, az Igazságügyi Minisztériumot, a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságot, a Miniszterelnökség területi közigazgatásért felelős államtitkársága útján a kormányhivatalokat, a Közigazgatási Eljárási Jogi Egyesületet, az Alapvető

Jogok Biztosának Hivatalát, az Alkotmánybíróságot és a Kúria által megjelölt személyt vagy

személyeket is” – emelte ki Boros Anita. A kutatás alapvetően két ütemből áll, mindkét ütem 2-2 szegmensre tagolódik. Az első szegmens 2018 márciusában indult, és 2018 augusztusáig tart majd. Ennek a szegmensnek a kutatási célja a közigazgatási hatósági eljárásrend vizsgálata szabályozási oldalról a hazai közigazgatási eljárásjog) karakterisztikájának

meghatározása érdekében. A kutatóműhely eredményessége érdekében fontos a folyamatos szakmai kapcsolattartás és egyeztetés a kutatói közösséggel, így több workshopra, tudományos egyeztetésre sor került már, habár még csak márciusban vette kezdetét a kutatóműhely működése. Kijelölték az ún. munkacsoport-vezetőket is, akiknek fő feladata a kutatásban részt vevők munkájának koordinációja, hiszen ekkora kutatóbázis munkáját koordinálni és a hasznosítható tudományos eredményig eljutni óriási feladat. Minden kutatási szegmens végén készül egy kiadvány, amelyet a részeredményeket is prezentáló szakmai konferencia keretében mutatnak be. „Az első szegmens vonatkozásában a tudományos kötet A hazai közigazgatási eljárásjog) karakterisztikája címet viseli, és a tervek szerint 35 ív terjedelmű lesz. Az első egységhez kapcsolódó konferenciát várhatóan szeptemberben rendezik meg, amelyre szeretettel várunk minden, a kutatás témájában érintett érdeklődőt” – fejtette ki Boros Anita.

A kutatás első részének szervezése márciusban kezdődött meg. A kutatók és szakértők nagy számára tekintettel szakmai workshop keretében határozták meg az egyes kutatási részterületek céljait, illetve az azokhoz kapcsolódó kutatási módszereket. Jelenleg a fellelhető szakirodalmi források összegyűjtése és feldolgozása zajlik, tekintve, hogy a közigazgatási eljárási jog igen gazdag szakirodalmi bázissal rendelkezik. Ez a kutatás egyediségét is hangsúlyozza, és annak kiemelt szerepéhez is kapcsolódik: habár meglehetősen szűk időintervallum áll rendelkezésre, minden, a kutatás témájához kapcsolódó folyóiratcikket, monográfiát, online és nyomtatott, hazai és külföldi szakirodalmat rendszereznek 1957-től egészen napjainkig. Ehhez nagy segítséget nyújt az NKE Könyvtára is, hiszen kb. 2000 folyóiratról és 100 monográfiáról van szó. A szakirodalmi

bázis kiépítésével párhuzamosan megkezdődtek az első szegmens egy-egy eljárásjogi témakörét feldolgozó munkacsoportok tanácskozásai is, amelyekből a bevont külsős partnereink révén a közigazgatási eljárási joggyakorlat feltérképezése várható. A kutatás két szegmense egyre tágabb témakört ölel fel az ún. hagy-

maelv szerinti, szegmentált vizsgálati módszert alapul véve: először a szűkebb értelemben vett, klasszikus közigazgatási hatósági eljárás és eljárásjog, az állami (köz/feladatellátás rendszerének vizsgálata zajlik, amelyet a tágabb értelemben vett, nem klasszikus közigazgatási eljárások hatékonyságnövelésének vizsgálata követ. Ezt követően sor kerül a vegyes jellegű közigazgatási és egyéb nemperes eljárások feltérképezésére, végezetül pedig a közigazgatási per és az állam hatékonyságának tanulmányozására. „Figyelemmel arra, hogy az egyes területek elég nagy témakört foglalnak magukban, és folyamatosan szeretnénk bővíteni a szakértői bázisunkat, a kutatás egységes elvek mentén történő megvalósítása, a tudományos igényesség biztosítása és hiánypótló tudományos eredményeket bemutató művek elkészítése a legmeghatározóbb kihívás számunkra” – fogalmazott a kutatás vezetője. Hozzátette: „Kutatásunk a témáját és szakértői bázisát tekintve is egyedi: ehhez hasonló, átfogó közigazgatási eljárási jogi kutatásra már évtizedek óta nem volt példa.”

A kutatóműhely legnagyobb sikere az lesz, ha a kutatás eléri eredendő célját, és segítséget tud nyújtani a jogalkotók és a jogalkalmazók számára is az egyes szegmensek által vizsgált kérdések kapcsán, az állam megítélése, hatékonysága és az állam egyes eljárásai, azon belül is elsődlegesen a közigazgatási eljárások tekintetében. „Vagyis rá tudunk világítani, mely kérdéskörök kapcsán lehet tovább folytatni a megkezdett kormányzati munkát: hol és milyen eszközökkel lehet az állami eljárásokat még inkább egyszerűsíteni, hatékonyabbá, átláthatóbbá tenni” – hangsúlyozta Boros Anita.

A kutatóműhely munkájához az anyagi forrást A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés elnevezésű uniós projekt biztosítja. ●

Abboz, hogy az állam által nyújtott közszolgáltatások versenyképesek legyenek [...], elengedhetetlen a közigazgatás eljárásainak komplex vizsgálata és reformja.

Áldozatazonosító szolgálatot hoznának létre

SZÖVEG: SZÖÖR ÁDÁM

FOTÓ: BODÓ PÁL, AFP

A megváltozott biztonsági környezet miatt is időszerű lenne egy áldozatazonosító szolgálat felállítása Magyarországon. Az Európai Unió legtöbb tagországában, így például Csehországban és Lengyelországban is működik egy-egy ilyen, az Interpol módszertanán alapuló szakértői csapat, amely tömegszerencsétlenségek esetén gyors és hatékony megoldásokat kínál az áldozatok azonosítására. A témáról a Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Karán rendeztek szakmai tanácskozást.

Még a 80-as évek elején, az Interpol Mánában tartott tanácskozásán fogadták el a tagállamok, hogy létrehoznak egy halálos tömegszerencsétlenségek áldozatainak azonosításával (Disaster Victim Identification – DVI) foglalkozó csoportot. Ez 1986 óta az Interpol állandó bizottságaként, majd tavaly óta munkacsoportjaként működik. A szervezetbe számos tagország delegál képviselőket, akik között nyomszakértők, genetikus szakértők, antropológusok és igazságügyi orvosszakértők is

találhatók. A munkacsoport információkat gyűjt a bekövetkezett tragédiákról, és az adatok feldolgozásával, a levont következtetésekkel segíti a gyakorlati munkát. Felvilágosító előadásokat, továbbképzéseket is tart az Interpol több mint 190 tagállama szakembereinek. Hazánkban először a Budapesten tartott Interpol nagygyűlés után, 2001-ben merült fel, hogy szükség lenne egy hasonló csoportra. A 2003-as siófoki tragikus buszbaleset erősítette meg a szándékot, hogy hasonló tömegszerencsétlenségek

esetén szükség lenne a nemzetközi elvárásoknak megfelelő intézkedésre és eljárásra. Angyal Miklós rendőr ezredes – aki akkor már orvosszakértőként vett részt az áldozatok azonosításában – a rendezvényen elmondta, hogy egyre nagyobb a remény egy áldozatazonosító szolgálat létrehozására Magyarországon is. Hazánk ugyanis még nem rendelkezik tömegszerencsétlenségek halálos áldozatainak azonosítására egészségi és pszichés szempontból válogatott, szakmailag

kiképzett, jól felszerelt szakértőkből és rendőrökből álló szervezettel. Pedig nagy szükség lenne rá, hiszen bármikor bekövetkezhet – akár hazánktól távol is – egy olyan baleset vagy katasztrófa, amikor szükség van magyar áldozatok azonosítására. A szakember szerint az Interpol DVI tevékenységéhez kapcsolódó, akár az ORFK égíse alatt működtetett áldozatazonosító szolgálat a világ bármely pontján bekövetkező, magyar állampolgárokat érintő, halálos tömegszerencsétlenségek esetén el tudná végezni az áldozatok természet-tudományos alapú, gyors és szakszerű azonosítását. Mindenesetre a szakmai háttér már megvan a szolgálat létrehozásához Angyal Miklós szerint, aki úgy látja, hogy egyfajta mentális támogatást is kell kapniuk a szolgálatban részt

vevőknek. Az ezredes elmondta, hogy évtizedek óta szoros szakmai és tudományos együttműködés van a témában a rendészeti szervek, különböző hazai egyetemek igazságügyi orvostani intézetei és a rendőrtisztképzésért felelős intézmények között. Az NKE-n jelenleg is zajlik a munka egy kiemelt Ludovika kutatóműhely keretében, amelynek egyik fő kutatási vonalát jelentik az áldozatazonosítással kapcsolatos vizsgálatok. Angyal Miklós szakmai pályafutása során számos alkalommal szerzett tapasztalatot a témában. Az egyik legnagyobb volumenű feladata a 2004-es indiai-óceáni cunami által okozott katasztrófa áldozatainak azonosításában való közreműködés volt. Minden idők egyik legnagyobb erejű földrengése több tíz méter magas hullámokkal lecsapó cunamit

indított el az Indiai-óceánon, amely még több kilométerre a partoktól is szinte mindent megsemmisített Indonéziában, Thaiföldön és több közeli ország partvidékén. Több mint 200 ezren meghaltak, és nagyon sok áldozatot a mai napig nem tudtak azonosítani. A magyar szakember az osztrák áldozatazonosító szolgálatban dolgozott mintegy két hétig Thaiföldön. Elmondta, hogy nagyon rossz körülmények között tevékenykedtek, hiszen a holttestek jelentős részét hűtés nélkül, táborokban tárolták, miközben a hőmérséklet és főleg a páratartalom nagyon magas volt. Mindezek jelentősen nehezítették az áldozatok azonosítását. A szakemberek az eltűnt személyekről és a fellelt holttestekről is készítettek adatbázist, és ezt a kettőt hasonlították össze.

ANGYAL MIKLÓS

Angyal Miklós már 2014-es doktori értekezésében is részletesen írt a halálos tömegszerencsétlenség kapcsán használatos eljárásokról és szervezeti egységekről. Az Interpol 1980-ban állított fel egy áldozatazonosítással foglalkozó, úgynevezett DVI-csoportot. Hasonló nemzetközi összefogással létrejött szakértői team dolgozott például 1998–1999-ben Koszovóban. Az Európai Unió Igazságügyi Szakértői Csoportja több tömegsír feltárását és a holttestek igazságügyi vizsgálatát (halálok megállapítása,

személyazonosítás) végezte el sikerrel. 2005-ben, a délkelet-ázsiai szökőárt követően több mint egy évig tartó, nemzetközi áldozatazonosító tevékenység megmutatta a szervezet erejét, és ezen magas színvonalú szakmai munka révén több mint négyezer, eredetileg ismeretlen személyazonosságú holttestet sikerült azonosítani, és névvel ellátottan az adott országba hazaszállítani. 2008 júniusában a Frank tájfun következtében a Fülöp-szigeteken elsüllyedt a Princess of the Stars komphajó, több mint 800 utassal a fedélzetén. Nyolc nappal a tragédia után az Interpol DVI egyik csapata már a helyszínen volt, hogy segítse az áldozatok azonosítását. 2011 márciusában a Kongói Köztársaságban történt repülőgép-szerencsétlenség áldozatainak azonosításához is az Interpol DVI IRT nyújtott segítséget. „Fontos kiemelni, hogy a tömegszerencsétlenségek áldozatai különböző nemzetiségűek lehetnek. A különböző nemzetiség különböző vallási hovatartozást is jelenthet. Az egyes vallásoknak eltérő hitvilága és attitűdje lehet a halállal kapcsolatban, és ezek nyilvánvalóan kihatnak az áldozatok azonosítási gyakorlatára. Mindez felhívja a figyelmet a szakemberek folyamatos továbbképzésének és a nemzetközi szakértői csoportoknak a szükségességére is. Kollektív felelősségünk, hogy minden olyan tragédiából, ahol emberi életek veszttek el, tanuljunk, és biztosítsuk azt, hogy szakembereink a következő katasztrófahelyzetre még jobban felkészülhessenek, és olyan hatékonyak tudjunk lenni, amennyire csak lehet” – olvasható Angyal Miklós doktori értekezésében.

A már említett Interpol DVI szakértői munkacsoportnak van egy alkalmazott protokollja az áldozatok azonosítására. Filozófiájuk fontos jellemzője az interdiszciplináris megközelítés, a szabványosított eljárások, valamint a kegyeleti szempontok maximális tiszteletben tartása. Petrétei Dávid r. százados ennek az eljárásnak a részleteiről beszélt a rendezvényen. A Nemzeti Nyomozóiroda munkatársa elmondta, hogy öt fázisban történik az áldozatazonosítás, a helyszíni munkától kezdve a személyazonosság hivatalos megállapításáig. Először a helyszínelés, a holttestek összegyűjtése és elszállítása történik, majd következik a bonctermi adatgyűjtés, az azonosító jegyek adminisztrálása. Fontos lépés, hogy az eltűnt személyek esetében is részletes adatgyűjtés történjen, hiszen ez adja majd az egyik alapját az adatbázisok összevetésének. Végül a szakértői csoport egy szakvéleményt ad ki, amely még nem minősül hivatalos eredménynek, azt egy másik testület állapíthatja meg a szakértői jelzések alapján. A szakember

elhivatott, nyelveket beszélő szakemberek kapnának helyet, alapos elméleti és gyakorlati felkészítést követően. Őket hazánkban és külföldön is be lehetne vetni a tömegszerencsétlenségek helyszínén és a bonctermi feladatok ellátásában is. Hasonlóan vélekedik Dr. Keller Éva egyetemi tanár is. A Semmelweis Egyetem Igazságügyi és Biztosítás-orvostani Intézet igazgatója is „régimotoros” a szakmában. Már a 90-es években részt vett az Egyesült Államokban egy áldozatazonosítási tanfolyamon, amelyet neves amerikai szakemberek tartottak. Szerinte az elmúlt években is számos olyan tömegszerencsétlenség történt a világban, így Európában is, amely sok áldozattal járt. Ilyen nálunk is bármikor bekövetkezhet, ezért célszerű felkészülni rá. Munkatársaival együtt korábban is próbálkoztak egy áldozatazonosító szervezet létrehozásával, most azonban – ahogy ő fogalmazott – „felcsillant a fény az éjszakában”, azaz egyre közelebb jutunk a megvalósuláshoz. Erre azért is van szükség, mert ma már szinte minden nyugat-európai

országban működik ilyen szolgálat, és teljesen elfogadott az Interpol által kidolgozott protokoll. Ráadásul a nemzetközi rendőrségi szervezet kész is az együttműködésre és a támogatásra, de „meg kell teremtenünk magunknak azt a lehetőséget, hogy ezt a segítséget el tudjuk fogadni”.

A történelemben egyébként már nagyon régóta létezik az áldozatazonosítás fogalma és tevékenysége. A rendezvényen Bezsenyi Tamás r. őrnagy ismertette a legfontosabb mérföldköveket. A Rendészettudományi Kar oktatója például szólt az amerikai függetlenségi háborúban elesett Warren tábornok holttestének azonosításáról, amely az állkapcsa alapján történt meg. Új fejezetet nyitott a 20. században az a módszer, amelyet a hírhedt náci orvos, Mengele azonosításához használtak a szakemberek. A szuperimpozíciós technika alkalmazásán alapuló arcstrukciók módszer során az áldozatról korábban készült fényképeket használnak fel az azonosításhoz. Ez az eljárás nem sokkal később Magyarországon is megjelent, amikor az úgynevezett Soós-ügyben Pataki Károly pénzügyőr holttestét azonosították ezzel a módszerrel. Bezsenyi Tamás elmondta, az állam fokozatosan ismerte fel azt, hogy az áldozatazonosítás terhet nem lehet csak a hozzátartozókra hárítani. Ezért is tartja fontosnak, hogy Magyarországon is elinduljon egy olyan szolgálat, amely a szakértők segítségével az eddigiekénél hatékonyabban és gyorsabban végezné el ezt a feladatot. ●

amelyben tapasztalt,

Hatékony haderő a jó állam szolgálatában

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES, HONVEDELEM.HU

A hadtudomány az elmúlt évtizedekben egyre nyíltabbá vált, és a globalizált világ összetett kihívásainak eredményeként átítatódott más tudományterületek felismeréseivel és eredményeivel. Ezek felhasználásával a háborút és a hadviselést ma már más megközelítésben és szemlélettel lehet vizsgálni, mint korábban. Ezt a feladatot végezte el a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen a Jó Állam – Hatékony Haderő Ludovika Kutatócsoport.

A folyamatosan változó biztonsági környezet számos új kihívás elé állítja az államot és benne a haderőt is. A közszolgáltatnak, a stabil kormányzásnak, benne a jól felszerelt és kiképzett haderővel korszerű tudományos ismeretekre és felsőfokú képzésre kell épülnie. Az NKE Jó Állam – Hatékony Haderő Ludovika Kutatócsoportja a szövetségi összhaderónemi műveletek kiemelt kutatására vállalkozott, szem előtt tartva a hadelmélet és hadviselés terén bekövetkezett változásokat. *„Különösen nagy hangsúlyt fektettünk a civil és katonai együttműködésre, a fegyveres erők, a rendvédelmi szervek és nemzetbiztonsági szolgálatok együttes tevékenységének vizsgálatára”* – fogalmaz Dr. habil. Jobbágy Zoltán ezredes. A kutatócsoport vezetője szerint ez beleillik a hadtudományi kutatások nemzetközi térben tapasztalható fő irányiba, amelyek a műveletek megtervezése, megszervezése és végrehajtása során az együttműködési képesség növelése, a többnemzetiség tartalmi elemeinek meghatározása, valamint az összhaderónemi jelleg erősítése. A szakember elmondta, hogy a honvédelem ügyét nem lehet csak önmagában értelmezni, ezért összehangolt kormányzati együttműködésre van szükség ezen a területen is. Jobbágy Zoltán úgy véli, hogy az összetett kihívások megfelelő kezelésére olyan haderő képes, amelynek állománya magas színvonalú képzésben és kiképzésben részesült, megfelelő fizikai és pszichikai állóképességgel rendelkezik, képes nemzetközi környezetben történő színvonalas munkavégzésre, valamint feladatai végrehajtását illetően motivált és elkötelezett. Mindehhez egy olyan képzési és kiválasztási rendszerre van szükség, amely megfelel a legmagasabb nemzetközi elvárásoknak is. Jobbágy Zoltán felhívta a figyelmet arra is, hogy a Magyar Honvédség állományában egyre több a számottevő nemzetközi tapasztalattal rendelkező szakember, ami azért is jó hír, mert a haderő korszerűsítése kapcsán elengedhetetlen a nemzetközi környezetben megszerzett tudás és tapasztalat hasznosítása. A kutatócsoport azt is megállapította, hogy a vezetőiképesség-központú tisztképzésnek és az ehhez igazodó altisztképzésnek meg kell teremteniük a közszolgálati pályák közötti átjárhatóság feltételeit. A kutatócsoport tevékenysége egyértelművé tette, hogy a modern hadelméletnek a nem katonai tényezőkkel és szereplőkkel is számolni kell, és bizonyította, hogy ez közelebb viszi a hagyományos értelemben vett hadelméletet, hadművészetet és hadviselést a közös civil-katonai kutatásokhoz. A kutatási eredmények azt is igazolják, hogy új koncepciókat, megoldásokat és módszereket kell bevezetni a Magyar Honvédség működésében, hiszen a globalizált világ társadalmi és gazdasági megrázkódtatásai, a növekvő biztonsági kockázatok új kihívások és feladatok elé állítják az államot és benne a haderőt.

A nyolctagú kutatócsoport munkája azt is jelenti, hogy a témát széles körben dolgozták fel. Jobbágy Zoltán ezredes, a kutatócsoport vezetője az aszimmetrikus, alacsony intenzitású és irreguláris hadviselés sajátosságait vizsgálva a háborút fajon belüli erőszakként közelítette meg, és annak egyes dinamikai elemeit evolúciós térbe helyezve vizsgálta. Igazolta, hogy a háború és a hadviselés kutatása során nagyobb hangsúlyt kell helyezni a vonatkozó társadalomtudományi és egyéb kutatások megismerésére. A szakember szerint a biológiai ismeretek felhasználásával lehetővé válik, hogy a háborút és a hadviselést más megközelítésben és más szemlélettel vizsgáljuk. Elmondta, hogy számos nemzetközi szervezet hangsúlyozta már állásfoglalásban és deklarációban az erőszakmentes világ szükségességét. Az 1986-os sevillai nyilatkozatban például a világ számos tudósa állt ki közösen az ellen, hogy a tudomány – azon belül is leginkább a biológia – eredményeit bárki a háború és az erőszak igazolására használja fel. Ezt a témát járta körül a Ludovika Szabadegyetem egyik előadásában is Jobbágy Zoltán. A kutatócsoport tagja volt Dr. Porkoláb Imre dandártábornok is, aki a NATO Szövetséges Transzformációs Parancsnokság (ACT) parancsnokának pentagoni képviselője. Kutatásai

során megállapította, hogy a katonai szervezetek alkalmazkodóképessége mindhárom vezetési szinten a siker központi eleme. Szerinte azokat a képességeket kell fejleszteni, amelyek lehetővé teszik a változások elfogadását, a váratlan dolgok kezelését, a rendkívül gyors döntéshozatalt, valamint az összetett viszonyok megértését. Bakos Csaba Attila alezredes Clausewitz háromsági háborúra vonatkozó leíró képletét az elmúlt közel 200 év tudományos és technikai változásaival egészítette ki, és a haderőszervezés hagyományostól eltérő lehetőségét vizsgálva tett ajánlást a modern állam hatékony haderejének kialakítására. Komjáthy Lajos József alezredes különböző aspektusokból vizsgálta a modern kori haderők felkészítésének területeit. Kutatásában meghatározta, hogy melyek azok a kritériumok, amelyek a modern és hatékony haderőt jellemzik. A szövetséges haderőket vizsgálva elemezte, hogy milyen sajátosságok mentén határozható meg egy, a kor követelményeinek megfelelő haderő. A doktrínafejlesztés gyakorlatát vizsgálta kutatásában Mező András alezredes, aki igazolta, hogy a doktrínák készítésének szervezeti keretei, a kidolgozó állomány összetétele, felkészültsége és a doktrínák kidolgozásának rendje meghatározó egy adott ország katonai gondolkodásában. Czeplédi

Mihály őrnagy a NATO vezetés- és irányításfejlettségi modelljének (C2 Maturity Model) bemutatásával és hazai adaptálási lehetőségeinek felvázolásával igazolta, hogy összetett műveleti környezetben a válaszadási mechanizmusok nem merev rendszabályokat követnek. Az elveket állandónak tekintve, de a szabályokat rugalmasan kezelve lehet csak körünk kihívásainak megfelelni. Farkas Sándor őrnagy szerint az egyre gyakrabban jelentkező nem állami szereplők elleni aszimmetrikus hadviselésben a gyengébb fél nem a gyors győzelem kivívását célozza meg, ezért előtérbe kell helyezni a civil és katonai együttműködést, valamint a fegyveres erők, a rendvédelmi szervek, a katonai és civil hírszerzési intézmények kooperációját. Sztankai Krisztián százados igazolta a katonai döntéshozatal humán dimenziói megismertetésének fontosságát a műveleti területen szolgáló állománnyal és katonai vezetőkkel. Nemzetközi példák elemzése alapján javaslatot tett az alkalmazott társadalomtudományi kutatások intézményes formájának kialakítására, a vonatkozó ismeretek katonai felsőoktatásba való integrálására. A kutatócsoport munkája során számos publikációt jelentetett meg, és rendezvényeket is tartottak a témában. Az ELTE Társadalomtudományi Kar Társadalmi Kapcsolatok Intézetének Kulturális Antropológia Tanszéke és az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Katonai Vezetőképző Intézet Összhaderónemi Műveleti Tanszéke közös szervezésében valósult meg 2017 novemberében a *Jó Állam – Hatékony Haderő: Antropológia és Hadtudomány* című szakmai rendezvény. A Magyar Tudomány Ünnepe programsorozat keretében megrendezett konferencián számos, a hadtudomány és a kulturális antropológia területén kutató előadó ismertetett napjainkban is releváns témákat, amelyek kapcsán a két tudományterület metszéspontjainak szemszögéből vizsgálnak vallási és interkulturális antropológiai jelenségeket, valamint az antropológia és a hadászat szinergiáit. Összességében elmondható, hogy a Jó Állam – Hatékony Haderő Ludovika Kutatócsoport egyértelművé tette: globalizált világunk állandóvá vált társadalmi és gazdasági megrázkódtatásai, a növekvő biztonsági kockázatok és egyéb bizonytalanságok az államot, a kormányzatot és a haderőt is rendkívüli feladatokkal szembesítik. A közérdeket érvényesítő közszolgáltatnak, a jó és stabil kormányzásnak, benne a jól felszerelt és kiképzett haderővel korszerű tudományos ismeretekre kell épülnie. A kutatócsoport bizonyította a hadszíntérre vonatkozó széles körű társadalmi és kulturális ismeretek fontosságát, igazolta a katonai vezetőképzéssel szemben támasztott újszerű követelmények iránti igény szükségességét, indokoltta tette új koncepciók, megoldások és módszerek bevezetését. ●

A sárkány közbelép

Lehetőségek és kihívások a magyar–kínai politikai és gazdasági kapcsolatok területén

SZÖVEG: **PODOBNI ISTVÁN**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

„A Kínai Népköztársaság gazdasági, politikai és katonai szempontból egyaránt rendkívüli mértékben meghatározza a globális teret” – mondta Dr. P. Szabó Sándor a világ egyik vezető nagyhatalmáról.

Kína az elmúlt években újból nagyhatalommá vált, visszaállítva azt a státuszt, amelyet a történelem során már számos alkalommal betöltött a világban – mondta Dr. P. Szabó Sándor, az NKE NETK Kínai Közigazgatás-, Gazdaság- és Társadalomkutató Központ igazgatója, valamint a *Lehetőségek és Kihívások a Magyar–kínai Politikai és Gazdasági Kapcsolatok Területén* Ludovika Kutatócsoport vezetője. Hogy jutottunk el idáig?
„Az 1800-as évek első felében Kína termelte meg a világ GDP-jének több mint 30 százalékát” – emelte ki a kutatásvezető. Azonban nagyhatalmi pozícióját a 19. század második felére elveszítette. Később pedig „folyamatos

belharcok, belső széthúzások miatt hosszú időre elszállt a remény Kína számára, hogy újból nagyhatalmi helyzetbe kerüljön”. Kína sorsa közel egy évszázadra megpecsételődött, más birodalmak árnyékába került. 1949. október 1-jén kiáltották ki a Kínai Népköztársaságot, amelyben az új politikai garnitúra a globális szerep visszaállítását is célul tűzte ki. A hön áhított álomnak évtizedeken keresztül nem sikerült megvalósulnia. Mao Ce-tung sztálini rendszert alakított ki, egy személyi kultuszon alapuló kommunista rezsimet vezetett be. „Ez az időszak mind egzisztenciálisan, mind morálisan próbára tette a kínai társadalmat.” Mao utódainak egy gazdaságilag rendkívül romos állapotú országot kellett talpra állítania. Kína sorsa felett Teng Hsziao-ping és a személye körül csoportosuló politikusok vették át az irányítást. Teng számos fontos vezető pozíciót másoknak engedett át, korlátozta a végtelen, egy személyi hatalmat, és 1979-től mélyreható gazdasági reformokat léptetett életbe. Politikájának fókuszában az állt, hogy minél gyorsabban növelje a lakosság életszínvonalát, és ezzel összefüggésben hatékonyabbá tegye a gazdaságot. Az ipar és a mezőgazdaság területén érdekeltté tette az individuumokat a termelésben. A gazdasági reformokkal úgynevezett kétvágányos rendszert alakított ki: „Megtartotta a tervgazdasági alapokon nyugvó gazdaságot, azonban bizonyos területeken

megjelent és folyamatosan növekedett a piacgazdasági szegmens.” A 80-as és 90-es évek folyamán Kína nagymértékben átalakította mind társadalmi berendezkedését, mind gazdasági rendszerét. Ezzel összefüggésben a kínaiak saját politikai rendszerüket ma már *kínai típusú szocializmusnak* hívják, gazdasági rendszerüket pedig *szocialista piacgazdaságnak*. P. Szabó Sándor rávilágított, hogy ez a politikai rendszer sokban mellőzi azokat az ismérveket, amelyeket az európai gondolkodás a szocialista országokhoz párosít. Bár az állam berendezkedése és a kommunista párt hatalomgyakorlása a „klasszikus” szocialista országokéhoz hasonló, „az önmagát szocialistának nevező Kínát a szociális háló szinte teljes hiánya jellemzi”. Ezt jól mutatja egyebek mellett a fizetős egészségügy és az oktatás. „Az országot számos területen ma már leginkább a szélsőséges kapitalizmus jellemzi.” A gazdasági fundamentumok megteremtése révén Kína nemzetközi pozíciója látványosan megerősödött: „Napjainkra a Kínai Népköztársaság nagyhatalommá lépett elő politikai, gazdasági és katonai szempontból egyaránt” – emelte ki P. Szabó Sándor.

A VILÁG EGYIK NAGYHATALMA

„A kínai gazdaság a világ egyik legnagyobb gazdasága” – mondta P. Szabó Sándor. A nominális GDP alapján számítva a második, vásárlóerő-paritáson kalkulálva pedig Földünk legnagyobb gazdasága. „Emellett a Kínai Népköztársaság a világ legnagyobb exportőre és kereskedőnemzete” – tette hozzá. Kína rendelkezik a világ legnagyobb devizatartalékával, közel 3-4000 milliárd amerikai dollárral, továbbá a világ legnagyobb piaca: hozzávetőleg 1,4 milliárd fogyasztója van, ráadásul a lakosság vásárlóereje folyamatosan nő. „Hatalmas verseny folyik a kínai piacon a hazai, egyre töke erősebb vállalatok és a külföldről betelepülő vállalatok részvételével.” Kína a világ egyik legnagyobb tökevonzó képességgel rendelkező országa, ugyanakkor nem csak felszívja a befektetéseket a világgazdaságból: 2016-ban Kína már több tőkét helyezett ki, mint amennyit felvett. Az ország ma már a világgazdaság harmadik legnagyobb tökeforrása. „Ebből is látszik, hogy Kína a világgazdaság egyik centruma.”

A gazdasági potenciálból is fakad, hogy Kína rendkívül nagy világpolitikai súllyal rendelkezik, gyakorlatilag a gazdasági erő jelenti a kínai nagyhatalmiság fundamentumát. „A Kínai Népköztársaság aktív és meghatározó tagja a nemzetközi szervezeteknek és multilaterális fórumoknak” – fejtette ki a kutatásvezető. Ezeken keresztül komoly politikai befolyást gyakorol a globális térben. Az ország nagy erővel építi saját multilaterális kapcsolatrendszerét, törekszik a régióspecifikus együttműködési fórumok létrehozására. Ilyen például a Kína–KKE Fórum is, amelyet gyakorta 16 + 1 néven is emlegetnek, amelynek

VÉGTELEN HATALOM?

Az elmúlt hónapokban fontos változás történt a kínai belpolitikában: egy alkotmánymódosítás lehetővé tette, hogy a Kínai Népköztársaság jelenlegi államfője, Hszi Csin-ping gyakorlatilag korlátlan ideig töltsen be az államelnöki pozíciót. P. Szabó Sándor ismertette, hogy a kínai alkotmány az államelnöki pozícióhoz nem rendel valódi hatalmat. Az alkotmánymódosítás jelentősége másban rejlik: „Jól mutatja a törekvést, hogy Kína első számú politikai vezetője, aki egyszerre tölti be a központi katonai bizottság elnökének szerepét, egyszerre a Kínai Kommunista Párt főtitkára és a Kínai Népköztársaság államelnöke, szakított a korábbi tradíciókkal, amelyeket Teng Hsziao-ping alakított ki.” Ezeknek az volt a lényege, hogy a vezetői megbízatásoknak korlátozott időtartamúaknak kellett lenniük. Így viszont Hszi Csin-ping különböző kulcspozíciókban korlátlan ideig tud hatalmon maradni. P. Szabó Sándor véleménye szerint ennek belpolitikai okai vannak: párton belüli viták, hatalmi harcok, érdekcsoportok közti küzdelmek. Míg 1989-ben és utána néhány évig nagyon feszült politikai légkör uralkodott Kínában, addig a 90-es évek közepétől a rendszer kezdett lazulni. Ezzel szemben 2012 óta az tapasztalható, hogy a kínai politika sokkal inkább a központosítás irányába halad: „A Kínai Népköztársaságban a politikai, gazdasági, katonai hatalom legfőbb birtokosa jelenleg Hszi Csin-ping.”

keretein belül az ázsiai állam a közép- és kelet-európai országokkal, köztük Magyarországgal igyekszik fejleszteni, elmélyíteni együttműködéseit. Fontos látni, hogy Kína katonai szempontból is nagyhatalom: a világ legnagyobb létszámú hadseregével, hozzávetőleg 7 millió fős katonasággal rendelkezik, ha az aktív állomány mellett figyelembe vesszük a tartalékosokat, valamint a logisztikai és adminisztratív egységeket. A kínai hadsereg rendelkezik a világ második legnagyobb költségvetésével, továbbá az ország katonai potenciálja dinamikusan fejlődik. Az irányok egyértelműen láthatók: „Egy olyan hadsereg létrehozásán dolgozik Kína, amely az USA haderejéhez hasonló: bárhol és bármikor bevethető a kínai érdekek szolgálatában.” Emellett érdemes megjegyezni, hogy az ázsiai ország 1964 óta atomhatalom, ráadásul az ENSZ Biztonsági Tanács 5 állandó tagországaának egyike.

LEHETŐSÉGEK ÉS KIHÍVÁSOK MAGYARORSZÁG SZÁMÁRA

„A Kínával kapcsolatos kutatások Magyarország jövője szempontjából sorsdöntő jelentőségűek” – világított rá P. Szabó Sándor. „Számunkra rendkívül fontos, hogy tudjuk azonosítani azokat a lehetőségeket, amelyeket a Kínai Népköztársaság kínál számunkra, és azokat a kihívásokat, amelyekkel szembeállít bennünket.” A Ludovika Kutatócsoport hazánk számos neves Kína-szakértőjének részvételével arra a kérdésre keresi a választ, hogy a magyar–kínai gazdasági és politikai kapcsolatok területén a magyar közigazgatás, közszolgálat szereplői miként tudják sikeresen kezelni a Kína felől érkező kihívásokat, valamint miként tudják kiaknázni a Kínában rejlő lehetőségeket.

A kutatás multidiszciplináris megközelítést alkalmazva a sinológia, a közgazdaságtan, a nemzetközi tanulmányok, a közigazgatás-tudomány és más diszciplínák bevett kutatási módszereinek alkalmazásával vizsgálja az említett témaköröket. A kutatócsoport kifejezetten a magyar közigazgatás, közszolgálat igényeire, szükségleteire fókuszál, azzal a céllal, hogy kutatási eredményein keresztül hozzájáruljon a magyar közigazgatás fejlesztéséhez, ezáltal Magyarország nemzetközi versenyképességének fokozásához. „Fontos látni, hogy a magyar–kínai kapcsolatok fejlesztésében és alakításában fontos szerephez jut a versenyszféra mellett a közszolgálat is.” Mint a kutatásvezető kifejtette, tévedés azt gondolni, hogy a közszolgálati kapcsolatok csak a legfelső állami vezetői szinten léteznek a két ország között. A magyar közszolgálat számos területen kerül érintkezésbe Kínával, illetőleg kínai állampolgárokkal, például az önkormányzati munka, az adóigazgatás, a vámigazgatás, a gazdaságirányítás, a rendészeti igazgatás vagy a migrációs igazgatás területén. Példaként emelte ki a NAV-ot, amely hazánkban elsőként fejlesztett kínai nyelvű

honlapot a közszolgálati szereplők közül. „A NAV ügyfélkörében jelentős szerepe van a kínai ügyfeleknek, mivel az EU-s vámunió óta a vámköteles termékek túlnyomó része kínai eredetű.” Emellett az egyetemi szférában is fontos a konstruktív együttműködés a távol-keleti ország felsőoktatási intézményeivel, ennek ékes példája az NKE. P. Szabó Sándor büszkén említette meg, hogy az elmúlt évek kemény munkája során szoros kapcsolatokat sikerült kialakítani az NKE profiljába tartozó legkiemelkedőbb kínai egyetemekkel. A kutatómunka első szakaszában igényfelmérést készítettek, hogy milyen szükségletei vannak a magyar közszolgálati szféra szereplőinek. Ezek túlnyomó része információs tudással, interkulturális kompetenciákkal, nyelvi fejlesztéssel volt kapcsolatos. Továbbá a közszolgálati szerveknek sok esetben egy olyan átfogó anyagra volt szüksége, amely

segít komplex módon kialakítani az intézmények, szervezetek Kína-stratégiáját, Kínával összefüggő fejlesztési tervét és viszonyrendszerét. „Kidolgoztunk egy olyan értelmezési keretrendszert, amely korábban nem létezett. Ez nagyban segít azonosítani Kína külpolitikai stratégiáját, céljait és szándékait. Ez azért fontos, mert az ország külpolitikájának, céljának és stratégiájának csak egy része publikus, másik része kevésbé ismert.” P. Szabó Sándor szerint jelenleg a fél világot aggodalommal tölti el, hogy nehezen tudják értelmezni Kína törekvéseit. „Sokan úgy vélekednek, hogy a Kínai Népköztársaság nehezen kiszámítható a külső szemlélő számára. Ezzel az értelmezési keretrendszerrel az eddigieknél lényegesen jobban kiszámíthatjuk, hogy mi lesz Kína következő lépése.” A kutatócsoport továbbá összeállított egy olyan nemzetközi szakirodalmi áttekintést és elemzést, amely az angol nyelvű szakanyag

A LEHETŐSÉGEK ÉS KIHÍVÁSOK A MAGYAR–KÍNAI POLITIKAI ÉS GAZDASÁGI KAPCSOLATOK TERÜLETÉN LUDOVIKA KUTATÓCSOPORT TAGJAI

- Dr. P. Szabó Sándor: kutatócsoport-vezető, az NKE NETK Kínai Közigazgatás-, Gazdaság- és Társadalomkutató Központjának igazgatója
- Bánhidi Ferenc: közgazdász, Kína-szakértő, a Nemzeti Hírközlési Hatóság volt alelnöke
- Bartók András: egyetemi tanársegéd (NKE NETK Nemzetközi Kapcsolatok és Diplomácia Tanszék), PhD-hallgató
- Horváthné Varga Polyák Csilla: kutató, Kína-szakértő (NKE NETK Kínai Közigazgatás-, Gazdaság- és Társadalomkutató Központ)
- Juhász Ottó: diplomata, Kína-szakértő, nemzetközi kapcsolatok szakértő, korábbi pekingi magyar nagykövet, korábbi egyetemi oktató (BCE)
- Krajczár Gyula: Kína-szakértő, külpolitikai újságíró, külpolitikai elemző
- Kusai Sándor: közgazdász, diplomata, Kína-szakértő, nemzetközi kapcsolatok szakértő, korábbi pekingi magyar nagykövet, egyetemi oktató (PPKE)
- Rácz Gábor: PhD-hallgató (BCE Nemzetközi Kapcsolatok Multidiszciplináris Doktori Iskola), egyetemi oktató (BCE), nemzetközi kapcsolatok szakértő
- Takács Zsolt: a magyar–kínai üzleti és logisztikai kapcsolatok, továbbá a kínai gazdaság elismert szakértője, a Central European Trading and Logistic Cooperation Zone ügyvezető igazgatója, a ChinaCham Hungary elnökségi tagja

mellett a kínai tudományos értekezésekből is merít. A kutatás eddigi eredményei hiánypótlóak: olyan tudományos produktumokat igyekeznek létrehozni, amelyek az egyes problémakörök kifejezetten Magyarország nézőpontjából történő vizsgálatán alapulnak. „Ez a magyar szempontt rendkívül fontos. A világban sokféle elemzés van arról, hogy Kína milyen kihívást és lehetőséget jelent. Helyettünk, hazai kutatók helyett ugyanakkor senki sem fogja elvégezni ezen problémák magyar szempontú elemzését” – mondta a kutatásvezető. P. Szabó Sándor ismertette, hogy a kutatás egyik oszlopa a munkamegosztás a kutatócsoport tagjai között. Ugyan mindenkinek megvan a saját speciális területe, a szakemberek a közös workshopokon, kerekasztal-beszélgetéseken és havi rendszerességgel tartott munkamegbeszéléseken folyamatosan kiegészítik és támogatják egymás munkáját. „A kutatásban rendkívül felkészült, nagy tapasztalattal és komoly szakmai múlttal rendelkező szakemberek vesznek részt. Igyekeztünk úgy összeállítani a kutatócsoportot, hogy egyszerre reprezentáljon komoly elméleti és gyakorlati tudást. Számos olyan tagunk van, akik ezekkel egyszerre rendelkeznek” – tette hozzá. „Hazánkban ritka, hogy ilyen kutatócsoport álljon össze. 34 tanulmányt tervezünk elkészíteni a lehető legaktuálisabb kérdésekről. Ezek nemcsak az elmúlt évek tapasztalatait gyűjtik össze, hanem a napjaink Kínájával összefüggő legaktuálisabb gazdasági és politikai kérdésköröket vizsgálják.” ●

Klímaváltozás és közszolgálat

SZÖVEG: SZŐÖR ADÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A közszolgálati dolgozók klímaérzékenységét is vizsgálja többek között a Nemzeti Közszolgálati Egyetem egyik Ludovika Kiemelt Kutatóműhelye. Elsődleges céljuk a globális éghajlatváltozás hazai negatív következményei miatti sajátos klímaadaptációs feladatok meghatározása és azok teljesítésének segítése.

„Egyre kevesebb időnk van arra, hogy a klímaváltozás hatásaira hatékonyan reagáljunk” – mondta el lapunknak Prof. Dr. Földi László ezredes. A kutatóműhely vezetője szerint a globális éghajlatváltozás kérdésével ma már szinte minden országban foglalkoznak természet- és társadalomtudósok egyaránt. Az NKE-n sem új a téma: egy korábbi pályázati lehetőségnek köszönhetően az éghajlatváltozás és a katonai műveletek viszonyát vizsgálta egy kutatócsoport Prof. Dr. Padányi József vezérőrnagy vezetésével. Ezen kutatómunka egyfajta folytatásának is tekinthető a mostani, amelyben azonban már a közszolgálat egészére is kiterjesztették a klímaváltozás hatásainak vizsgálatát. *„Egyrészt a közszol-*

Földi László, aki azonban elismeri, hogy szerencsére a hazai szakmai és politikai álláspont eléggé egységesnek tűnik a klímaváltozással kapcsolatban. A szakember azt is hozzáteszi, hogy országunk tulajdonképpen élharcosa az ügynek, a nemzetközi vállalásainkat is inkább túlteljesítjük, például a széndioxid-kibocsátás csökkentésének vonatkozásában. A kutatócsoport az éghajlatváltozás legfrissebb hazai adatainak összegzése után, azokra támaszkodva a közszolgálat számára jelentőséggel bíró több részterületet is vizsgál. A közmédia szerepe mellett ilyen például a közszolgálati dolgozók klímaérzékenységevel kapcsolatos kutatás. Ennek során fel-

mérik a közszolgálati, önkormányzati dolgozókat érő szélsőséges időjárási jelenségek (extrém hőmérsékletek, frontok hatása stb.) jelentette egészségi, munkahelyi kockázatokat. Komplex prevenciós programot dolgoznak ki az egyéni klímaadaptációs képességek fejlesztése érdekében. Rehabilitációs és preventív vizsgálatokat, valamint kezeléseket végeznek az időjárás-specifikus szimptómákat mutató alanyok és kontrollszemélyek csoportjain. Végül a közszolgálati, önkormányzati dolgozók klímaérzékenységeinek feltérképezésével adaptációs javaslatokat és eljárásokat dolgoznak ki az egészségügyi kockázatok csökkentése és az életminőség javítása érdekében. A kutatócsoport vizsgálja a technikai eszközök klímaérzékenységet is. Ennek során megfigyelik a különböző mérőműszerek és egyéb elektromos és elektronikai eszközök viselkedését a jelenlegi tervezési klimatikus paramétereknél szélsőségesebb viszonyok között. Vizsgálják a műszerek hibájának és egyéb elektronikus eszközök zajának változását is a vizsgált éghajlati intervallumok szélsőértékeinél, és javaslatot fogalmaznak meg a tervezési paraméterek módosítására.

Fontos része a kutatásnak az is, hogy vizsgálják, milyen kapcsolat lehet az éghajlatváltozás és a magyarországi természeti katasztrófák előfordulása között. A klímaváltozás ugyanis várhatóan Magyarországon is egyre inkább növeli a meteorológiai és hidrológiai katasztrófák: árvizek, belvizek, aszály, viharok számát, előfordulási gyakoriságát és hevesességét. A szélsőséges csapadékeloszlás újabb, további problémákat is hozhat, növekszik például az erdőtüzek kialakulásának kockázata is. Az így okozott esetleges károk enyhítésére a kutatócsoport prevenciós intézkedéseket dolgoz ki.

Megvizsgálják azt is, hogy a közsférának milyen szerepe lehet a klímaváltozás okozta rendkívüli helyzetek megelőzésében és kezelésében, különös tekintettel a települések és a polgármesterek vonatkozó feladataira. A kutatás kiterjed a klímaváltozásnak a komplex biztonságtechnikai rendszerek működtetésére vonatkozó hatásvizsgálatára, valamint az alkalmazott biztonságtechnikai rendszerek és eljárások elemzésére is. A kutatók auditálási módszereket dolgoznak ki a vagyonvédelmi tevékenységek értékelése érdekében. A kutatócsoport munkájának egyik részterülete a hivatásos tűzoltóruházat hőkomfortérzetének vizsgálata szélsőséges hőmérsékleti körülmények között. Ezzel a ruházatot viselő állomány fiziológiai terhelésének mértékét is meg tudják majd határozni.

A Ludovika Kiemelt Kutatóműhely munkája természetesen nem nélkülözheti a nemzetközi kitekintést sem. A legfrissebb nemzetközi eredmények áttekintésével és összegzésével meghatározzák a globális klímaváltozás jellemzőit Európa egyes kiemelten vizsgált régióiban, így például a Mediterráneumban vagy a Duna vízgyűjtő területén. A kutatók az egyes államok példáján keresztül megismerik a fenntartható vízgazdálkodás kialakításával kapcsolatos stratégiákat, és az egyes nyugat-európai országok társadalmainak klímatudatosságára vonatkozó felméréseket is áttekintik. *„A fenntartható fejlődés új tendenciáinak megismerése, a nemzetközi példák bemutatása elősegítheti a fenntartható vízgazdálkodás kialakítását Magyarországon”* – fogalmaz Földi László ezredes, aki a klímaváltozás magyarországi következményeit is vizsgálja. Halász László professor emeritusszal közösen meteorológiai és klimatológiai adatok segítségével a különböző jövőbeni forgatókönyvek elemzését is elvégzik hazánkra vonatkozólag. Az éghajlatváltozás által jelentkező jövőbeni hatások iránya és jellege ma már elég egyértelmű, az egyes események, változások várható

bekövetkezésének időpontja, a változások mértéke azonban ma még roppant bizonytalan. A különféle klímaforgatókönyvek eltérő modellekre vagy a modelleken belül eltérő kiindulási adatokra támaszkodnak, így az általuk jósolt jövőképek közül ma még nem lehet bizonyosan tudni, hogy melyik fog bekövetkezni. Éppen ezért nagy jelentősége van, hogy lehetőleg minden helyzetre, még a legrosszabbra is (ún. worst case scenario) rendelkezünk elemzésekkel, tervekkel, megoldási vagy legalábbis enyhítési javaslatokkal. A globális éghajlatváltozás elleni küzdelem főbb feladatai két nagy csoportba sorolhatók Földi László szerint. Az egyik a mitigáció (elkerülés),

a másik az adaptáció (alkalmazkodás) lehetősége. Az elkerülés csakis az emberiség globális összefogásával valósulhat meg, az adaptáció viszont akár regionális, nemzeti vagy közösségi szinten is értelmezhető és megvalósítható feladat. *„Tulajdonképpen ez adta a kutatóműhely alapgondolatát is”* – fogalmaz a szakember.

A 13 fős kutatócsoport tagjai széles szakmai bázist jelentenek a munkához. Köztük olyan nemzetközileg ismert szaktekintély is van, mint Prof. Dr. Mika János, az Eszterházy Károly Egyetem tanára. A szakember Farkas Andrea kutatóval együtt a korábban már említett közmédiás kutatásokat végzi. A csoportnak egy orvos tagja is van, Kohut László ezredes,

kardiológus. Az MH Honvédkórház Balatonfüredi Kardiológiai Rehabilitációs Intézet vezetője a közszolgálatban dolgozók klímaérzékenységeinek feltérképezését végzi, és az egészségkárosító hatások elleni javaslatokat dolgoz ki. A kutatócsoport tagjai közül kilencen az NKE-t képviselik, ketten doktorandusz hallgatóként. A 2018 november végéig tartó kutatómunka szervesen kapcsolódik az oktatáshoz is. Az eredményként megjelenő magyar és angol nyelvű tanulmánykötetek részben felhasználhatók lesznek majd elsősorban a környezetvédelem, a környezetbiztonság, a fenntarthatóság és a vízgazdálkodás témákban. A kutatómunka eredményeként három összefoglaló tanulmánykötet készül majd, amelyek közül az első, 26 ívnyi anyag már túl van az első körös szakmai lektoráláson is. Ebben a kötetben olyan aktuális témákat is érintenek majd a kutatók, mint például a nemzetközi és hazai klímapolitika, az éghajlatváltozás és az erdőtüzek kapcsolata, a vízhiányos helyzetek kialakulásának megelőzése, valamint az éghajlatváltozás által jelentkező kihívások a nukleáris biztonságban. ●

Kutatással a turizmusbiztonságért

SZÖVEG: FECSER ZSUZSANNA
FOTÓ: MICHALKÓ GÁBOR ARCHÍV

„Nagy álmunk, hogy az államigazgatásban és a rendőrségen is legyen turizmusbiztonság tananyag” – mondta Prof. Dr. Michalkó Gábor István, a Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Kar Turizmus Tanszékének egyetemi tanára, az MTA CSFK Földrajztudományi Intézet tudományos főmunkatársa, tanácsadója, az uniós finanszírozású Turizmusbiztonság és Versenyképesség Államtudományi Kutatóműhely vezetője.

A kutatás céljáról Michalkó Gábor elmondta, hogy 2016 őszén kezdett tárgyalni egymással a Nemzeti Közszerológati Egyetem és a Budapesti Corvinus Egyetem (BCE) egy olyan interdiszciplináris projekt létrehozásáról, amely nemcsak a turizmust és annak biztonsági problematikáit kutatja holisztikus módon, hanem széleskörűen kapcsolódik a közigazgatáshoz is. „A turizmus ezer szálon kötődik a közigazgatáshoz” – hangsúlyozta. A turizmussal kapcsolatos fő képzések a BCE-n indulnak, így az együttműködés 2017 elején meg is valósult, kiegészülve a Pannon Egyetemmel. Szakmai segítőként a Magyar Tudományos Akadémia Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont Földrajztudományi Intézete is részt vesz a kutatásban. „Kormányzatokon átívelően fejlesztendő kulcsterületeként a turizmus mindig is fontos volt, így célunk, hogy ennek a komplex biztonságproblematikáját átlássuk, feltárjuk, monografikus módon bemutassuk, és kötetet jelenítsünk meg belőle, mert erre még nem volt példa” – fejtette ki Michalkó Gábor.

Az alapkutatás során olyan eredményeket kívánnak elérni a turizmusbiztonság vonatkozásában, amelyek elméleti alapokat és hasznosítható tudást biztosítanak a közigazgatás és a rendészet számára, új szemléletet teremtve. A kutatás tehát Magyarországon először fogja össze a turizmusbiztonság összes lehetséges aspektusát. Ami a kutatás főbb témaköréit illeti, a turizmusbiztonságnál kell szólni az egészségbiztonságról, a tájékozódás biztonságáról, a közbiztonságról, a fogyasztóbiztonságról és a műszaki biztonságról. A kutatóműhely az életben előforduló esetek és a szakirodalom tanulmányozása alapján összegyűjti a történeteket, majd azok alapján általánosít. A közbiztonság fenntartása érdekében számolni kell a turistára leselkedő olyan veszélyekkel, amelyek a testi épségét vagy a vagyonát közvetlenül veszélyeztetik. Más történik, ha olyan környezetből jön az adott turista, ahol erős a közbiztonság vagy a tulajdon védelme, mint ha olyan közegből jönne, ahol a tulajdonhoz

való viszonyt másként értelmezik. „Ide kell értenünk a feladott poggyász esetét is, amikor a repülőtéren vagy megbízunk a rendszerben, vagy nem, és 5-7 euróért becsomagoltatjuk a poggyászunkat, vagy fel sem adjuk” – mondta Michalkó Gábor. „Az egészségbiztonság is kulcsfontosságú, hiszen ma annyiféle biológiai veszély leselkedik ránk, gondoljunk csak arra, hogy a totális turizmus hatására a külföldről érkezők olyan vírusokat hozhatnak magukkal, amelyekre a mi szervezetünk nincs felkészülve. Ugyanilyen fontos az élelmiszer-biztonság, az egészségügyi biztosítások, a műszaki biztonság, a repülőgépek és autók biztosítása; a fogyasztóbiztonság és az eligazodásbiztonság témaköre egyaránt. A turistákra leselkedő veszélyek kezelésére az államigazgatásnak, a rendészetnek és mindenkinek, aki kapcsolatba kerül a turizmussal, fel kell készülnie” – hangsúlyozta. Annak érdekében, hogy Magyarország megőrizze, illetve növelje versenyképességét a világ turisztikai piacán,

az államnak a turizmus biztonságát veszélyeztető kockázati tényezők kiküszöbölésében, mérséklésében kell szerepet vállalnia. Mivel Magyarország gazdasági életében a turizmus prioritást élvez, a turisták biztonságával kapcsolatos alap- és alkalmazott kutatások megvalósítása, az eredmények tananyaggá, taneszközzé formálása tekinthető a kutatás elsődleges célkitűzésének. „A szakirodalom feldolgozásával, a turizmus piacával és a jogsértésekkel kapcsolatos statisztikák másodelemzésével, modellalkotással, térinformatika alkalmazásával, továbbá esettanulmányok értékelésével kívánjuk az ismereteket bővíteni. A kutatás alapvetően arra a kérdésre keresi a választ, hogy milyen összefüggés van a turizmus versenyképessége és a működés alapfeltételeként értelmezhető, az állam által garantált biztonság között. A kutatási eredményeket egy 30 fejezetet tartalmazó szakkönyvben kívánjuk megjelentetni” – fogalmazott.

A kutatás *A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés (KÖFOP)* projekt keretében valósul meg. Tekintettel arra, hogy a turizmus a gazdaság egyik legátfogóbb szolgáltató szektora (a szálloda- és vendéglátóipartól, a kiskereskedelmi, közlekedési, banki szektoron keresztül egészen az egészségügyig jelen van), sikeres működésének egyik záloga, hogy a működésének kereteit megteremtő és folyamatosan biztosító állam maga is szolgáltató szemléletben lássa el feladatát. A modern európai társadalmak alapja a közbizalom, amelynek fenntartásában a közigazgatásban és közszolgáltatásban dolgozók szerepe megkérdőjelezhetetlen. A turista – elhagyva lakó-környezetét – egy másik ország területére érkezve gyakran az állam által garantált biztonsági feltételrendszerben szerez élményeket, vesz igénybe szolgáltatásokat. „Az államot képviselő közigazgatási, közszolgálati szakemberek képzésében erősíteni kell azt a látásmódot, hogy munkájukkal nemcsak a helyi lakosságot, hanem az adott településen átmenetileg tartózkodó bel- és külföldi turistákat is szolgálják” – emelte ki Michalkó Gábor.

Magyarországra évente közel 50 millió külföldi állampolgár érkezik, turisták, egynapos kirándulók és átutazók, akik – a belföldi turizmusban jelentkező kereslettel karöltve – az állami szerepvállalásra alapozzák biztonságukat. A turizmusbiztonság nemcsak a gazdasági, hanem az állami versenyképesség szempontjából is kulcsfontosságú kérdés, mivel ha a turista tartózkodása problémamentes, akkor az bevételnövelő hatású, visszatérést, kedvező országimázst eredményez, és nem terheli az államot pluszfeladatokkal. Mivel a kutatásból, az oktatásból és a mindennapok gyakorlatából egyaránt hiányzik a turizmusbiztonságot komplexen, rendszerszemléletűen megközelítő látásmód, ezért a kutatóműhely ezt a hiást kívánja pótolni. Az interdiszciplináris szemléletű államtudományi kutatásokat gazdagítva kerül sor a turizmus gyorsuló ütemben változó gazdasági, társadalmi és fizikai környezetének kihívásaira reflektáló, a biztonság erősítését célzó kutatásokra. A kutatóműhely a turizmusbiztonság témájában *Turizmusbiztonság – a praxis és a teória mezején* címmel 2018 májusában országos tudományos konferenciát rendezett a BCE főépületében. A konferencián szó volt a nemzetközi nagyrendezvények rendészeti biztosításáról; az országok biztonsági besorolásáról, a konzuli védelemről; az extrém turizmusról; az egészségügyi kockázatokról; az éghajlatváltozás, a turizmus és a biztonság viharos jövőjéről; az akadálymentesítés evolúciójáról; a külföldi bűnelkövetőkről; a turizmusbiztonságról és utazásszervezésről; a szállodai biztonságról; a kereskedelmi és vendéglátóipari létesítmények szolgáltatásáról, valamint a nyugodt utazás ismérveiről. Emellett 2018 szeptemberében nemzetközi tudományos konferenciát is szervez a kutatóműhely, és előreláthatóan 2018 decemberében megjelenik a *Turizmusbiztonság* című szakkönyv is.

„Mivel a turizmus piaci sikerében az innovációnak, a kreativitásnak, a megújulásnak kulcsfontosságú szerepe van, ezért a közigazgatásban, közszolgálatban dolgozók képzése révén megvalósuló szemléletformálásban is a változásokhoz való alkalmazkodásra célszerű törekedni” – hangsúlyozta Michalkó Gábor. Ehhez ismerni kell a turizmus rendszerének működését és azokat a területeket, amelyeken a turista kockázatoknak van kitéve. A jó állam korunk növekvő biztonsági kockázataitól nemcsak a helyi lakosságot, hanem a területén igen jelentős számban tartózkodó turistákat is igyekszik mentesíteni. A KÖFOP célkitűzéseire kapcsolódóan az erre való felkészítést is segíti a kutatóműhely.

A kutatás eredménye olyan tudás lesz, amely a teljes közigazgatás-tudomány mellett a több ezer fős turisztikai képzésben is hasznosíthatóvá válik. Tágabb értelemben foglalkozhatnak vele a kultúrantropológia, a néprajz és a geográfia szakértői is. Eredménye a képzésekben és a továbbképzésekben mutatkozik meg. ●

A meteorológia nagyban hozzájárulhat a repülésbiztonsághoz

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Az Egyetem Kiváló Oktatója címet vehette át az idei Egyetem Napja alkalmából rendezett ünnepi szenátusi ülésen Dr. Bottyán Zsolt őrnagy. A Nemzeti Közzolgálati Egyetem Katonai Repülő Intézet tanszékvezető egyetemi docense a repülésbiztonság és a meteorológia elismert szakértője.

○ **Őrnagy úr, hogyan fogadta az elismerést, mit jelent ez az Ön számára?**

Bottyán Zsolt: Mindenképpen nagy megtiszteltetésnek érzem, különösen annak fényében, hogy a Hadtudományi és Honvédtisztképző Karról én vagyok az első oktató, aki ezt az elismerést megkapta. Ilyenkor az ember egyfajta mérleget is szokott vonni az eddigi oktatói és tudományos tevékenységéről. Ezt én is megtettem, jó szívvel gondolok vissza az elmúlt 30 éves oktatói pályafutásomra, amelyet nagyrészt a repülőtiszték képzésével töltöttem.

○ **Mi szerepel ebben a mérlegben, és mennyire lehetett szerepe a díj odaítélésében annak, hogy maga a repüléstudomány is egyre népszerűbb témává vált az elmúlt években?**

B. Zs. Bizonyára van ennek is szerepe. Jómagam 1993-ban kerültem közvetlenül is kapcsolatba a repüléssel, miután a szegedi egyetemről a Kilián György Repülő Műszaki Főiskolára kerültem. Egészen 2001-ig végeztem ott oktatói, kutatói tevékenységet, többek között tanítottam a repülőműszaki és a légirányító-növendékeket. Közben részt vettem

a doktori képzésben is, ahol a korábbi végzettségemből adódóan a légkör és a repülés kapcsolatával kezdtem foglalkozni. Szakmai pályámon ez az irányvonal tovább erősödött, amikor meteorológus főtisztként a Magyar Honvédség szolnoki helikopterbázisára kerültem. 2005-től szerződéses tisztként dolgoztam a honvédségnél, majd négy évvel később visszakérültem az egyetemi szférába, az NKE jogelőd intézményének Katonai Repülő Tanszékére. Azóta folyamatosan oktatok és kutatok, jelenleg a Repülésirányító és Repülőhajózó Tanszéket vezetem.

○ **Az Ön specialitása, ha lehet így fogalmazni, a meteorológia és a repülésbiztonság kapcsolatának vizsgálata. Mi az, ami szép ebben, ami megfogta annak idején?**

B. Zs. A repülés mindig is érdekelt, de a légköri tudományokkal is már nagyon régóta foglalkozom. Aránylag hamar rájöttem arra, hogy ennek a szakterületnek van egy nagyon komoly repülésbiztonsági vetülete is. A repülőgép-balesetek okai között ugyanis nagyon előkelő helyen szerepel az időjárási tényező. Az a kihívás fogott meg igazán, hogy ezt a rizikót próbáljuk minél jobban lecsökkenteni. Neumann

János világhírű matematikus mondta egyszer azt, hogy a világon a legnehezebben előrejelezhető dolog az emberi természet, rögtön utána az időjárás következik. Ő pedig ezt igazán tudhatta, hiszen a világ első számítógépes időjárás-előrejelzésének kidolgozásában vett részt 1949-ben az Egyesült Államokban.

○ **Manapság már több napra előre is aránylag megbízható információkat kaphatunk a várható időjárásról. Ugyanakkor a repülésben bizonyára ennél is pontosabb adatokra lehet szükség.**

B. Zs. Ez pontosan így van, hiszen itt igazán nagy tétje van az előrejelzéseknek. A repülésmeteorológia rövid, illetve ultrarövid távú előrejelzéseket szokott készíteni általában az 1-2 órától a 24 órás időintervallumokig. Ezeknél az előrejelzéseknél nyilvánvalóan sokkal szigorúbb elvárások vannak, mint a hétköznapi meteorológiában. Nem is könnyű feladat, hiszen minél hosszabb távra szólnak a prognózisok, annál nagyobb a hibalehetőség. A repülésmeteorológiában különösen nagy erőforrásokat kell mozgósítani az előrejelzésekkel szemben elvárt, magas beválási mutatók elérése érdekében.

○ **A mai egyre inkább robotizált világunkban mennyire tekinthető ez technikai feladatnak?**

B. Zs. Ha csupán technikai kérdés lenne, akkor teljes mértékben automatizálni lehetne ezt a folyamatot. Ennek ugyanakkor a meteorológiában is van létjogosultsága, elsősorban a méréstechnológiában. Az előrejelzéseknél is lehet erre törekedni, de itt nagy szerepe van az emberi tényezőnek is. A számítógépes modelleknek ugyanis még mindig nincs olyan megbízható teljesítményük, hogy az emberi tudást nélkülözni lehessen. Ha például egy meteorológiai szakember meglát egy 6 órával korábban készült előrejelzést, akkor látja, hogy az addig mennyire vált be, és ennek megfelelően tud adott esetben korrigálni is. Időben nagyon gyors változásokat tapasztalhatunk ugyanis a légkörben, ezért mindenképpen szükség van az emberi tapasztalatra is a prognosztikában.

○ **Előfordult már olyan, hogy egy meteorológus hibás előrejelzése miatt történt végül légi katasztrófa?**

B. Zs. A szakma tud olyan esetekről, amikor a prognózis nem vált be, vagy olyan jelenség lépett fel, amelyet eleve nehéz előrejelezni, és ez jelentősen hozzájárult egy repülőgép-balesethez. Az előrejelzéseknél – ahogy az élet szinte minden területén – mindig számolnunk kell egyfajta bizonytalansággal, amelynek mértékét nekünk folyamatosan csökkenteni kell. A repülésben is mindig meglévő veszélyt folyamatosan egy általunk elfogadott, minimális szinten kell tartanunk.

○ **A statisztikák alapján ez alapvetően sikerül is, hiszen a közlekedési ágak közül a légi közlekedés a legbiztonságosabb.**

B. Zs. Valóban, ami azért is nagy eredmény, mert az utóbbi évtizedekben nagyon jelentősen nőtt a repülések száma, ezzel együtt az utas- és teherforgalom. A jó biztonsági mutatók azt jelzik, hogy a szakma jó úton jár, és ez igaz a katonai repülésekre is. Ugyanakkor, itt sokszor nagyobb kihívásokkal kell a repülésmeteorológiának szembenéznie, mint a polgári repülések esetében. Vannak például olyan események, ahol légi kutató-mentő szolgálat bevetésére kerül sor. Ez nem egy előre eltervezett repülés, éppen ezért ebben az esetben az időjárási szituáció nem előre megválasztható, tehát abszolút objektív tényező. Viszont a feladat jellegéből adódóan, ha csak egy mód van rá, repülni kell, hiszen emberek életéről lehet szó. Ezért a meteorológiai támogatásnak a lehető legpontosabbnak kell lennie, akár repülési alternatív útvonalak kijelölését is támogatnia kell.

○ **Mivel mentésről van szó, gondolom, az időfaktor is nagyon fontos tényező.**

B. Zs. Ennek a kutató-mentő tevékenységnek a technikai és humán hátterével együtt van egy úgynevezett időjárási minimuma. Ha ez nem teljesül, akkor nem lehet elindítani a mentést, mert olyan veszélynek tennénk ki az embereket és a technikát egyaránt, amely rendkívüli mértékben kockázatosná tenné a visszatérésüket. Ebben az esetben valami más megoldást kell keresni a mentési feladat végrehajtására.

○ **Az érzékelhető, hogy a repüléstudománynak különösen naprakésznek kell lennie. A magyar kutatók mit tudnak hozzátenni a nemzetközi tudásanyaghoz?**

B. Zs. A magyar repülésmeteorológiának nagyon komoly hagyományai vannak, amelyek több mint 100 évre nyúlnak vissza. A két világháború között – elsősorban katonai oldalról – nagyon jelentős kutatás folyt ezen a téren. Például a mai napig Hille Alfréd ezredest tekintjük a magyar repülésmeteorológia atyjának. A második világháborút követően a szakma az ő nyomdokain haladva fejlődött. Az elmúlt 5-10 évben hazánkban is jelentősen megerősödtek a repülésmeteorológiai kutatások. A polgári repülés támogatását végző Országos Meteorológiai Szolgálatnál és a Katonameteorológiai Szolgálatnál is történtek fejlesztések. Kutatómunka folyik jelenleg is új technológiák, módszerek és eszközök bevonásával. Ilyen eszközök például a pilóta nélküli repülőgépek, amelyekből nemrég több is érkezett a szolnoki Katonai Repülő Intézetbe azzal a céllal, hogy részt vegyenek az NKE-n folyó kutatásban. Az általunk elnyert GINOP-projekt egyik alprogramjának keretében a drónok felhasználását biztonságossá, rugalmasá és így sok területen alkalmazhatóvá tévő repüléstámogató rendszer modelljét dolgozzuk ki. Egy olyan mobil szoftveres alkalmazás is készülóban van, amely a repülések végrehajtásához nélkülözhetetlen repülésmeteorológia és légi közlekedési információk közvetlen elérését tenné lehetővé.

Az alkalmazás segítséget nyújthat a repülések megtervezésében: tájékoztatja a felhasználót a repülés tervezett helyszínén és útvonalán várható meteorológiai helyzetről és minden lényeges légi forgalmi információról. Természetesen a nemzetközi kutatási vérkeringésben is benne vagyunk, számos külföldi konferencián veszünk részt, és nemzetközileg is magasan jegyzett periodikákban is folyamatosan publikálunk.

○ **A nemzetközi vonatkozások azért is lehetnek fontosak, mert maga a repülés is nemzetközi, mint ahogy, gondolom, a meteorológiai tevékenység is.**

B. Zs. A nemzetközi meteorológusszakma képviselői még abban az időben is nagyon szoros kapcsolatban voltak, amikor a 20. században politikailag nagy volt a szembenállás országok, politikai tömbök között. Az adatcserék ekkor is megtörténtek, hiszen az időjárási folyamatok soha nem állnak meg az országhatároknál, mint ahogy igen gyakran a repülés is nemzetközi jellegű. A szakmában nagyon erős az összefogás, amit számos közös fejlesztési projekt is fémjelez.

○ **Aki a repüléstudománnyal foglalkozik, annak mennyire kell a gyakorlatban is ismerni a szakmát, azaz mondjuk repülőgépet vezetni?**

B. Zs. Amikor elkezdtem a repülésmeteorológiával foglalkozni, célként tűztem ki magam elé, hogy a repülés elméletével is tisztában legyek. Jól kell ismerni ugyanis a légkör és a repülőgép közötti kölcsönhatásokat, rezzenéseket. Csak így lehet megérteni azt, hogy mi veszélyes a repülésre nézve és mi nem. Bár a repülésmeteorológiával foglalkozó, szolgálatban lévő szakembernek elméletileg nem kell annyira részletesen ismerni műszakilag a repülőgépet, de aki kutatási szinten akar ezzel foglalkozni, annak nagyon hasznos tudást jelent. Én a valóságban még nem vezettem repülőgépet, de szimulátoron sokat dolgoztam. A múlt évben munkatársaimmal együtt drónpilóta-jogosítványt is szereztem, amire a már említett GINOP-pályázatunk megvalósítása miatt is szükségünk van. Az említett projekt keretében beszerzett nagyobb méretű merevszárnyas – általam is vezetett – drónok akár 15-20 km távolságra is el tudnak repülni, és nagyon hasznos információkat fognak szolgáltatni a kutatásainkhoz. Egy ilyen eszköz használata nagy felelősségvállalást és gyakorlatot igényel, hiszen itt sem csorbulhat a repülés biztonsága.

○ **Ahhoz, hogy valaki megkapja a Kiváló Oktató címet, a hallgatókkal is jó kapcsolatot kell ápolnia.**

B. Zs. A mi alapvető feladatunk a repülőtisztek képzése a Magyar Honvédség számára. Több tantárgyat is oktatok, az alapképzés mellett részt veszek

a mesterképzésben és a doktori képzésben is, minden esetben igen jó kapcsolatom alakult ki a hallgatókkal. Mi sem fémjelzi ezt jobban, mint az a tény, hogy a tanszékünk három kollégáját is oktattam több évvel ezelőtt a szolnoki kampuszon. A mi munkánk az elmélet mellett nagyban megköveteli a gyakorlati oktatást is. A képzéseknek helyet adó szolnoki helikopterbázis remek helyszín erre, hiszen itt közvetlenül meg tudjuk ismertetni a legfontosabb gyakorlati tudnivalókat a hallgatókkal, akik szívesen vesznek részt akár a kutatómunkában is. Munkatársaimmal lehetőséget biztosítunk számukra, hogy a legmodernebb eszközökkel is megismerkedjenek, sőt dolgozzanak is ezekkel, természetesen gyakorlott oktatók segítsége és felügyelete mellett. ●

Bottyán Zsolt

Kedvenc könyv • Wass Albert: Kard és kasza

Kedvenc zene • Mozart: Requiem

Kedvenc film • Aurora Borealis

Hobbi • filozófiai írások olvasása, kertészkedés

névjegyzék

Légi oltás új módszerrel

SZÖVEG: SZÖÖR ADÁM
FOTÓ: RESTÁS ÁGOSTON ARCHÍV, SZILÁGYI DÉNES

A légi tűzoltás újszerű megközelítésével a világban is egyedülálló módszert dolgozott ki egy magyar kutatócsoport, egyikük a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen is oktató-kutató szakember. Az instant hab és a speciális tartályok alkalmazása az eddigieknél lényegesen hatékonyabbá teheti az erdőtüzek oltását.

A légi tűzoltás története több évtizedes múltra tekint vissza, amikor a repülőgépekről egyszerű, vízzel töltött zsákokat ledobálva próbálták megfékezni például az erdőtüzeket. A technika azóta sokat fejlődött mind a hordozó légi járművek, mind az oltóanyagok tekintetében. Ma már arra is találhatunk példát, hogy akár több mint 70 tonna vizet is képes egy repülőgép kibocsájtani egyetlen tűzszakasz fölött. Az oltóanyag tekintetében is jelentős az előrelépés. Kezdetben szinte kizárólag csak vizet használtak oltásra. Ez ma is jellemző a mediterrán térségekben, ahol a gyakori erdőtüzeket tengervíz felhasználásával próbálják megfékezni. Bár ez a megoldás elsősorban olcsónak tűnhet, és sokszor gyors oltást is lehetővé tesz, a sós víz általi környezeti terhelés sajnos nagyon jelentős. Az elmúlt időszak fejlesztéseinek közös jellemzője, hogy a vízzel oltást különböző adalékokkal teszik hatékonyabbá. Ilyenek lehetnek például az úgynevezett nedvesítő anyagok, amelyek csökkentik a víz felületi feszültségét, és ezáltal segítik az oltóanyag jobb eloszlását a növényzet felületén. Ausztráliában azzal kísérleteztek a közelmúltban, hogy olyan adalékot adtak a vízhez, amely a vízcseppeket összetartja, ezáltal csökkentve az elpárolgó veszteség nagyságát. Van egy úgynevezett retardánsokat

alkalmazó módszer is, amelynek előnye, hogy segítségével nagy intenzitású tüzeket is sikeresen lehet oltani, de a nagy bekeverési arány miatt ez egyrészt nagyon költséges megoldás, másrészt a környezeti terhelés is nagyon jelentős. „Ráadásul ezek a módszerek csak részben növelik meg az oltás valódi hatékonyságát” – fogalmaz Dr. habil. Restás Ágoston ny. mk. t.ú. alezredes. Az NKE tanszékvezető egyetemi docense régóta foglalkozik a légi oltási technikákkal, a legutóbbi időkben főleg a habok alkalmazási lehetőségeivel. Ennek tradicionális módszere az, hogy az oltóanyag a levegőbe kiengedve ún. mechanikus módon habosodik fel, ami kis és nagy méretű habbuborékokat egyaránt tartalmaz. Előbbiek nehezek, így veszteségként könnyen

lefolynak a talajra, utóbbiakat pedig könnyű súlyuk miatt hamar elviszi a szél. A szakember néhány kollégájával együtt olyan megoldást talált, amely révén a nyomás és a kialakuló térfogat megfelelő szabályozásával „közepes” nagyságú habbuborékok képződnek a kibocsátáskor. Ez az oldat is tartalmaz ugyan koncentrátumot, de lényegesen kisebb arányban, mint a retardánsok, így a hatékonyság mellett környezetbarát megoldásról is beszélhetünk. „A habbal való oltásnak a megfelelő módszerek alkalmazásával számos előnye

van a 'vizes' megoldással szemben" – állítja Restás Ágoston, aki több mint nyolc éve végez kísérleteket ezen a téren. Szerinte fontos tudni, hogy erdőtűzek oltása esetén a zöld növényzet átlagosan négyzetméterenként maximum 5 liter vizet képes megtartani, ha több kerül rá, az lefolyik a talajra, és nem vesz részt a tűz oltásában. Ha azonban a levélzetten hab formájában van rajta a víz, akkor a mennyiség tulajdonképpen megháromszorozható, vagyis ennyivel növelhető a hőelvonó képesség is. Ráadásul a habok szigetelő hatással is rendelkeznek: egységnyi tömegű hab akkora szigetelő hatással rendelkezik, ami átlagosan kb. kétegyesgnyi tömegű víz hőelvonó képességével egyenértékű. „A kísérletek tehát azt bizonyítják, hogy az úgynevezett instant habot akár hatszor nagyobb hatékonysággal is lehet alkalmazni légi tűzoltásra, mint a vizet” – fogalmaz a szakember, aki korábbi kutatásait nemrégiben továbbfejlesztette egy Horizon 2020 uniós pályázati támogatás elnyerésével.

Az oltóanyag kikísérletezése mellett a kutatóknak meg kellett teremteni a célba juttatáshoz szükséges technikai feltételeket is. Mivel a helikoptereknek és különösen a repülőgépeknek el kell érni egy minimális sebességet a biztonságos repüléshez, ki kellett számolniuk azt is, hogy ehhez a sebességhez milyen habintenzitásra van szükség, hogy az oltóanyag mennyisége elérje a hatékony oltáshoz szükséges értéket. A szivattyúk alkalmazását mellőzték, mivel ilyen esetben a nagy tömegük miatt kevés oltóanyagnak maradna hely. „Az előre elkészített instant habot egy általunk kifejlesztett speciális tartályba helyezzük, és onnan meghatározott szeleprendszerrel, egy sugárcsővön keresztül juttatjuk ki a levegőbe” – magyarázza el a működést Restás Ágoston. Az alezredes hozzáteszi, hogy a hab kiáramló sebessége nagyságrendileg azonos a repülőgép előrehaladási sebességével, így az oltóanyag szerkezete kevésbé roncsolódik, és a talajra érkezve is nagyjából ugyanolyan összetételű marad. A szakember szerint ez a megoldás teljesen egyedi, és teljesen más megközelítésbe helyezi a légi tűzoltás hatékonyságát, mivel nem az a lényeg, hogy mekkora a kiszállított oltóanyag mennyisége, hanem hogy az milyen hatékonyan fejt ki a hatását a talajra érve. A szakemberek a kísérleteket egy MI-17-es helikopterrel

végezték, amelynek paramétereireihez igazították a tartály méreteit is. Először a talajon próbálkoztak egy kisebb, 50 literes tartállyal, majd később egy 500 literes és végül egy 3 ezer literes tartállyal is sikeres tesztek hajtottak végre, immáron a levegőből. A pályázat eredményeképpen elkészült egy prototípus, amely ma már használható és továbbfejleszthető változatban van. A kutatók most befektetőket keresnek a további fejlesztéshez és a piacra jutáshoz. Azt remélik, hogy az általuk kifejlesztett módszer nemzetközileg is elterjedhet, így első sorban Európában, de akár a világ más részein is. A tartály ugyanis megfelelő átalakítással szinte bármilyen géptípuson használható. Megtudtuk, hogy a fejlesztés eddigi eredményeit tavaly egy nagy franciaországi nemzetközi rendezvényen is bemutatták, az idén pedig már Kaliforniában is, ahol sok pozitív visszajelzést kaptak a szakmától. „A mediterrán térségben, de akár hazánkban is vannak olyan melegebb időszakok, amikor szükség lehet a légi oltásra, ilyen esetekben a fejlesztésünk eredménye hatékonyabb megoldást kínálhat a korábbiaknál” – fogalmaz a szakember.

Bár ez nem közvetlenül egy egyetemi kutatás eredménye, mindenképpen lehet majd kamatoztatni hasznát az oktatásban is. Az NKE katasztrófavédelmi képzésein jelenleg is vannak olyan tantárgyak, mint például az innovatív tűzoltó technikák, amelyek ismeretköre a kutatómunka eredményeivel és tapasztalataival is bővíthet majd. ●

RESTÁS ÁGOSTON

Restás Ágoston egy 2015-ben megjelent tanulmányában foglalkozott a pilóta nélküli repülőgépek erdőtűzeknél történő alkalmazásának lehetőségével is. Ebben megfogalmazza, hogy az úgynevezett UAV-eket a légi oltás folyamatának több fázisában is lehet használni. Ennek része lehet a légi őrző-ratozás a tüzek észlelése céljából vagy a tűzoltás megkezdése előtti, a hatékony beavatkozást információkkal segítő felderítés. De a feladatok közé tartozhat a tűzoltás folyamata során a tűz alakulásának állandó nyomon követése, valamint a tűz támadó jellegű oltását követő utómunkálatok közbeni, a parázsló részek utáni kutatás, a visszagyulladás megelőzését szolgáló információszerzés. A fentiek kiegészítéseként ma már megkezdődött az aktív tűzoltásban, az ellenőrzött tüzek gyújtásában való közreműködés kidolgozása és megvalósítása is.

„A legszebb és az emberhez legméltóbb hivatásnak tartom, amikor az ember a szellemmel foglalkozhat”

Interjú Takács Alberttel

SZÖVEG: **FECSER ZSUZSANNA**
FOTÓ: **HERÓDEK MÁRTON**

Dr. habil. Takács Albert oktatóként és kutatóként jelenleg a Nemzeti Közszerológálati Egyetem Államtudományi és Közigazgatási Kar Alkotmányjogi Intézetének egyetemi docense és a Szegedi Tudományegyetem munkatársa. 1990-től a Magyar Alkotmányjogászok Egyesületének tagja, 1996 és 2004 között a Europa-Forum ügyvezetője, 2004-től 2007-ig a Europäisches Ombudsman-Institut elnökségi tagja volt. 2001 és 2007 között az állampolgári jogok országgyűlési biztosának általános helyetteseként, 2007 és 2008 között pedig igazságügyi és rendészeti miniszterként végzett magas színvonalon közszerológálatot. Idén újdonságként előadás-sorozatot indított az NKE-n a stílusról. A vele készített portréinterjúban munkásságának részleteibe és élettapasztalatának alakulásába nyerhettünk bepillantást.

○ **Miért választotta ezt a pályát? Tudatosan ebbe az irányba készült?**

Takács Albert: Kezdetől fogva az egyetemi pályára készültem. Az 1970-es években, amikor a szegedi jogi karra jártam, harmadéves koromtól tudatosan arra készültem, hogy oktatói-kutatói tevékenységet folytassak a jövőben. Az volt az első gondolatom, hogy az egyetem elvégzése után Szegeden maradok, de végül a jogi diploma megszerzését követően első lépésben a Magyar Tudományos Akadémia Állam- és Jogtudományi Intézetének munkatársa lettem. Azóta különböző egyetemeken folytatok tudományos és oktatói tevékenységet egyaránt. Ami a közéleti tevékenységeket illeti, nevezhetjük akár véletlennek is, ugyanis nem készültem rá tudatosan, nem ambicionáltam vezető pozíciók elnyerésére. Mivel alapjogvédelemmel foglalkoztam, úgy adódott, hogy engem jelöltek az egyik ombudsmani tisztség betöltésére, de erre nem készültem tudatosan. Az ombudsmani hatéves ciklusom utolsó napjait töltöttem, amikor az a megkeresés ért az akkori miniszterelnöktől, hogy legyek a következő igazságügyi és rendészeti miniszter. Ezt egy pénteki napon tudtam meg, és hétfőre már választ is kellett adnom. Igent vagy nemet kellett mondanom, és én végül igent mondtam, elvállaltam, de nem kerestem ezt a pozíciót. Nem éltem bele magam annyira; miniszterként nem tudtam oktatni, míg az Országgyűlés választott közjogi tisztségviselőjeként igen. Abban az időben a Ménesi úti campuson tanítottam, amit nagyon szerettem. Amit oktathatok és amiben kutathatok, az kezdetől fogva érdekelt, most is érdekel. Nem múlik el úgy nap, hogy ne olvasnék el valamilyen bonyolult szakirodalmat pusztán azért, hogy az elmémet csiszoljam. A saját kedvtelésemmre művelem magam, nem csak a munkám miatt. Úgy gondolom, a legszebb és az emberhez legméltóbb hivatás, amikor az ember a szellemmel foglalkozhat. Szeretem ezt a hivatást, nekem ez egy életforma. A szellememet kondícióban tartom, hogy minél tovább tudjam ezt csinálni, hogy jókedvűen és egészségesen élhessek.

○ **Mely kutatási terület áll a legközelebb Önhöz?**

T. A. Eredetileg alkotmányjoggal foglalkozom; bár a jogászok világában ez furcsának hathat, hiszen egy jogász nem szakosodhat úgy, mint mondjuk egy orvos. Így tehát én is egyszerre több jogterületben igyekszem elmélyülni. Az alkotmányjog és az alkotmányelmélet mellett a közigazgatási jog és az összehasonító alkotmányjog művelője is vagyok. Mivel jó néhány évig ügyvédként is tevékenykedtem, az önkormányzati jog és a polgári jog területén is számos ismerettel gazdagodtam. Ha a tudományos kutatásom és publikálásom alapját nézzük, a jogfilozófia, az európai jog vagy a szociológia területéről is jelent már meg írásom.

○ **Milyennek jellemezné a középiskolás éveit?**

T. A. Kecskeméten laktunk a családommal. Én a Katona József Gimnáziumba szerettem volna menni, be is adtam a jelentkezésem, de az édesapám nem értett egyet ezzel a döntéssel, hazatérve kikérte a jelentkezésemet és helyette a Kecskeméti Piarista Gimnáziumba adta le. Mivel ez 1969-ben történt, a környéken mindenki félt, hogy ha egyházi iskolába járok, akkor nem fognak felvenni az egyetemre. Én úgy voltam ezzel, hogy előbb ezt a négy évet végezzem el, persze az egyetemen való továbbtanulás nem volt kérdés számomra. Érdekes volt abba az iskolába járni, egészen különleges.

○ **Miért volt különleges? Mit adott Önnek?**

T. A. Csak fiúkkal tanultam együtt; a tanáraink mind papok voltak, egyedül a tornatanár volt civil. Mivel bentlakó intézmény volt, a diákoknak a kollégiumban kellett maradni; én csak azért lakhattam otthon, mert kecskeméti vagyok. A többi gyerek reggeltől estig szigorú tanári felügyelet alatt volt, de velem is jó párszor előfordult, hogy este becsengettek hozzánk azt ellenőrizve, otthon vagyok-e, ahogy egy rendes piarista diákhoz illik. Rendkívül nagy figyelmet fordítottak ránk. Még azt is ellenőrizték tanáraink, milyen családi körülmények között élünk. Az atyák mindenki útját figyelemmel kísérték. Ők a diákoknak szentelték az életüket. Akármelyik tanárhoz bármikor odamehettem, ez különleges dolog volt. Jó érzés, amikor az embertől nem csak követelnek, hanem kap is, és én nagyon sok mindent kaptam. Megtanulhattam tőlük, hogy a szellemi kötelezettségeinknek eleget kell tenni. Éppen ezért a mai napig is minden órámra felkészülök, mert az atyáktól ezt tanultam meg. Úgy mondták, ahány óras foglalkozásom van, annyit kell rá készülnöm. Ez a köteleességtudat a piaristáknál nagyon belénk ivódott.

○ **Megpróbáltatásként élte meg az egyetem felé vezető úton az érettségi vizsgáit?**

T. A. Az érettségi közeledtével sokat tanultam, de a természettudományos tárgyakkal, mint például a matematikával meggyűlt a bajom. Kötelezően érettségi vizsgát kellett tenni a matematika mellett magyar nyelvtanból és irodalomból, történelemből és egy választott idegen nyelvből. Én németből érettségiztem. Az érettségi előtti napon már mindent sikerült átnézni, ezért kimentem a kecskeméti strandfürdőre, másnap pedig következhetett az érettségi vizsga. Egy nap alatt minden tárgyat letudtam, a matematika maradt utoljára. Az írásbeli vizsgám olyan négyes körüli érdemjegyű lehetett, amit még a matektanárom sem értett, és a szóbeli vizsgám is váratlanul jól sikerült. Az egyházi iskolák abban az időben úgy voltak gyámság alatt, hogy két elnöke volt az érettségi vizsgának: egy pap és egy világi elnök. Az utóbbi olvasta fel az eredményemet: ötöst kaptam minden tantárgyból. Nagyon jó időszak volt.

○ **Ilyen eredménnyel is tartott attól, hogy az egyházi iskola miatt nem veszik fel az egyetemre?**

T. A. Az érettségi sikerének hatására a szegedi jogi karra adtam be a jelentkezésemet, ahol írásbeli és szóbeli felvételi vizsgát is kellett tennem. A piaristáknál azzal bocsátottak utamra, hogy legyek kitartó, mert megvan bennem az ehhez szükséges erő. Mondták, hogy a jogi karra egyházi iskolából elsőre soha senkit nem vesznek fel, ezért nem kell elcsüggednem. Úgy vélték, másodjára valószínűleg, harmadjára biztosan fel fognak venni. A felvételinél az írásbeli eredményét nem tudtam, de a szóbelit jónak éreztem annak ellenére, hogy egy nehéz bizottsághoz kerültem, ahol kemény emberek voltak. A bizottság tagja volt a jogi kar párttitkára is. És én piarista diákként mentem oda felvételizni! Ahogy kijöttem a vizsgateremből, kijött utánam a fiatal párttitkár is, és azt mondta, hogy a maximális húsz pontot kaptam az írásbeli és a szóbeli vizsgára is. Úgyhogy engem elsőre felvettek a jogi karra. Ezt nem kis mértékben köszönhetem a középiskolának, ahol tényleg különleges módon készítettek fel bennünket.

○ **Ehhez képest hogyan teltek az egyetemi évei?**

T. A. 1974-től 1979-ig jártam Szegedre, egészen más világ volt; az életszínvonal és az anyagi helyzet össze sem hasonlítható. Reggel nyolckor kezdetét vette a tanítás. Illet minden órán részt vennünk, az előadásokon és a szemináriumokon egyaránt. Általában délután kettőkor végeztünk az egyetemen, utána kezdődött az aranyélet. Szívesen emlékszem vissza erre az időszakra! Úgy gondolom, nekem még szerencsém volt, mert elcsíptem a tanároknak azt a nagy generációját, akik ki tudták magukban alakítani azt a képességet, hogy az ember fenntartás nélkül elfogadjon tőlük mindent. Nemcsak az órákon, hogy helyesen és jól tanít-e, hanem mindent, még a nyilvánvaló igazságtalanságukat is elfogadtuk. Elég sok ilyen tanárunk volt, akitől az ember szó nélkül elfogadta, ha igazságtalanul bánt vele, mert olyan volt a személyisége. Nagyon fontos, hogy egy oktató tekintélyes legyen, mert példát ad, és könnyebb egy olyan tárgyat megtanulnia a hallgatónak, amelynek az oktatóját kedveli ahhoz képest, aki semmilyen hatással sincs rá. Az egyetemen természetesen sokat szórakoztunk. Szeged kis város, gyalog mindent el lehetett érni. Az ember nem tudott olyan későn elindulni a JATE klubból, hogy ne tudjon hazagyalogolni az albérlétebe. Akkoriban nagyobb klubélet volt; sok zenekart és színészt ismertem; hallhattam Latinovits Zoltánt szavalni vagy Harsányi Gábort verset mondani. Ez volt az élet könnyebb része, a tanulás ugyanis nagyon kemény volt. Sokat vetélkedtünk egymással, hogy ki hozza a jobb átlagot és számontartottuk azt, ki hogy tanul. Az évfolyamon kialakult egy 15 főből álló mag, akikkel jobban összetartottunk, egymás gondját viseltük, és a mai napig is összjárunk.

○ **Milyen érzés volt oktatóként visszatérni az alma materébe?**

T. A. Megilletődtem; olyan meghatottság lett rajtam úrrá, amit a hallgatók nem is érthettek. Fél percig meg se mertem szólalni, gombóc volt a torkomban, hogy olyan sok év után itt lehetek. Amikor az első előadásomat tartottam Szegedre visszakerült tanárként, annak helyszíne éppen az I. előadó volt, ahol diákként az első előadást is meghallgathattam ezen az egyetemen. Úgy emlékszem rá, hogy még a padok is ugyanazok voltak, mint 1974-ben, amikor én kezdtem.

○ **Mi gyakorolta Önre a legnagyobb hatást az állampolgári jogok országgyűlési biztosának általános helyetteseként?**

T. A. Rám nagy hatással volt a szolidaritás. Mivel egyházi iskolába jártam, a piaristáknál megtanították modern és világi nyelven a felebaráti szeretet jelentőségét. Ez előtte is megvolt bennem, de azóta még inkább erősödött, mivel az ombudsmanhoz nem a dúsgazdagok és a pályájuk csúcsán lévő emberek szoktak fordulni. Annyi elesettséggel, szerencsétlenséggel, bajjal és emberi nyűggel az ember ritkán találkozik. Az ügyek terén az emberi méltóság és az élethez való jog az, ami engem mindig is foglalkoztatott. Az ombudsman nagyon népszerű intézmény, az EU szinte minden országában van ilyen. Jól működő nemzetközi hálózattal rendelkezünk, így én is számos rendezvényen vehettem részt külföldön és itthon is. Emlékezetes számomra, hogy hat államfővel, négy uralkodóval és két köztársasági elnökkel is találkozhattam ebben a pozícióban.

○ **Az NKE Egyetemi Hallgatói Önkormányzat szervezésében megvalósuló NKE Stílus kurzus elnevezésű, négyalkalmas programsorozat előadója volt. Honnan van ekkora rálátása a témára?**

T. A. Szintén a középiskolából, ahol megtanultuk, hogy bizonyos helyzeteknek meg kell adni a módját. Ezt belénk nevelték. A jogi karon is megkövetelték, hogy sötét öltönyben vizsgáljunk. A diplomaosztón a doktorrá avatásunkkor elvárás volt, hogy szmokingot viseljünk. A stílus maga pedig mindig is érdekelt. Vallom, hogy nem a ruha teszi az embert, de egy fontos eszköz arra, hogy elhelyezze magát a társadalomban. A jólöltözöttség és az igényesség előnyökkel jár. Ha az ember lát egy jól öltözött hölgyet, akkor udvariasabbá válik. Ez egy rejtett üzenet, a kommunikáció egy formája. Az NKE Stílus kurzus is arra épült, hogy az ezzel kapcsolatos érzéke az embernek nem egyik napról a másikra alakul ki, hanem folyamatosan.

○ **Mivel szokott foglalkozni a szabadidejében?**

T. A. Klasszikus értelemben vett hobbi nincs. Értékes könyvekkel van tele a könyvtáram, és lemezgyűjteményem is van. Sokat sportoltam; gyermekként vívtam, egyetemistaként úsztam és karatéztam. Ha módomban áll, rendszeresen visszatérek három városba: Rómába, Párizsba és Londonba, mert nagyon szeretek utazni. ●

Egy International Chair élményei az NKE-n

SZÖVEG: **ONDRÉK JÓZSEF**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

Az amerikai Rebecca Hayes, a Central Michigan University oktatója januárban érkezett a Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Karára, ahol fél évet tölt el International Chairként. Kutatási szakterülete elsősorban a nemi és faji egyenlőtlenségek az igazságszolgáltatás rendszerében. A megbízatása félidejében beszélgettünk vele a kutatási eredményeiről, terveiről, illetve az NKE-s kurzusairól.

○ **Ön jelenleg az International Chair pozíciót tölti be. Mennyi időre szól ez a kinevezés?**

Rebecca Hayes: Januárban érkeztem az egyetemre, és július végéig maradok. Bár a program egy teljes évre szól, az egyetemem nem tudott két szemeszterre elengedni, mivel már két évvel ezelőtt is töltöttem hosszabb időt külföldön. Remélem, ez a rövidebb idő is mindkét fél számára hasznos lesz.

○ **Be tudná röviden mutatni a szakmai hátterét?**

R. H. Hamarosan 10 éve lesz, hogy a Central Michigan Universityn tanítok. 2009-ben szereztem meg a PhD-fokozatot a University of Floridán, ahol a fő szakterületem, a kriminalisztika mellett szociológiát és jogot is tanultam. Doktori értekezésemben pedig azt vizsgáltam, hogy a bűnügyi helyszínelés mennyire befolyásolja a lakosság bűnügyi igazságszolgáltatásról kialakított képét, különös tekintettel a média szerepére. Ez pedig

csak egy a kutatási területeim közül. A viktimológia, azaz az áldozattan a másik olyan terület, amellyel foglalkozom. A megjelent publikációimban elsősorban a szexuális bűncselekmények vizsgálatára fókuszálok, azon belül is a nemi erőszak körül kialakult tévhit, az elfogadás és az áldozathibáztatás kérdése az elsődleges irányvonal. Fontosnak tartom, hogy megértsük, ezek az esetek miként hatnak ki a bejelentési hajlandóságra, a nemi erőszak áldozatainak felépülésére. Ezenfelül célom egy olyan fenntartható rendszer kialakítása, amely segíti az emberek oktatását, valamint eloszlatja a nemi erőszak körül kialakult tévhiteket, és így csökkenti az igazságszolgáltatásban gyakran megjelenő hátrányos megkülönböztetést.

○ **Két évvel ezelőtt már járt az NKE-n. Mi segítette Önt abban, hogy visszajöj-
jön kutatni?**

R. H. Két évvel ezelőtt egy munka-
társammal érkeztem előadást tartani

a szexuális erőszak mítoszairól. A látogatásom során az NKE is bemutatkozott, így megtudtam, milyen szakok és tantárgyak érhetők el. Úgy tűnt azonban, hogy a viktimológia terén korlátozott a kínálat. Az intézményben a jövő rendőrtisztjeit képzik, viszont nem fektetnek elég hangsúly az áldozatok kikérdezésének módjára, sem arra, hogy az átélt trauma miképp befolyásolja a válszukat. Az amerikai igazságszolgáltatási rendszerben pedig túl sok figyelmet szentelünk az elkövetőnek és keveset azoknak, akik átélik a bűncselekményeket. Úgy gondoltam, hogy ha az NKE szeretne velem együttműködni egy projekt keretén belül, akkor szívesen tartanék pár órát a hallgatóknak ebben a témában, így segítve a jövő rendőrtisztjeit.

○ **Mesélne a kutatási területéről? Mik voltak a szemeszter elején kitűzött céljai?**

R. H. Az áldozathibáztatásról kialakult véleményét szeretném felmérni a kurzus előtt és után. Egy kollégámmal készítettünk egy kérdőívet, amelyet ő lefordított magyarra. A kurzust is ennek megfelelően közösen, angolul és magyarul tartottuk, így a hallgatók ismerkedhettek az angol terminológiával, ugyanakkor a részletes magyarázatot magyar nyelven kapták. A kurzus után pedig megisméltük a kérdőívet. Jelenleg az első kérdőív feldolgozásával foglalkozom, amelyben az egyik érintett téma a szexuális zaklatás volt. Ez a bűncselekmény jelenleg erősen él a köztudatban, például a #metoo jelenség miatt, így úgy gondolom, most jött el az ideje, hogy kurzust indítsunk a témáról, és megvitassuk a felmerülő kérdéseket. Az áldozatok hibáztatása szintén olyan terület, amelyet érdemes kutatni, mivel fontosnak tartom, hogy az áldozatok kikérdezése során megértsük a saját előítéleteinket.

○ **Tudná definiálni, mit ért pontosan az áldozatok hibáztatásán és a nemi erőszak körül kialakult tévhiteken?**

R. H. Az áldozatok hibáztatása, amikor a társadalom, az emberek, intézmények, lényegében mindenki úgy gondolja, hogy a bűncselekmény előidézője maga az áldozat volt. Egyes bűncselekményeknél ez a jelenség többször előfordul, mint másoknál. Például egy betöréses rablásnál nem fogják az áldozatot hibáztatni, amiért esetleg elfelejtette bezárni az ajtót. Ezzel szemben viszont a szexuális zaklatást elszenvedő nőket gyakran éri az a „vád”, hogy a késő esti órákban is az utcán tartózkodtak, vagy alkoholt fogyasztottak, így az őket ért zaklatásokat tulajdonképpen ők maguk idézték elő. Szociológus szemmel nézve értjük az áldozatok hibáztatása mögötti lélektani folyamatokat, ugyanakkor ez egy komoly probléma, mert így az áldozatok egyre kevesebb bejelentést tesznek a hatóságoknál. Úgy gondolom, ha meg tudjuk érteni a társadalmi tévhiteket, akkor oktatni tudjuk a lakosságot, és előbb-utóbb az áldozatok is nagyobb arányban jelentik majd be a bűncselekményeket.

A nemi erőszakkal kapcsolatos tévhitek és az áldozatok hibáztatása szorosan egybekapcsolódik. Kutatásaim során megállapítottam, hogy vannak olyan globális jelenségek, amelyek egyfajta tévhitként élnek a köztudatban. Ilyen tévhit például, hogy a nők hazudnak a nemi

erőszakkal kapcsolatban. Ez azért is tévhit, mert számos tanulmányban kimutatták, hogy a nemi erőszakkal kapcsolatos bejelentések körében a legkisebb a hamis bejelentések aránya.

○ **Hogyan látja, Magyarországon és az Egyesült Államokban miként viszonyulnak az áldozatok hibáztatásához? Van különbség a két ország helyzetében? Ha igen, akkor mi ez a különbség, illetve mi okozhatja?**

R. H. Igen, úgy vélem, némi különbség mindenképpen van a két ország között elsősorban a kulturális különbségek miatt, azonban ennek mivoltát még mindig vizsgálom. Viszont rövid itt-tartózkodásom alatt azt már meg tudtam állapítani, hogy Magyarországon az USA-hoz képest erősebbek egyes nemi szerepek. Általánosságban véve elmondható, hogy a hasonló társadalmakban nagyobb teret nyer az áldozatok hibáztatása, és kisebb az elfogadás mértéke is. Ugyanakkor a témával kapcsolatos oktatás is egyre javul, köszönhetően korunk jelenségeinek, például a #metoo hullámnak. Számos olyan tényező befolyásolhatja ezt a megítélést, amellyel én jelenleg nem foglalkozom a kutatásom során. Idetartoznak például gazdasági, vallási vagy egyéb társadalmi faktorok. Mindenesetre ezek olyan területek, amelyeket a jövőben érdemes szintén megvizsgálni és figyelembe venni.

○ **Mit gondol a #metoo jelenség magyarországi hatásáról?**

R. H. Azt figyeltem meg, hogy a hallgatóim beszéltek a #metoo mozgalomról és az igazságszolgáltatásra gyakorolt hatásáról. Úgy vélem, hogy egyre több figyelmet kap a szexuális zaklatás és annak bejelentése, ami a jövőre nézve mindenképpen pozitív.

○ **Ugyanez milyen hatással van az Egyesült Államokra? A hírekben napról napra egyre több információt olvashattunk, és folyamatosan kerültek nyilvánosságra új ügyek. Hogy látja, ez hozott pozitív változásokat?**

R. H. Semmi sem csak pozitív vagy csak negatív. Úgy gondolom, hogy általános-ságban véve a lakosság szeme elkezdett felnyílni. Vannak olyan területek, ahol a mozgalom mindenképpen pozitívan hatott, például olyan intézményekből bocsátottak el alkalmazottakat, ahol már régóta problémát jelentett a szexuális zaklatások sora. Másrészről viszont kérdéseket is felvetett a mozgalom, mégpedig a zaklatás fogalmának pontos meghatározását. Negatív hatásnak tartom, hogy a nemi erőszak és a szexuális zaklatás fogalma egybemosódott. Mindkét tett borzasztó, ugyanakkor fontos őket elválasztani egymástól, mivel az áldozatra mért hatása az erőszaknak sokkal súlyosabb. Úgy látom, hogy a társadalom egy változáson megy át, és több területen is egyre komolyabban kezdik venni ezeket az eseteket. Remélem, hogy ez az átalakulás a jövőben is folytatódni fog, és az amerikai lakosság egyre nagyobb részét eléri majd, ami később újabb pozitív eredményeket hozhat magával.

○ **Mit gondol, a magyar felsőoktatásban van lehetőség az új szemléletek megvitatására?**

R. H. Általános következtetést nem tudok levonni, de eddigi tapasztalataim alapján a kurzusokon, amelyeket tartottam, a hallgatók nyitottak voltak a kérdések megvitatására. Kisebb munkacsoportokban is dolgoztunk, ahol mindenkinek megvolt a lehetősége arra, hogy a témával kapcsolatban kifejtse a véleményét, és ezzel egy időben új ismereteket is szerezzon. Érdekes volt számomra, hogy a mesterszakos hallgatók olykor nehezebben nyíltak meg az órák alatt – talán azért is, mert a sokszor unalmasnak vélt kutatásmódszertanról volt szó –, ami valószínűleg betudható annak, hogy eddigi tanulmányaik alatt nem volt kétirányú kommunikációs tapasztalatuk. Én viszont azért vagyok itt, hogy a komfortzónából kimozdítsam a hallgatókat.

○ **A kutatása mellett milyen órákat tart a hallgatóknak?**

R. H. Elsősorban viktimológiát, a nemi erőszak kultúráját és az igazság-szolgáltatási rendszerben való egyenlőtlenségeket, különösen az Államokra levetítve. Gyakorlatilag az óráim nagy részében nyomasztó dolgokról van szó. [Nevet.] Ezenfelül pedig tartok még előadást arról, hogy milyen szerepet játszik a média a bűncselekmények társadalmi megítélésében.

○ **Kutatóként hogyan érzi, mennyire lehet ebben a témában első számú forrásból tájékozódni? Az erőszak egy kényes téma, amelyet sokan inkább próbálnak elfelejteni. Ön ezt hogyan látja, nehéz az érintettekkel beszélni?**

R. H. Bevallom, sokszor kérdezték már ugyanezt tőlem az évek során. Amit eddig észrevettem, és a kutatások is kimutatják, hogy mivel az áldozatok nem mindig jelentik be az erőszakot, és a társadalom előítéleteivel is szembe kell nézniük, ezért általánosságban véve megkönnyebbülnek, miután beszélgettem velük. Én nem ítélek, nem okolok senkit, csupán hallgatóság vagyok. Felveszem a történetüket, amelyet később úgy mesélek el, ahogyan azt ők valóban átélték. Összességében tehát úgy látom, hogy a megkérdezettek a beszélgetést pozitív élményként élik meg, mert mindenfajta előítélet nélkül meghallgatja őket valaki. A saját szögemből nézve azonban ezek a beszélgetések nagyon nehezek és megterhelők, így sűrűn kell szünetet tartanom.

○ **A témában kutatók munkáját mennyiben segíti a szakirodalom? Létezik megfelelő akadémiai forrás, amelyre lehet támaszkodni?**

R. H. Az Egyesült Államokban, Ausztráliában és az Egyesült Királyságban számos forrás elérhető a családon belüli erőszakról és a nemi erőszakról is. A kutatások száma az Államokban a 70-es évektől folyamatosan növekszik, ami kiváló lehetőségét jelent a hozzám hasonló kutatók számára ismereteik bővítésére.

○ **Miután júliusban véget ér az NKE-n a kutatói megbízatása, mi**

a terve az eredmények megjelentetésével kapcsolatban? Ír könyvet az áldozatok hibáztatásának magyarországi helyzetéről?

R. H. Tervezek egy összehasonlító tanulmányt készíteni az itt felhasznált eredményeket is figyelembe véve. A hamarosan megjelenő könyvem pedig – bár ez még elég messze van – inkább globális nézőpontból mutatja majd be a témát, amelyben több ország helyzetét is elemzem, beleértve Belgiumot és Hollandiát, ahol korábban kutattam. A féléves budapesti tapasztalataimról és eredményeimről elsősorban egyetemi keretek között, tudományos folyóiratban szeretnék cikket publikálni.

○ **Hogy érzi magát a Rendészettudományi Karon mint idegen nyelvű oktató?**

R. H. Ez az ötödik alkalom, hogy külföldön tanítok, viszont az első, amikor csak kevesen beszélnek angolul. Úgy érzem, gyakran azért nem alakulnak ki párbeszéddek, mert – mivel én sajnos nem beszélek magyarul – hiányzik a közös nyelv. Sokan próbálkoznak azért kapcsolatot létesíteni velem, viszont sok időt töltök itt az irodában is, ami szintén nehezíti a körülményeket. Ennek ellenére mindenki nagyon nyitott, és örömmel fogadtak.

○ **A sok elfoglaltsága mellett volt már ideje utazgatni az országban?**

R. H. Egyelőre az időm nagy részét kiteszi a tanítás és a kutatás, így csak Budapesten belül tudtam alaposabban szétnézni. Itt nagyon tetszenek a fürdők, csodálatosak az épületeik. A párom hamarosan Magyarországra érkezik, majd igyekszünk minél több, Budapesten kívüli helyre eljutni, mert már sok szép látnivalóról hallottam.

○ **A magyar konyhát próbálta már?**

R. H. Sajnos még nem sikerült az összes hagyományos magyar ételt kipróbálnom. A megkóstoltak közül viszont ami a legjobban tetszett, az a csirkepaprikás volt. Kaptam is pár autentikus magyar receptet, hogy otthon is el tudjam majd készíteni ezt a nagyszerű ételt. ●

Zrínyi Miklós szellemisége ma is él

SZÖVEG: **PODOBNI ISTVÁN**

FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

„A korabeli magyarság legkiemelkedőbb politikusainak és szellemi embereinek magától értetődő volt az európaiság, az európai szintű tájékozottság és a velejéig magyar, horvát nézőpont” – mondta Dr. Fodor Pál az NKE Egyetemi Könyvtár és Levéltár által szervezett könyvbemutatón a Ludovikán.

A Nemzeti Közzolgálati Egyetem és az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont egymással együttműködve tartott könyvbemutatót a Ludovika Főépület Zrínyi termében, ahol a *Határok felett. Tanulmányok a katona, költő, államférfi Zrínyi Miklósról* és A *szentgotthárdi csata és a vasvári béke. Oszmán terjeszkedés – európai összefogás* című tanulmányköteteket ismertették különböző szakterületek jeles kutatói.

„Ez egy rendkívül fontos esemény az NKE életében, ugyanis a két kötet ezer szállal kötődik az egyetemhez és a hivatásrendekhez” – hívta fel a figyelmet Prof. Dr. Padányi József mk. vezérőrnagy, az NKE tudományos rektorhelyettese. A Zrínyi név szimbolikus jelleget ölt az egyetemen, ugyanis a HHK jogelőd intézményeit, az egyik jelenlegi campusát és egyetemi termeket is neveztek el Zrínyi Miklósról. A rektorhelyettes ismertette, hogy a köteteket interdiszciplinaritás jellemzi, számos tudományterület képviselője vett részt a megelőző kutatásokban, konferenciákon és magában a szerkesztésben is. A kötetek létrejöttéhez az NKE is hozzájárult: a tanulmánygyűjteményekhez kapcsolódó átfogó konferenciát a Ludovika falai között rendezték meg 2014-ben. „Az NKE az együttműködés egyeteme: meggyőződésünk, hogy Magyarországon és bárhol Európában csak azok az egyetemek lehetnek sikeresek, amelyek nem zárkóznak el, hanem szoros együttműködésben végzik munkájukat a felsőoktatás és a tudományos élet szereplőivel.” Padányi József kiemelte, hogy a köteteket forgatva érdemes megemlékezni arról, hogy a szentgotthárdi csata hősei és Zrínyi család tagjai életüket adták a hazáért. „A Ludovika Egyetemi Campus ma a magyar honvédtisztképzés fészke, bölcsője. A 'Haza szolgálatában!' és a 'Hazáért mindhalálig!'

szlogenek ma is a jelképeink közé tartoznak. Ez a kötetek szereplőinek is a jelmondata volt.”

Dr. Fodor Pál, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont főigazgatója tette lehetővé a két kötet megjelenését és gondozását. Beszédében köszönetet mondott minden résztvevőnek, akik hozzájárultak a tanulmánykötetek színvonalas megjelenéséhez, kiemelten az NKE-nek, Szentgotthárd és Vasvár Önkormányzatának, a Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft.-nek, valamint az akadémikusok és kutatók széles körű gárdájának. „A kormányzat 2015-ben meghirdette a 'Zrínyi Miklós – Szigetvár 1566' emlékévet, amely párját ritkító sikerrel zajlott le, nagyon komoly tudományos eredményeket hozott: a két Zrínyi Miklós sokkal közelebb került egymáshoz” – emelte ki a főigazgató. A két Zrínyi eszménye több ponton is összeforr: „A korabeli magyarság legkiemelkedőbb politikusainak és szellemi embereinek magától értetődő volt az európaiság, az európai szintű tájékozottság és a velejéig magyar, horvát nézőpont. Ez a kettő nemhogy ellentétben állt egymással, hanem a legtermészetesebben egészítette ki egymást.”

A Határok felett. Tanulmányok a katona, költő, államférfi Zrínyi Miklósról című tanulmánykötetet Prof. Dr. Bitskey István akadémikus, a Debreceni Egyetem Magyar Irodalom- és Kultúra-tudományi Intézet professor emeritusa és Prof. Dr. Szenes Zoltán ny. vezérezredes, az NKE NETK egyetemi tanára mutatta be. Bitskey István irodalomtörténeti, irodalom- és kultúratudományi szempontok alapján vette górcső alá a művet. Kifejtette, hogy a Határok felett címválasztás igen találó, mivel a Zrínyi-életmű nyelvi, térbeli, időbeli, vallási, kulturális és műfaji határok fölött egyaránt mozog. Rávilágított, hogy a tanulmánykötet szerzői filológiai mélyfűrásokat is végeztek, amely során az egyes területeket olyan mélységben vizsgálták a tanulmányokban, amelyre eddig nem volt példa. A professor emeritus megemlékezett a nemrég elhunyt Dr. Orlovsky Gézáról, aki a Zrínyi-életmű kutatásának egyik meghatározó kortárs alappillére volt. Szenes Zoltán arra hívta fel a figyelmet, hogy Zrínyi Miklósról nemcsak mint költőről és hadvezérről kell megemlékezni, hanem máig ható hadtudósról is. Személyét beemelték a Hadtudományi Doktori Iskola programjába, ahol a hadtudományok klasszikusaival együtt oktatják a hazai és külföldi doktoranduszoknak, olyan neves hadtudósokkal egyetemben, mint Szun-ce, Machiavelli, Clausewitz vagy Liddell Hart. Szenes Zoltán ismertette, hogy a Zrínyi 2026 honvédelmi és haderőfejlesztési program számos ponton kapcsolódik Zrínyi Miklós munkásságához: Zrínyi Miklós egy 12–24 ezer fős magyar mezei katonaságot kívánt létrehozni a végvárrendszereknél, a Zrínyi 2026 programban ez egy 20 ezer fős területvédelmi egységben fog megvalósulni. Emellett Zrínyi Miklós műveiben számos alkalommal értekezett a tisztii illetményrendszer fejlesztéséről is, amely szintén

marginális eleme a 2026-os haderőfejlesztésnek. Végül a professor kifejtette, hogy Zrínyi Miklóst számos identitás jellemezte, egyaránt volt magyar és horvát politikus, valamint hadvezér.

Dr. Molnár Antal, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézete tudományos főmunkatársa A szentgotthárdi csata és a vasvári béke. Oszmán terjeszkedés – európai összefogás című tanulmánykötetet mutatta be. Kifejtette, hogy a kutatómunka során komoly kapcsolatok szövődtek nemcsak az országhatáron belül, hanem a nemzetközi térben is: az európai kutatóműhelyek a legmagasabb tudományos színvonal mellett vonták be a munkába a lokális, helyi közösséget. Véleménye szerint a mű széleskörűen bemutatja a harcoló feleket, valamint jellemzi a kor sajátosságait és összefüggéseit. A történész rávilágított, hogy a szentgotthárdi csata résztvevői nemzetközi hatást gyakoroltak: „Fontos, hogy 350 évvel később, amikor ezeket az eseményeket vizsgáljuk, ne adjuk alább mi sem, hanem széles nemzetközi kontextusban értelmezzük a történeteket.” Emellett a helyi közösségre is fókuszálni kell. „Csak így biztosíthatjuk, hogy a munkánk eredményei az elkövetkező generációban is értő közönségre találjanak” – tette hozzá Molnár Antal.

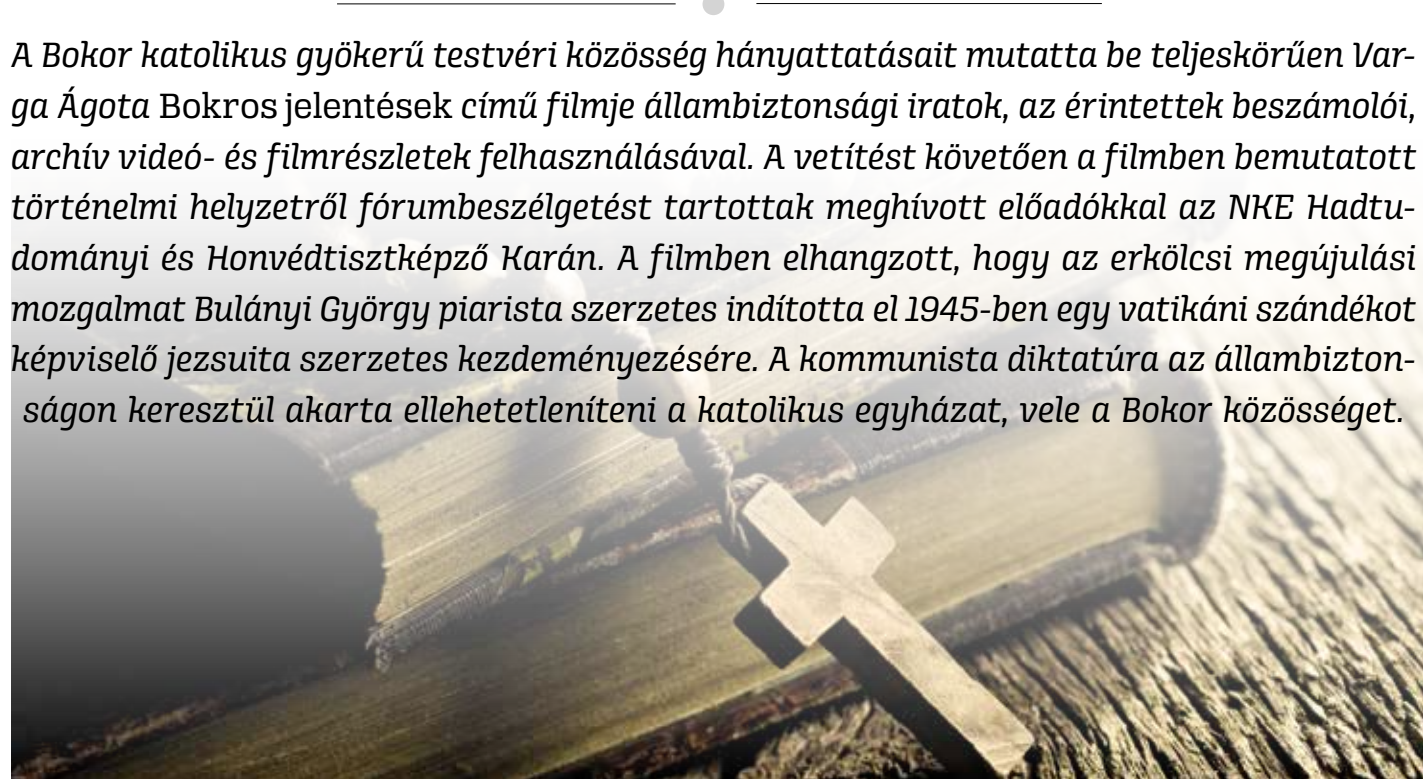
„Alapvetően mindkét mű kiemelkedő. Elmondhatjuk róluk, hogy az együttműködés kötetei” – fejtette ki záróbeszédében Sörény Edina. Az NKE Egyetemi Központi Könyvtár és Levéltár főigazgatója kiemelte, hogy a nemzetközi és hazai szerzőgárda komoly és új összefüggéseket tárt fel az olvasók számára. „Összekapcsolták a múltat és a jelent: a múlt mondanivalóját még érthetőbbé és még közelebbivé tették.” ●

A Bokros jelentések

SZÖVEG: **FECSE ZSUZSANNA**
FOTÓ: **RÉSZLETEK A FILMBŐL**

A Bokor katolikus gyökerű testvéri közösség hányattatásait mutatta be teljeskörűen Varga Ágota Bokros jelentések című filmje állambiztonsági iratok, az érintettek beszámolói, archív videó- és filmrészletek felhasználásával. A vetítést követően a filmben bemutatott történelmi helyzetről fórumbeszélgetést tartottak meghívott előadókkal az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Karán. A filmben elhangzott, hogy az erkölcsi megújulási mozgalmat Bulányi György piarista szerzetes indította el 1945-ben egy vatikáni szándékot képviselő jezsuita szerzetes kezdeményezésére. A kommunista diktatúra az állambiztonságon keresztül akarta ellehetetleníteni a katolikus egyházat, vele a Bokor közösséget.

„Sajátos időszakot dolgoz fel a film” – mondta Dr. Ujházi Lóránd. Az NKE HHK tudományos főmunkatársa hozzátette, hogy a film a földalatti, Bulányi György által indított Bokor közösség szemszögéből mutatja be az egyház életét. Kifejtette, hogy a második világháború utáni időszak nem volt a legkedvezőbb az egyház szempontjából a kelet-európai térségben. „Az Apostoli Szentszék koncepciója is sokat változott a második világháború után” – hívta fel rá a figyelmet. XII. Piusz pápa még a kiközösítést is kilátásba

helyezte azokkal szemben, akik beléptek a kommunista pártba, vagy csatlakoztak a kommunista mozgalmakhoz. „Ehhez képest jelentős változás történt az egyház politikájában a II. vatikáni zsinat idején” – hangsúlyozta. Ahogy a zsinat is megfogalmazta, „a világgal párbeszédet kell folytatni”. XXIII. János pápa és VI. Pál pápa úgy gondolta, ehhez a világhoz tartoznak az ateisták és a kommunista pártok tagjai is. „1964-ben jelentős változás következett be” – mondta Ujházi Lóránd. Magyarorszag és a Vatikán részleges

megállapodást kötött. Emiatt az egyház tagjai közül sokan úgy érezték, hogy a Szentszék elárulta az ügyüket. Ujházi Lóránd kiemelte, történelmi szempontokból vizsgálják ezt az időszakot, hogy megértsék, miért kényszerült az egyház egy ilyen politikai irányzattal való megállapodásra. Varga Ágota elmondta, hogy először nem az egyházi múltat akarta feldolgozni. A Balázs Béla-díjas, UNESCO-, Tolerancia- és Ember Judit-díjas filmrendezőtől megtudhattuk, hogy a film eredete egészen 2008-ra nyúlik vissza, amikor egy általános iskolás osztálytársa történetét kezdte kutatni. Sokat nyomozott, míg megtalálta az egykori ügynököket és tartótiszteket. Az egyházüldözés történetét három részben dolgozta fel a rendező: A tartótiszt és az Operatív érték – a besúgottak című filmek után a trilógia lezárásaként érkezett a Bokros jelentések. „A levéltári kutatás aprólékos munka” – jelentette ki Varga Ágota az anyaggyűjtés folyamatáról. Elmesélte, hogy ajánlásra volt szüksége ahhoz, hogy kutatói státuszt kaphasson. A munkáját két szakértő segítette. A levéltárban hosszú órákat töltött, de az újabb információk inspirálóan hatottak rá. Az elolvasott anyag terjedelme 2-3 ezer oldal, amelyből szelektált, rendszerezett. „Ez szellemileg és lelkieg is megterhelő volt” – vallotta meg. Mint mondta, „gyomorforogató volt” arról olvasnia, milyen aprólékos módszerekkel figyeltették az embereket jóhiszemű és jóra való társaikkal.

Dr. Völgyesi Orsolya kifejtette, hogy 1945-ben az egyház az ifjúsági hitoktatás feltételrendszerének felülvizsgálata mellett döntött, mert a hitoktatás túlzottan formális volt. „A papok állítása szerint új tartalmak kellettek” – hangsúlyozta az MTA Történettudományi Intézet tudományos főmunkatársa.

A Bokor mozgalom összeforr Bulányi György piarista szerzetes nevével, aki katolikus elitet akart kinevelni a gyerekekből. Völgyesi Orsolya Bulányi mellett kiemelte többek között Endrey Mihály, Juhász Miklós, Török Jenő, Sík Sándor és Szentgyörgyi András szerepvállalását is. „A kidolgozott módszertan, amelyet ők az ifjúsággal való foglalkozás során alkalmaztak, a tényleges Bokor mozgalmat alapozta meg” – fogalmazott. Ezt azonban a korabeli hatóságok illegális államellenes szervezkedésnek minősítették,

és Bulányi Györgyöt 1952-ben életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték. Bulányiék perét tekintik az első kis közösség elleni pernek. Felmerül a kérdés, miért éppen akkor csaptak le rájuk, miközben évek óta figyelték már őket. Bulányiról tudták, hogy az értelmiségi, egyetemista körökben mozog. „Papok estek áldozatul korábban is, de a kis közösségekkel szembeni perek közül ez volt az első” – nyomatékosította. Völgyesi Orsolya kifejtette, hogy a Bulányi-per ítélete durva és előzményeit tekintve páratlan volt.

Dr. Kis-Benedek József elmondta, hogy a háború után a régi rendszer támogatójaként az egyházat is ellenségnek tekintették. „Egyértelműen a katolikus egyház számított a fő ellenségnek” – mutatott rá az NKE HHK Doktori Iskolájának munkatársa. Hozzátette, hogy nemcsak a III/III-as Főcsoportfőnökség foglalkozott megfigyelésekkel. A III/I-es Csoportfőnökség hírszerzéssel foglalkozott; a II-esnek, a kémelhárításnak kevesebb feladata volt. „A papok között olyan embereket kerestek, akiket meggyanúsíthattak azzal, hogy az állam elleni kémkedéssel foglalkoznak” – árulta el. A III/V-ös, technikával foglalkozó csoport is gyűjtötte az adatokat. „Minden kis apró információt leírtak” – hangsúlyozta. Ez úgy történt, hogy beépültek a különböző szervezetekbe, hálózatot építettek ki. „Nem barátságos módszereket alkalmaztak az információ begyűjtésére”. A módszereket illetően elsődleges cél volt, hogy minél szélesebb adatbázis álljon a rendelkezésükre. „Hálózatot építeni és minél több helyen jelen lenni” – foglalta össze Kis-Benedek József. Voltak olyan emberek, akikre hivataluknál fogva külön is oda kellett figyelnie a rendszernek. Nem lehetett tudni, mennyire jelentenek veszélyt az állam működése szempont-

jából. Kiderült, hogy volt, aki önként jelentkezett, hogy információt szolgáltatasson, és ezért cserébe kérhessen valamit. „Nem presszió, hanem segítségajánlás történt” – magyarázta. Kis-Benedek József szerint azonban ez a módszer nem volt túl hatékony. „Akit nagyon kellett kényszeríteni, az egy darabig együttműködött” – emlékeztetett rá. Elmondta, hogy volt, akit megtevesztettek vagy megfenyegettek. A megvalósítást segítő ellenőrző rendszerként emelte ki a III/V-ös Csoportfőnökség szerepét. „Elkészítették az illetőről a környezeti tanulmányt, háttérvizsgálatot

A kommunista diktatúrában üldözték az egyházat, a hittel kapcsolatos tevékenységet pedig illegális, államellenes szervezkedésnek minősítették a korabeli hatóságok, éppen ezért a Bokor bázisközösség célja a keresztény hit és gondolkodás megőrzése és átmentése volt. Az országos vezetővé vált Bulányi Györgyről szóló jelentéseket elkülönítlen kezelte az Államvédelmi Hatóság. Az egyháziak ellen indított koncepciós perek sorába illett, hogy 1952. augusztus 28-a éjjelén letartóztatták, három hónappal később pedig 11 társával együtt elítélték. A közösségi mozgalom szervezőjeként életfogytiglani börtönbüntetést szabott ki rá a bíróság. Az 1980-as években a Bokor hitközösség tagjai hitükkel összeegyeztethetetlennek kezdték tartani az

emberi élet elvételét, ezért – vállalva az 1-3 éves börtönbüntetést – inkább megtagadták a katonai szolgálatot. Emiatt azonban nemcsak az állammal, hanem az egyházzal is szemben találták magukat. Úgy vélték, ez volt az oka annak, hogy az állam nyomására az egyház megbüntette a Bokor közösség tagjait. 1982-től a Magyar Katolikus Püspöki Kar megvonta Bulányi Györgytől a misézési jogot, és csak 15 évvel később, a Vatikán közbenjárásával oldották ezt fel. Ehhez képest Bulányi György csak a plébános által meg nem hirdetett misét tarthatta vasárnaponként. Annak ellenére, hogy megszűnt a nyílt elleneségeskedés, a dolgok nem lettek jobbak. Bulányit ugyan már megtúrta az egyház, de el nem fogadta, és 2010-ben

bekövetkezett haláláig periférián maradt. Senki sem kért tőle bocsánatot. A Bokor bázisközösségről úgy hitték, szemben áll az egyházzal és támadja is azt. Ez csupán a látszat volt, ugyanis a valóságban a II. vatikáni zsinat szellemének megfelelő Nyugaton már közismertté vált a nem a hierarchián, hanem minden ember közösségén alapuló egyházszemlélet elve. Cserhádi József magyar püspök 29 évig volt a püspöki konferencia titkára, halála előtt egy interjúban sajnálatát fejezte ki amiatt, hogy a kommunista uralomnak az egyháziak életére gyakorolt hatását az egyházban még nem dolgozták fel. Arról elmélkedett, hogy az egyház mindaddig nem kereshet megoldásokat a társadalmi problémákra, amíg saját ügyeit sem teszi helyre.

végeztek” – mondta. Házkutatást úgy végeztek, hogy az illető azt ne vegye észre, és a leveleket is ellenőrizték. A tanulmányozó munka során próbálták megállapítani, hogy milyen módszer a legcélravezetőbb. Benyhe Bernát felidézte, hogy a börtönből szabadult Bulányi György identitásválságon ment keresztül az 1960-as években. „Évekig távol tartotta magát bármiféle közösségtől” – jelentette ki a történész. Ennek ellenkezőjére nem is lett volna lehetősége, mert az egyház nem számított a szolgálatára. „Ez az egész múltját megkérdőjelezte” – fogalmazott. Bulányi úgy gondolta, hogy az egyház továbbélését segítette egyházi jóváhagyással, éppen ezért volt megdöbbentő számára, hogy a Vatikán kezdeményezte a részmegállapodás megkötését az akkori magyar állammal. „Ez a hittől való elfordulást is jelentette” – mondta Benyhe Bernát. Kifejtette, hogy az identitásválság másik eredője a vatikáni zsinat volt. Ennek hatására Bulányi egy teljesen új, önálló tudományos munkába kezdett. Teológiai átgondolta az evangéliumot, és így született meg a Keresétek az Isten országát! (KIO) című műve. Az 1960-as évek végén így újra emberekkel kezdett foglalkozni. A Bokor közösség politikai szerepéről Benyhe Bernát elmondta, hogy soha nem alakult ki átlátható szerveződés. „Nem tudtak egység lenni” – fejtette ki. Ezt értéknek tartja. A közösségek úgy terjedtek, mint a mögötte lévő eszmeiség: Krisztus még életében megmutatta, mit kell tenni azért, hogy megvalósuljon Isten országa. A közösségek

demokratikusak voltak. „Nők és férfiak között nem volt semmiféle megkülönböztetés, kizárólag az, hogy ki mennyire képes egy közösséget egyben tartani” – mondta. Dr. Völgyesi Orsolya felidézte, hogy Bulányi György vitaképes gyerekeket akart kinevelni, akik képesek a saját világnézetüket megvédeni annak ellenére, hogy 1951-re már látta, nyilvános vitának nincs helye. A gyerekekben mégis egy ilyen képességet próbált kialakítani, hogy a Bokor közösség tagjaiként tájékozottak legyenek, megtanuljanak kérdezni és vitatkozni. „A hatalom számára nyilvánvaló volt, hogy egy civil és autonóm közösség hatalmas kihívást jelent, még ha direktben nem is politizáltak” – hívta fel rá a figyelmet. Hozzátette, az ő létük, közösségszervező és összetartó erejük az általuk képviselt tanítással, még ha nem is egységesek, de önmagukban is kockázatot jelentettek a hatalom számára. „Nem lehetett őket kontrollálni, és ez egy diktatúra számára mindig veszélyes” – emelte ki Völgyesi Orsolya. „Ez volt a legnagyobb állambiztonsági veszély az egészben” – jelentette ki Dr. Kis-Benedek József. A hatalom ezt gyorsan felismerte, ezért a kis közösségekbe embereket szerveztek be, hogy bomlasszák, és egymás ellen uszítsák azokat. Az eseményt a Szélsőségek, Vallási Szélsőségek Ludovika Kutatócsoport szervezte, és a KÖFOP-2.1.2.-VEKOP-15-2016-00001 A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés elnevezésű projektből valósult meg. ●

A bort ünnepelve

A kocsmárosok, a kádárok, a szőlőművelők és a borászok védőszentjeként is számontartott I. Orbán pápáról elnevezett Orbán-napot minden évben május 25-én ünnepeljük. Ezen a különleges napon a szőlőtermése a főszerep. A hagyomány szerint Orbán napja az utolsó olyan időszak, amikor a fagy kárt tehet a virágzó szőlőben: ha Orbán-napkor nem fagyott el a szőlő, akkor Orbán megvédte azt. Az emberek örömeiben-bánatában a pápa szobra is osztozott: borral ünnepelték, ha nem volt fagy, ugyanakkor vesszőkkel sújtották, ha a fagy kárt tett a termésben. Mivel a néphagyományban a termés mennyisége és minősége szempontjából meghatározó az időjárás szerepe, ezért az emberek különböző módszerekkel tesznek kísérletet arra, hogy megjósolják annak alakulását. A bortermelés megjósolására időjárási megfigyeléseket alkalmaztak: ha május 25-én esett, az azt jelentette, hogy ősszel is ilyen időjárás lesz, de ha aznap napsütéses idő volt, akkor az ősz is melegnek és naposnak ígérkezett. Az ünnep névadója a 2–3. században élt és tevékenykedett a katolikus egyház fejeként, később szentté is avatták.

Orbán-napi borünnep Hajóson

2018. május 25–27., Hajós

Több mint harminc éve rendezik meg az Orbán-napi borünnepet Hajóson. Idén 2018. május 25. és 27. között a hagyományoknak megfelelően a Hajós Pincefalu teljes területe ad otthont a háromnapos mezőgazdasági, kulturális és gasztronómiai kikapcsolódásnak. A kalocsai-sárközi vidék népünnepélye évről évre kiemelkedő látogatottságnak örvend.

Orbán-napi gasztro-ünnep Pannonhalmán

2018. május 26., Pannonhalmi Apátsági Múzeum és Galéria

2018. május 26-án, szombaton a Szent Orbán-nap tiszteletére egynapos gasztroünnepet rendez a Pannonhalmi Apátsági Pincészet és a PAUSA Apátsági Kávéház. A jeles nap alkalmából nyitott pincével és borvásárral várják az érdeklődőket, jó hangulatot varázsolva kicsiknek-nagyoknak.

Nagykőrösi vásár

2018. május 27., Nagykőrös, Alsójárás dűlő 1.

Nagykőrös a 16. században kapta meg a jogot, hogy vásárokat tarthasson, így a vásározásnak nagy hagyománya van a településen, különösen Orbán-napkor. A hagyományörző rendezvények érdeme is, hogy ilyenkor akár 8–10 ezer érdeklődő is ellátogat Nagykőrösre. A látogatók száma ennek kétszerese, ha a Szent György- vagy Szent Mihály-napi sokadalomról van szó. Az Orbán-nap előtt tisztelegve a szervezők néptánc- és bábelőadásokkal készülnek; operett és magyar nóta csendül fel, valamint a vásár emlékeit idéző műsorokat tűznek napirendre. ●

IMPRESSZUM ● A Nemzeti Közszolgálati Egyetem megbízásából kiadja: NORDEX Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó ● **Felelős kiadó:** Petró Ildikó ügyvezető ● **A szerkesztőség címe:** 1083 Budapest, Ludovika tér 2. ● **Tel.:** (30) 426 6116 ● **Felelős szerkesztő:** Horváth Orsolya ● **Újságírók:** Fecser Zsuzsanna, Ondrék József, Podobni István, Szóór Ádám ● **Fotó:** Szilágyi Dénes ● **Tördelés és grafikai munkák:** Karácsony Panni, Albert Máté Tibor ● **Nyomdai munka:** Mondat Kft. ● **Felelős vezető:** Nagy László

A XX. SZÁZADI MAGYAR TÖRTÉNELEM ÚTVESZTŐI EDDIG ISMERETLEN LEVÉLTÁRI FORRÁSOK ALAPJÁN

Kun Miklós

Széchenyi-díjas történész előadás-sorozata

LUDOVIKA SZABADEGYETEM

SZEPTEMBER

1. A „prágai tavasz” és a „prágai ősz” titkos története publikálatlan levéltári források alapján (1968)

2. Miként mozgatták Kádár Jánost a Kreml urai 1968-ban?

3. Berija „összeesküvése” és annak magyar szálai (1953 tavasza/nyara)

4. Miért nem tért vissza Tito a régi szovjet akolba?
(Budapest szerepe a Moszkva/Belgrád újabb kötélhúzásban, 1953–1959)

OKTÓBER

5. A szovjet politikai rendőrség és a magyarországi megtorlások (1956–1963)

6. Összeesküvések Nyikita Hruscsov ellen ismeretlen
– így magyar vonatkozású – források tükrében (1955–1964)

7. Milyen területi változások nem valósultak meg végül a szovjet belső és külső gyarmatbirodalom területén és miért? (1950/60-as évek)

8. A világ kommunista mozgalmát megrázó válságok, azok magyar szálai
(1950/60-as évek)

NOVEMBER

9. Miként evezte be Kádár János Magyarországot politikai pályáját végül is megakasztó gazdasági/belpolitikai válságba? (1980-as évek)

10. Publikálatlan források a volt szovjet levéltárakból magyar/szovjet titkos kapcsolatokról (1980-as évek)

11. Mihail Gorbacsov pálfordulásainak különös története (1970/90-es évek)

DECEMBER

12. Volt egyszer egy hidegháború: a katonai konfrontáció és lélektani hadviselés természetrajza (1940/80-as évek)

Regisztrálni a következő elérhetőségen lehet:

<http://regisztracio.uni-nke.hu/szabadegyetem>

MODERN PENTATHLON 2018

Budapest
Hungary

**FISU World University
Championship**

I. EGYETEMI ÖTTUSA VILÁGBAJNOKSÁG

2018. JÚLIUS 4–8.

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
LUDOVICA EGYETEMI CAMPUS

WWW.MPWUC2018.COM

